

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ*FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**1980 SONRASI KENTSEL TASARIM YARIŞMALARININ
MİMARLIK ALANINA ve KENTSEL ORTAMA ETKİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimar İbrahim TÜRKERİ

**Anabilim Dalı: Mimarlık
Danışman: Yrd. Doç. Dr. M. Murat ULUĞ**

KOCAELİ, 2011

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ*FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**1980 SONRASI KENTSEL TASARIM YARIŞMALARININ
MİMARLIK ALANINA ve KENTSEL ORTAMA ETKİLERİ**

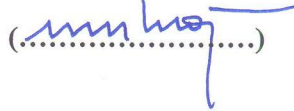
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimar İbrahim TÜRKERİ

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 28 Eylül 2011

Tezin Savunulduğu Tarih: 26 Ekim 2011

**Tez Danışmanı
Yrd.Doç.Dr. M. Murat ULUĞ**

(.....)

**Üye
Prof.Dr. Kamuran ÖZTEKİN**

(.....)

**Üye
Doç.Dr. Neşe GURALLAR**

(.....)

KOCAELİ, 2011

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

İzmit kentinde 2003 yılında temelleri atılan Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, kentin problemlerine çözüm üretmekte, mimari tasarım atölyelerinde “kentsel bağlamda kıyı problemi” temasını ele alarak projeler üretmekte ve bu projeleri kentle ve ilgili kurumlarla paylaşmaktadır.

Fakültemizin ilk öğrencilerinden biri olarak, kenti okumanın yanı sıra mimarlık eğitimimi, mimarlık yarışmalarına katılarak destekledim. Önceleri büyük bir heyecan ve ilgi duyduğum mimarlık yarışmalarına katılmak, kentin problemleri dışında başka meselelere de kafa yormak, yarışmalar aracılığıyla mimarlık ortamında söz söylemenin hazzını yaşamak, ödüller kazanmak, mimarlığa olan tutkumu pekiştirdi ve zamanla bir bilgi birikimi oluşturdu. Belki de en önemlisi, içinde bulunduğum üniversite ortam gereği artık “yaz(mak)” eylemini gerçekleştirmek kaçınılmazdı. Bir dönem ve şimdi de etkin bir şekilde mimarlık yarışmalarına katılan bir danışmanımın olması benim için büyük bir şanstı.

Bu çerçevede yaklaştığım tez konumun belirlenmesinde ve yürütülmesinde beni yönlendiren, desteğini, yakın ilgisini, tecrübe ve deneyimlerini esirgemeyen danışmanım sayın hocam Yrd.Doç.Dr. M. Murat ULUĞ'a, çalışmam sırasında bilgi, görüş ve desteklerini esirgemeyen başta sayın hocam Prof.Dr. Kamuran ÖZTEKİN, sayın Doç.Dr. Neşe GURALLAR, sayın Doç.Dr. Esra FİDANOĞLU, sayın Yrd.Doç.Dr. Yeşim KÖSTEN, sayın Öğr.Gör.Dr. Kıvanç KUTLUCA ve sayın Kenan GÜVENÇ olmak üzere bütün hocalarıma,

süreç içerisindeki yardım ve desteğinden dolayı arkadaşım Arş.Gör. İrem USLU ÖZTÜRK'e,

fakültemizin tüm idari personeline,

ve son olarak, emeklerini hiç bir zaman ödeyemeyeceğim, her zaman yanımda olan annem Nadire TÜRKERİ, babam Atakan TÜRKERİ, ablam Döndü TÜRKERİ, kardeşim M. Mine TÜRKERİ ve merhum dedem H. İbrahim TÜRKERİ'ye

sonsuz teşekkürlerimi sunar, minnet duygularımı ifade etmek isterim!

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
ŞEKİLLER DİZİNİ	iv
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ÖZET.....	x
İNGİLİZCE ÖZET.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Çalışmanın Amacı.....	2
1.2. Çalışmanın Kapsamı.....	2
1.3. Çalışmanın Yöntemi.....	3
2. TANIMLAR.....	5
2.1. Kentsel Mekân	5
2.2. Kamusal Alan.....	7
2.3. Kentsel Açık Alanlar.....	8
2.4. Kıyı	9
2.5. Kentsel Tasarım.....	11
3. TÜRKİYE'DE 1980 ÖNCESİ - SONRASI MİMARLIK ORTAMI VE KENTSEL TASARIM YARIŞMALARI	14
3.1. Türkiye'de 1980 Öncesi Mimarlık Ortamı ve Yarışmalara Genel Bakış	14
3.1.1. 1930-1950: Türkiye'de mimarlık ortamı ve yarışmalara genel bir bakış	14
3.1.2. 1950-1980: Türkiye'de mimarlık ortamı ve yarışmalara genel bir bakış	15
3.2. Türkiye'de 1980 Sonrası Mimarlık Ortamı ve Kentsel Tasarım Yarışmaları ...	16
4. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE KENTSEL TASARIM YARIŞMALARI SÜRECİNE ÖRNEK PROJE YARIŞMALARI	21
4.1. Dünya'da Kentsel Tasarım Yarışmaları Sürecine Örnek Proje Yarışmaları ...	21
4.1.1. Parc La Villette Tasarım Yarışması (1982).....	22
4.1.2. Potsdam Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması (1991)	23
4.1.3. Paris Les Halles Bölgesi Kentsel Tasarım Yarışması (2003).....	25
4.1.4. Reykjavik Eski Limanı ve Orfirisey Uluslararası Kentsel Tasarım Yarışması (2009)	26
4.2. Türkiye'de Kentsel Tasarım Yarışmaları Sürecine Örnek Proje Yarışmaları ..	28
4.2.1. Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması (1987)	29
4.2.2. Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması (1987)	35
4.2.3. Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması (1990)	40
4.2.4. Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması (1997)	48
4.2.5. Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması (2008)	57
4.2.6. İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması (2010)	65
4.3. İzmit Özelinde Açılan Diğer Proje Yarışmaları.....	77
4.3.1. İzmit Belediye Binası ile Otel Yarışması (1948).....	78
4.3.2. İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması (1977)	80
4.3.3. Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması (2004).....	88
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	96

KAYNAKLAR	103
ÖZGEÇMİŞ	108

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1: Kocaeli-Değirmendere Köprüleri.....	5
Şekil 2.2: İtalya-Milano.....	8
Şekil 2.3: İzmit Sahili - 2008.....	9
Şekil 2.4: Değirmendere Sahili -2009.....	11
Şekil 3.1: Mimarlık Yarışmalarında Kentsel Tasarım Yarışmalarının Yeri.....	17
Şekil 3.2: 1980-2010 Türkiye’de Gerçekleştirilen Mimarlık Yarışmalarının ve Kentsel Tasarım Yarışmalarının Yıllara Göre Sayısal Dağılımı.....	18
Şekil 3.3: 1980-2010 Türkiye’de Kentsel Tasarım Yarışmaları Düzenlenen Şehirler	20
Şekil 4.1: Tschumi’nin Tasarımı	22
Şekil 4.2: Follie’ler.....	23
Şekil 4.3: 1926’da Potsdam Meydanı.....	23
Şekil 4.4: Potsdam Meydanı Tasarım Konsepti.....	24
Şekil 4.5: Yarışmayı Kazanan Proje (Seura).....	25
Şekil 4.6: Reykjavik Eski Limanı ve Orfirisey Uluslararası Kentsel Tasarım Yarışması B Kategorisi 1.ödü (Sunay Erdem, Günay Erdem).....	26
Şekil 4.7: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması 1.Ödül Maket Fotoğrafi.....	31
Şekil 4.8: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması 2.Ödül Maket Fotoğrafi.....	32
Şekil 4.9: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması 3.Ödül Maket Fotoğrafi.....	32
Şekil 4.10: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Maket Fotoğrafi (Merih Karaaslan, Cem Açikkol).....	32
Şekil 4.11: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Maket Fotoğrafi (Özkan Sunar, Mürsel Selçuk)	33
Şekil 4.12: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Maket Fotoğrafi (Haydar Dişbudak, Mahzar Berke).....	33
Şekil 4.13: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Maket Fotoğrafi (Hayri Anamurluoğlu, Riyad Kılıçlar).....	33
Şekil 4.14: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Maket Fotoğrafi (Almila Sağdıç, Ümit Sirel)	34
Şekil 4.15: Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması 1.Ödül Perspektif.....	37
Şekil 4.16: Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması 1.Ödül Perspektif.....	37
Şekil 4.17: Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması 2.Ödül Perspektif.....	38
Şekil 4.18: Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması 3.Ödül Maket Fotoğrafi..	39
Şekil 4.19: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım	

Yarışması 1.Ödül Vaziyet Planı.....	42
Şekil 4.20: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 2.Ödül Vaziyet Planı.....	43
Şekil 4.21: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 2.Ödül Kesit	43
Şekil 4.22: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 3. Mansiyon Vaziyet Planı	44
Şekil 4.23: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 5. Mansiyon Vaziyet Planı	45
Şekil 4.24: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 3.Ödül Vaziyet Planı (Özkan Sunar, Figen Okşen).....	45
Şekil 4.25: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 1. Mansiyon Vaziyet Planı (M. Yavuz Taşçı, Ayşe Ergül, Riyat Kılıçlar, Erdal Kurttaş, Mete Orer)	46
Şekil 4.26: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 2.Mansiyon Vaziyet Planı (Mete Ünal, Derya Akşit, Ferit Akşit, T. Tekköoğlu, Ergun Bedizlioğlu).....	46
Şekil 4.27: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 4. Mansiyon Vaziyet Planı (Erdoğan Yaşlıca, İlhan Gülgeç, Gökhan Çetin, Halil Yüceer).....	47
Şekil 4.28: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 1.Ödül Maket Fotoğrafı	50
Şekil 4.29: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 3. Mansiyon Maket Fotoğrafı.....	51
Şekil 4.30: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 3. Mansiyon Vaziyet Planı.....	52
Şekil 4.31: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 2.Ödül Maket Fotoğrafı (Hakan Dölgen , İnci Şahin)	53
Şekil 4.32: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 3. Ödül Maket Fotoğrafı (Dilek Topuz Derman, Bünyamin Derman, Pınar Atay).....	53
Şekil 4.33: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 1. Mansiyon Maket Fotoğrafı (Haldun H. Aşçıkoca, Murat Küçük, Tuğba Gürkan, Ü. Çiğ Süer)	53
Şekil 4.34: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 2. Mansiyon Maket Fotoğrafı (Cem Açikkol).....	54
Şekil 4.35: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 4. Mansiyon Maket Fotoğrafı (Mete Öz, Mustafa Mürşit Günday, Mehmet Soylu, Hüsnü Ceyhan)	54
Şekil 4.36: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 5. Mansiyon Maket Fotoğrafı (Kaan Özer, Berkay Kılıççioğlu)	54
Şekil 4.37: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 1.Satınalma Maket Fotoğrafı (Gülnur Özdağlar Güvenç, Süreyya Atalay, Y.Kenan Güvenç).....	55
Şekil 4.38: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 2.Satınalma Maket Fotoğrafı (Bülent Tarım, Ece Tarım)	55
Şekil 4.39: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması	

3. Satınalma Maket Fotoğrafı (Merih Karaaslan, Tümay Korucuoğlu, Güneri Irmak)	55
Şekil 4.40: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 4.Satınalma Maket Fotoğrafı (Mahir Ünal).....	56
Şekil 4.41: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 5.Satınalma Maket Fotoğrafı (Oğuz Özer, Yasemin Say Özer)	56
Şekil 4.42: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 1.Ödül Perspektif	59
Şekil 4.43: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 1.Ödül Kesit	59
Şekil 4.44: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 2.Ödül Perspektif	60
Şekil 4.45: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 2.Ödül Perspektif	61
Şekil 4.46: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 3. Ödül Perspektif (Korhan Torcu , Ali Akarsu)	61
Şekil 4.47: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 2. Mansiyon Ödülü Perspektif (Kenan Güvenç, Recep Üstün, Nazmiye Öztürk, Coşkun Üreyen).....	62
Şekil 4.48: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 3. Mansiyon Ödülü Perspektif (M. Mürşit Günday, Hayri Anamurluoğlu, Turgay Ateş).....	62
Şekil 4.49: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 4. Mansiyon Ödülü Perspektif (Mehmet Z.Hattapoğlu, İ.Esgin Zorlu, Demet Karaoğlu, Eda Birge Eraslan, Jülide Alp, İbrahim Alp, Oknur Çalışkan).....	62
Şekil 4.50: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 5. Mansiyon Ödülü Perspektif (Oktan Nalbantoğlu, Ufuk Ertem, Okan Can,Tuğba Akyol, Tark Yaşar)	63
Şekil 4.51: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması Satınalma Ödülü Perspektif (Günay Erdem, Sunay Erdem)	63
Şekil 4.52: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması Satınalma Ödülü Perspektif (Mucip Ürger, Ali Özer).....	63
Şekil 4.53: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması Satınalma Ödülü Perspektif (Tuba Çakıroğlu, Erdem Yıldırım)	64
Şekil 4.54: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması 1.Ödül Perspektif	67
Şekil 4.55: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması 1.Ödül Perspektif	68
Şekil 4.56: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması 2.Ödül Perspektif	69
Şekil 4.57: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması 3.Ödül Perspektif	70
Şekil 4.58: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Perspektif (Özgür Bingöl, İlke Barka , Emre Savga, Tuba Bilgiç, Berna	

Göl, Ebru Firidin Özgür, Nermin Tirben)	70
Şekil 4.59: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Perspektif (Ayhan Usta, G. Keleş Usta, Ali Kemal Şeremet, Engin Aktaş, Selin Karaibrahimoğlu)	71
Şekil 4.60: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Perspektif (H. Eşbah Tunçay, Esra Sert, Tuğçe Onuk, Neşe Çakır, Oğuz Ateş).....	71
Şekil 4.61: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Vaziyet Planı (Turgut Toydemir, Cengiz Yeter, Melih Birik, Erhan Toydemir, Hande Güler, Emine Öztürk)	72
Şekil 4.62: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Perspektif (Oktan Nalbantoğlu, Ufuk Ertem, Okan Can, Tuğba Akyol) ..	72
Şekil 4.63: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Satınalma Ödülü Perspektif (Aslı Balcıoğlu, Bahadır Şimşek, Tuna Balcıoğlu, Köksal Hoş).....	73
Şekil 4.64: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Satınalma Ödülü Perspektif (Nimet Aydın, Kezban Düzdağ, Nalan Aygül, Berkan Erkovan)	73
Şekil 4.65: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Satınalma Ödülü Perspektif (Tuncer Çakmaklı, Sıla Akalp, Gülşen Kınalı)	74
Şekil 4.66: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Satınalma Ödülü Vaziyet Planı (İrem Mollamehmetoğlu Falay, İdil Sönmez, Sevil Şeten) 74	
Şekil 4.67: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Satınalma Ödülü Vaziyet Planı (Sertaç Erten, Alişan Çırakoğlu, Ilgın Avcı, Eda Ekim)	75
Şekil 4.68: İzmit Belediye Binası ile Otel Yarışması 1.Ödül Perspektif (Kemal Ahmet Aru, Hamit Kemali Söylemezoğlu, Gündüz Özdeş)	79
Şekil 4.69: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması 1.Ödül Vaziyet Planı (Fatih Gorbon, Ertun Hızıroğlu, Yalçın Gültekin)...	81
Şekil 4.70: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması 1.Ödül Perspektif (Fatih Gorbon, Ertun Hızıroğlu, Yalçın Gültekin)	82
Şekil 4.71: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması 2.Ödül Vaziyet Planı (İrfan Bayhan, Besalet Pamay, Ergun Taneri, Hüseyin Kaptan, Emre Aysu, Semra Atabay, Adnan Kazmaoğlu, Yalçın Ünal, Hadi Kahraman, İhsan Savrı)	82
Şekil 4.72: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması 3.Ödül Vaziyet Planı (Türkay Ateş, Aydın Kozak, Haluk Elver, Yalçın Memlük).....	83
Şekil 4.73: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması 4. Ödül Vaziyet Planı (Yıldırım Parlar, Orhan Tunçalp, Ergun Subaşı) ..	83
Şekil 4.74: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması 5. Ödül Vaziyet Planı (Bülent Tokman, Yıldız Arıbaş, Ümit Bilge, Melek Saraçer, Mustafa Saraçer).....	84
Şekil 4.75: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması Mansiyon Ödülü Vaziyet Planı (Cafer Bozkurt, H.Haydar Karabel).....	84
Şekil 4.76: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması Mansiyon Ödülü Vaziyet Planı (İrem Acaroğlu, Suavi Akansel, Ertan Acaroğlu, Ali Kemal Egesoy, Halit Gülbeden, Recep Seçilmiş, Bilgi	

Denel, Serim Denel, Hilmi Berk, Nur Esin, Uğur Tola, Arif Merdol, Yüksel Öztan, Murat Yazgan)	85
Şekil 4.77: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması Mansiyon Ödülü Vaziyet Planı (M.Aslan Karaali, İhsan Yurdöver, Vahittin Tahran, Necmettin Kasımoğlu)	85
Şekil 4.78: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması Satınalma Ödülü Vaziyet Planı (Özdemir Erverdi, Harun Özer, Sinan Atasoy, Enise Özdönmez, Saadettin Özdönmez)	86
Şekil 4.79: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması Satınalma Ödülü Vaziyet Planı (Bilgin, Orcan Gündüz, M.A. Çeler Durallı)	86
Şekil 4.80: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması Satınalma Ödülü İşlev Dağılımı-Ulaşım-Yeşil Alanlar (Orhan Özgüner, Yücel OkçetinYardımcılar; Günseli Akaydın, Ahmet Özgüner)	87
Şekil 4.81: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması 1. Ödül Perspektif (Günay Erdem, Sunay Erdem).....	89
Şekil 4.82: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması 1. Ödül Perspektif (Günay Erdem , Sunay Erdem).....	90
Şekil 4.83: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması 2.Ödül Vaziyet Planı (Murat Özyılmaz).....	90
Şekil 4.84: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması 3. Ödül Perspektif (Dilek Topuz Derman, Fırat Gülmez, Cihan Sinan Bostancı, Mehmet Zafer Ünal)	91
Şekil 4.85: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması 1. Mansiyon Ödülü Analiz (Özgür Bingöl, Nermin Tirben, İlke Barka, Cem Himmetoğlu, Emel Öztepe, Saro Dionyan)	91
Şekil 4.86: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması 1.Mansiyon Ödülü Perspektif	91
Şekil 4.87: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması 2. Mansiyon Ödülü Vaziyet Planı (Selami Demiralp , Can Kubin , Burak Özdöver)	92
Şekil 4.88: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması 3. Mansiyon Ödülü Perspektif (İpek Yürekli, Ahmet Arda İnceoğlu , Deniz Aslan)	92
Şekil 4.89: Roma Döneminde İzmit.....	94
Şekil 4.90: Hermann Jansen'in İzmit İçin Çalışması,1935 (Tekeli İ., 1998, 8).....	95
Şekil 4.91: 2000'li Yıllarda İzmit	95
Şekil 5.1: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Ödülsüz Proje İlkesel Yaklaşımı ve Sapanca Körfez İlişkisini Belirten Diya. (Proje Müellifi; Kenan Güvenç, Cengizhan Aydın, Emre Demirtaş).....	100
Şekil 5.2: 19. Yüzyılda İzmit'i Gösteren Harita ve Sulak Alanlar	101

TABLolar DİZİNİ

Tablo 4.1: Dünya’da Kentsel Tasarım Yarışmaları Sürecine Örnek Proje Yarışmalarının Değerlendirme Matrisleri	27
Tablo 4.2: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şhreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması (1987) Künyesi	29
Tablo 4.3: Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması (1987) Künyesi.....	35
Tablo 4.4: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması (1990) Künyesi	40
Tablo 4.5: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması (1997) Künyesi	48
Tablo 4.6: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması (2008) Künyesi.....	57
Tablo 4.7: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması (2010) Künyesi	65
Tablo 4.8: Türkiye’de Kentsel Tasarım Yarışmaları Sürecine Örnek Proje Yarışmalarının Değerlendirme Matrisleri.	76
Tablo 4.9: İzmit Belediye Binası ile Otel Yarışması(1948) Künyesi	78
Tablo 4.10: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması (1977) Künyesi	80
Tablo 4.11: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması (2004) Künyesi	88
Tablo 4.12: İzmit Özelinde Açılan Proje Yarışmaları Değerlendirme Matrisleri	93

1980 SONRASI KENTSEL TASARIM YARIŞMALARININ MİMARLIK ALANINA ve KENTSEL ORTAMA ETKİLERİ

İbrahim TÜRKERİ

Anahtar Kelimeler: Mimarlık yarışmaları, kentsel tasarım, kentsel mekan, kentsel tasarım yarışmaları.

Özet: Nikomedyadan itibaren bütün kentsel artefaktlarını kıyı kenti kimliğine dayandırarak kurgulayan İzmit kenti, 1960'lı yıllardan itibaren plansız sanayileşme süreciyle kıyı kenti kimliğini kaybetmiştir.

Göç, nüfus artışı ve hızlı kentleşme ile kentten kopan en önemli ortak alan "kıyı", kendisine paralel konumlanan D100 karayolu ve demiryolu yüzünden kentin gündelik hayatına dahil olamamaktadır.

Bu çalışmada, bu doğrultuda, hem mimarlık yarışmalarını kişisel üretiminin tetikleyicisi olarak gören, hem de İzmit'te yaşayan biri tarafından, yarışmaların mimarlık alanına ve kentsel ortama olan etkileri deşifre edilmeye çalışılmıştır.

Türkiye'de önemli bir eşiği tarifleyen 1980 sonrası dönemin mimarlık yarışmalarının, kentsel tasarım yarışmaları aracılığıyla mimarlık ortamında tartışılan, mimarlık ve planlama pratiklerine yeni bir girdi olarak dahil olan kentsel tasarım sürecinin ve söylemlerinin mimarlık ortamındaki ve kentsel ortamdaki karşılıkları araştırılmıştır.

Dünya'da ve Türkiye'de kentsel tasarım yarışmaları sürecine örnek proje yarışmaları incelendikten sonra ve bir kıyı kenti olan İzmit'te yarışmalar süreci incelenmiştir. Kıyı kentinde kentsel tasarım yarışmalarını özelleştiren bir durumun aranabilmesi için kara kentlerinde, tarihi dokuda, kent merkezinde vb. gerçekleşen proje yarışmaları seçilerek, karşılaştırma yapabilmek hedeflenmiştir.

THE EFFECTS OF URBAN DESIGN COMPETITIONS AFTER 1980 TO THE ARCHITECTURAL MEDIA AND URBAN REALM

İbrahim TÜRKERİ

Keywords: Architectural competitions, urban design, urban space, urban design competitions

Abstract: The city of İzmit, of where all the urban artifacts are mounted by grounding on its identity of being a coastal city since Nicomedia, lost this identity after 1960s due to the unplanned industrialization process.

Coast as the most important public space departed from the city by migration, increase in population and rapid urbanization, cannot be involved in everyday life of the city because of D-100 highway and railway situated parallel to the coast.

In this study, accordingly, it is aimed to decipher the effects of competitions to the architectural media and urban realm by who is regarding the architectural competitions as the initiator of his own work and simultaneously being a citizen of İzmit.

It is investigated that the translations into architectural and urban realms of architectural competitions in after-1980s period which are describing an important threshold in Turkey, and of urban design processes and discourses which are discussed through urban design competitions in architectural media and involved as a new input in practices of architecture and planning.

After the examination of projects of urban design competitions sample to the process of urban design in Turkey and in the world, the process of competitions in İzmit as a coastal city are interrogated. A comparative analysis through project competitions in land cities, historical tissues or city centers is performed for the sake of a specialized condition of urban design competitions in a coastal city.

1. GİRİŞ

Mimari proje elde etmenin farklı yolları olsa da, en çok tercih edilen yöntem mimarlık yarışmaları düzeneğidir. Çünkü mimarlık yarışmaları, kaliteli, ekonomik, işlevsel ve estetik olanın arandığı platformlardır.

Türkiye’de, 1980 sonrası dönemde, hayatın her alanında yaşanan değişim ve gelişmeler mimarlık yarışmalarına da yansımıştır. 1980 öncesi, bina kültürü üzerine kurgulanan mimarlık anlayışı, bu dönemde kırılmaya çalışılmış ve çeşitli mimarlık söylemleri, yarışmalar aracılığıyla gündem oluşturmaya başlamıştır. Yapı üretimi ile birlikte kentsel açık alanların niteliği de yarışmalar aracılığıyla mimarlık ve kent ortamında sorgulanmaya başlanmıştır.

Değişen toplum yapısı, sürekli artan nüfus, arabaya bağımlı yaşam tarzıyla oluşan kaotik kent ortamı, doğal ortamların giderek yok olması, çevrenin ve ekolojik ortamın zarar görerek, insanların gittikçe kapanan ortamlarda yaşamayı sürdürmesi, kentlerdeki açık alanları (kıyılar, yeşil alanlar, meydanlar) ve kentsel mekanları daha da önemli hale getirmektedir.

Kıyılar, elverişli kesimlerine yapılan dolgu alanlarla, önemli yerleşim alanlarına dönüştürülmekte, kentleşme ve sanayileşmenin etkisiyle doğal varlıkların, sulak alanların ve kıyının tahribi söz konusu olmaktadır.

Tüm bu gelişmelerle birlikte, kentlerin tek tek yapılar eklenmesiyle büyüme biçiminden, kente büyük parçalar eklenmesiyle büyüme biçimine geçilmiştir (Tekeli,1998).

Artık yalnızca imar planlama sisteminin, kentlere ve kentlilere yaşam kalitesini arttırmasının mümkün olmadığı bu ortam, kentsel alanların çözümlenmesinde ve üretilmesinde yeni bir araç olarak kentsel tasarım olgusunu ortaya çıkarmıştır.

1950’li yıllarda Amerika’da, kente yeni bir yaklaşım olarak başlamış olan Kentsel Tasarım; yapılanmış çevrede, mimarlık ve şehircilik arasında beliren kopukluktan

doğmuştur. Avrupa'da kentsel tasarımın kavramsallaşma sürecine bakıldığında; İtalya'da kentin biçimi ve kentteki değişimlere fırsat yaratacak müdahale araçları üzerine düşünceye dayalı tartışmalar, 1950'li yıllardan itibaren başlamıştır. 1960'lı yıllarda Bolonya'da, kentsel dokuda çözülmekte olan bağların yeniden dokunması anlamını taşıyan "recupero hareketi", 1970'li yıllarda özellikle Fransa'da büyük yankı yapmış ve 'Kentsel Mimari' temasının öne çıkmasını sağlamıştır. 1983'lü yıllardan itibaren Kentsel Proje (Kentsel Tasarım eş anlamında) fikri gelişmeye başlamıştır. İngiltere'deki tartışma ortamında, 1980'li yıllarda kentsel tasarımın eylem alanının yaygınlaştığını görmekteyiz. Türkiye'de ise Kentsel Tasarım, kavramsal ve eylemsel olarak 1970'li yıllardan itibaren ele alınmaya başlanmıştır (<http://www.planlama.org>,2011).

Kentsel tasarım olgusu, kentsel tasarım yarışmaları ile gündeme gelmemiş fakat kentsel tasarım yarışmaları ile mimarlık alanında ve kentsel ortamda tartışılması, hız kazanmıştır. 1975'li yıllardan itibaren Kentsel Tasarımın kavramsallaşma süreci'nde ulusal ölçekte ve büyük kentsel projelerin düzenlenmesi amacıyla da, mimarî proje yarışmaları, "Kentsel Tasarım Proje Yarışmaları" olarak ilân edilmiştir. Bu yaklaşım ve ilân tarzı bugün de devam etmektedir.

Türkiye'deki mimarlık yarışmalarında "kentsel tasarım" ifadesi, yarışma adında ilk defa; 1980 yılında "Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması"nda kullanılmıştır. Kentsel yaşamın önemli bir ögesi olan kentsel açık alanlar, (kıyılar, yeşil alanlar, meydanlar vb.) kentsel tasarım yarışmaları ile üretilmeye ve çözümlenmeye başlamıştır.

1.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, 1980 sonrası kentsel tasarım yarışmalarının mimarlık alanına ve kentsel ortama olan etkilerini, kıyı kenti İzmit özelinde deşifre etmek, sorular sormak ve meseleye yeniden dikkat çekmektir.

1.2. Çalışmanın Kapsamı

Tezin birinci bölümünde çalışmanın amacı, kapsamı ve yöntemi belirtildikten sonra, ikinci bölümünde, konuyla ilgili temel kavramlar üzerinde durulmaktadır. Kent yaşantısında kıyının önemini, mekansal etkilerini ve kentsel tasarım olgusunu daha

iyi algılayabilmek için sırası ile kentsel mekan, kamusal alan ve kentsel açık alan tanımları incelenmektedir.

Üçüncü bölümde, 1980'lerin Türkiye'de neden önemli bir eşiği tariflediği açıklanıp, Türkiye'de yarışma kültürünü ve kentsel tasarım yarışmalarının mimarlık yarışmalarının neresinde olduğunu anlayabilmek için, Cumhuriyet tarihinde mimarlık yarışmaları incelenmektedir.

Dördüncü bölümde, içinde bulunduğumuz durumu ve konumu daha iyi kavrayabilmek için Dünya genelinde kentsel tasarım yarışmaları sürecine örnek büyük ölçekli proje yarışmaları araştırılmıştır. Dünya'dan örneklerin seçilmesinde; kentsel tasarım yarışmaları olmaları, kamu kurumları tarafından düzenlenmiş olmaları, uygulanmış veya uygulanma sürecinde olmuş olmaları, 80'li, 90'lı ve 2000'li yılların önemli yarışmalarına örnek olmaları, belirleyici kriterler olmuştur.

Sonra Türkiye'deki kentsel tasarım yarışmalarına örnek proje yarışmalarından kıyı kentlerinde ve kara kentlerinde düzenlenenleri seçilerek incelenmiştir. Bu yarışmaların seçilmesinde de kentsel tasarım yarışmaları olmaları, kamu kurumu tarafından düzenlenmiş olmaları, yarışma alanı bakımından tarihi doku veya kent merkezlerinde olmaları, uygulanmamış olmaları, 80'li, 90'lı ve 2000'li yılların önemli yarışmaları olmaları, kıyı kentlerinde olmaları belirleyici kriterler olmuştur. Kıyı kentlerinde üretilen projelerin, hem kara kentlerinde üretilenlerle karşılaştırmalı olarak değerlendirilebilmesi için kara kentlerinden de örnekler seçilmiştir.

Ardından yarışmaların mimarlık alanına ve kentsel ortama olan etkileri, İzmit özelinde yeniden incelenmiştir. 1948-2004 yılları arasında İzmit'te açılan proje yarışmaları, bu süreçlerin hedefleri, kenti nasıl gördükleri ve etkileri irdelenmiştir.

Beşinci bölümde, yapılan çalışmalar neticesinde çıkarılan tartışmalar ve sonuçlar belirtilmiştir.

1.3. Çalışmanın Yöntemi

Tezin ikinci ve üçüncü bölümlerinde diğer bölümlerin anlaşılmasına temel oluşturacak kavramları açıklayabilmek için bir literatür araştırması yapılmıştır. Bulduğumuz durumu daha iyi anlayabilmek, karşılaştırma yapabilmek ve bir sonuca ulaşabilmek için dünya genelinde kentsel tasarım yarışmaları ve sonuçları araştırılmıştır.

1980-2010 yılları arasında düzenlenen 34 kentsel tasarım yarışması arasından altısı; kıyı kentlerinde üretilen projelerin, kara kentlerinde üretilenler ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilebilmesi ve kıyı kentlerinde düzenlenen kentsel tasarım yarışmalarının daha iyi anlaşılabilmesi için kara kentlerinde düzenlenen kentsel tasarım yarışmaları ile birlikte seçilmiştir.

Ayrıca her bir yarışmanın seçilme nedeni belirtilen matrisler doğrultusunda kendi bölümleri içerisinde açıklanmıştır. Bunu yapabilmek için; yarışma şartnamelerine, projelerin açıklama raporlarına, jüri raporlarına, dönemin mimarlık yayınlarına ve gazetelerine ulaşılarak; dönemin üretim anlayışı, yarışmaların mimarlık alanındaki ve kentsel ortamdaki etkileri incelenmiştir. Seçilen yarışmalarda dereceye giren her bir projeye ait görüntüler, (maket fotoğrafları, perspektifler vb.) aktarılmaya çalışılmıştır.

Bununla birlikte; çalışma süresince, yüksek lisans ve doktora tezleri, konu ile ilgili çeşitli yayınlar, makaleler, internet kaynaklar, ulusal mimarlık yarışmaları sempozyumları ve katıldığım yarışma kolokyumları, çalışma süresince yararlanılan diğer kaynakları oluşturmuştur.

2. TANIMLAR

Bu bölümde, kentsel mekan tanımının ne olduğu ve hangi bileşenlerden oluştuğu, kıyının kentsel bir mekan olarak önemi ve kentsel tasarım olgusunun ne olduğu açıklanmıştır. Bu tanımlar, çalışma içerisinde incelenecek diğer bölümlerin anlaşılması için temel oluşturan gerekli tanımlardır.

2.1. Kentsel Mekân

Günümüzde kentsel mekânların, sadece fiziksel yapı bağlamında ele alınan bir düzenleme süreci olmadığı görülmektedir. Kentsel tasarım kavramını açıklayabilmek için “kentsel mekân” kavramı üzerinde durmak gerekmektedir.

Kentsel dokunun negatif öğeleri olarak görülen, binaların tanımladığı dış mekânlar, kentsel mekân olarak adlandırılmaktadır. Krier, kentsel mekânı (urban space), çeşitli cephelerle geometrik olarak sınırlandırılmış mekanlar olarak tanımlamıştır. Ona göre, geometrik karakteristiği okunabilir ve estetik kalitesi bilinçli olarak algılanabilen dış mekânlar, kentsel mekândır (Krier, 1979).

Şekil 2.1: Kocaeli-Değirmendere Köprüleri (fotoğraf-İbrahim Türkeri)

Kentsel mekân, mekân olmasını sağlayan üç boyutlu yapısının dışında, tüm kentsel olaylar için zemin oluşturması, kentliler tarafından kullanılması ve yararlanılması ile anlam kazanmaktadır. Bu kapsamda, kentteki boşluklar kentsel alan olarak tanımlanmakta iken, bir kent meydanı da kentsel mekân olarak ifade edilmektedir (Bakan ve Konuk, 1987).

Lynch'e göre kentsel mekân; aktivite, anlam ve fiziksel özelliklerin arakesitinde konumlanmaktadır. Bir başka deyişle aktivitenin mekânı tanımladığı görülmektedir (Lynch, 1981).

Kentsel mekân tanımı, kentsel açık alan ve kentsel dış mekân tanımları ile de örtüşmekte, bazı kaynaklarda kentsel mekân yerine bu iki tanımdan birinin de kullanıldığı görülmektedir. Kentsel açık alan da, kentsel mekân gibi yapılar arasında kalarak şekillenen, sert peyzaj elemanlarının baskın olduğu açık alanlar olarak tanımlanmaktadır. Aydemir' göre kentsel açık alan; dış kullanım alanları (meydanlar, bahçeler, açık ve yarı açık özel oturma alanları, teraslar, balkonlar) ve dolaşım alanları (yollar) olarak iki gruba ayrılmaktadır (Aydemir, 2004).

Bir başka tanıma göre kentsel mekân, kentin binalarla tanımlanan fakat binaların dışında kalan bölümleridir. Geçmişte kentsel mekân ve mimari mekân, aralarındaki süreklilik nedeniyle aynı anlamda mekânlar olmasına karşın, modernizm ile birlikte mimari mekân yapısal ve algısal olarak yalıtıma uğramış ve birbirinden bağımsız binaların mekânı karakterine bürünmüştür. Bu bağımsız binalara gösterilen ilgiye karşın binalar arasında kalan mekânların nitelik ve organizasyonu büyük ölçüde şansa bırakılmış, sonuçta kent mekânları planlamadan arda kalan mekânlar olarak bırakılmıştır (Çakmaklı, 1992).

Alexander ise çağlar boyunca kentsel mekânların; insanların doğası gereği, yaşam biçimlerinin değişimiyle birlikte kentsel mekânların kullanımları ve biçimleri yaşamla paralel olarak değişime uğradıklarını, tercih edilme olasılıkları o mekânları kullanan-yaşayan-insanlar tarafından belirlendiklerini. Bu yüzden kentsel mekânların, değişen sosyo- ekonomik koşullara ve kentlerin kültürel dokusuna cevap verebilen "yaşayan organizmalar" olduğunu belirtmiştir (Alexander, 1977).

2.2. Kamusal Alan

Kentsel tasarım, dilimizde city architecture (kent mimarlığı), batıda ise civic design (kamu alanları tasarımı) aşamasından geçerek son şeklini urban design (kentsel tasarım) olarak almıştır (Gürel, 1997). Dolayısıyla kamusal alan tanımı ve tarifi üzerinde durmak gerekmektedir. Çünkü kamusal alanlar sunduğu yaşam kalitesi, sosyalleşme, kolektif yaşam kültürü ve hareket etme ile kentin varlığını sürdürmesini sağlar. Yani kamusal alanlar, kentsel süreçlerin görünümünü oluşturur.

Kamusal alan tanımı üzerinde durmamızı gerekli kılan bir başka önemli nokta ise; kentsel projelerin kamusal alanla doğrudan ilintili olmasıdır. Kentsel projeler, kamusal alan/eylem ile kentleşme arasında katalizör görevini üstlenir.

Kamusal alanın, 16. Yüzyılda Latince “publicus” yani “herkesle” ilgili olan olarak ortaya çıktığını görüyoruz. Türk Dil Kurumu'nun Türkçe sözlüğüne göre; kamu (public), bir ülkedeki halkın bütünü, halk, amme ve diğer bir anlam olarak da; hep bütün demektir. Yani halk, toplum veya herkes anlamında kullanılmaktadır. Kamusal terimi ise halka, topluma ait olan demektir. Kamu ifadesi ‘halka ait olan’ anlamında da kullanılmaya başlanmıştır.

Gökgür'e göre kamusal alanlar; din, kültür ve sosyal statü gözetmeksizin, her bireye sunulmuş veya açılmış alanlardır. Kamusal alanı; kentte serbest kullanımı olan ve “kamusal” bir niteliği ifade eden, erişilebilir boş alanlar olarak ifade etmektedir. Sennett'e göre kamusal alan, maddi bir alandır. Kentsel veya kentsel olmayan bir topluluğun içinde yer alır ve meydan, cadde gibi somut bir alanı içerir. Kamusal alan kentin ruhu, kentin ambiyansıdır. Bu alanlar fiziki, sosyal ve sembolik olarak kenti dönüştürmek, yeniden biçimlendirmek için birer araçtır. Demokrasinin taşıyıcısı, kentin kalbi, yurttaşlık hislerinin, anıların yer aldığı “dolu” bir alan olan bu alanlar, devinim imkanı veren bir işleve dönüştüğünden beri anlamını yitirmiştir (Gökgür, 2008).

Şekil 2.2: İtalya-Milano (fotoğraf-İbrahim Türkeri)

2.3. Kentsel Açık Alanlar

Kent yaşamının; sosyal, kültürel, çevresel, ekolojik, ekonomik ve insan sağlığı gibi etmenleri için büyük önem taşıyan açık alanları Lynch; iş merkezleri, bölge parkları, meydanlar, lineer parklar, macera oyun alanları, çocuk oyun alanları, metruk alanlar ve spor sahaları olarak tanımlamıştır (Lynch, 1981).

Kentsel açık alan ise, duvarları olan, bir yapının çevresinde oluşmuş, belirli yoğunlukta yapılardan oluşan ve doğrultusu olan bir mekândır. İşlevsel olarak düzenlenmiştir. Kentsel açık alanlar kapalı hacim değildirler. Birçok kentsel işlevin kesiştiği, kentsel mekan içinde çeşitli mekansal öğelerin bir araya geldiği düğüm noktalarıdır. Düğüm noktaları genellikle yoğun insan ve taşıt trafiğinin kesiştiği yol mekanlarıdır ve işlevsel olarak büyük önem taşırlar (Erel, 2007).

Şekil 2.3: İzmit Sahili - 2008 (fotoğraf-İbrahim Türkeri)

Bugün kentlerimizde; kendini hem herkese ait olma, hem de hiç kimseye ait olmama durumuyla tanımlayan kamusal açık alanlar, herkese ait olma durumundan çok hiç kimseye ait olmama durumuyla karşı karşıya kalmıştır. Yukarıdaki fotoğrafta; yanı başında kıyısı olmasına rağmen, su havuzu ile örgütlenmeye çalışılan kentsel mekan arayışının bir örneğini görmekteyiz.

2.4. Kıyı

İzmit, günümüzde sanayi kenti olarak anılmaktadır, fakat bunun öncesinde İzmit bir kıyı kentidir. Bugün bu kimliği tahrip olsada kıyı kültürü, kentin hafızasında önemli bir yer teşkil etmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada “kıyı” kavramının üzerinde durulması gerekmektedir.

Kıyı kavramının tariflenebilmesini sağlayan en önemli etmen sudur. İlk insanın yalnızca var olabilmek için ihtiyaç duyduğu su, yerleşik hayata geçiş ile birlikte yer seçimi tercihlerinin de en önemli belirleyicisi olmuştur. Günümüzde ise, teknolojik ve sosyo-ekonomik dinamiklere bağlı olarak yeni anlamlar kazanan kentleşme olgusu, suyun varlığını, yarışan kentler, sürdürülebilirlik gibi yeni açınımlardan yola çıkarak kentsel mekanın ve yaşamın kalitesini artıran bir değer olarak yorumlamaktadır.

Bu bağlamda kıyılar, kentlerin kimliği ve prestiji için kaynak olarak görülen birer fırsat alanı olarak yeniden değerlendirilmektedir. Kullanılan bu potansiyel alanlar, kentlerin birer dışa açılım yüzeyi, toplumsal yaşamda sosyal-kültürel ve rekreatif aktiviteler için birer odak ve çevresel sürdürülebilirlik için de vazgeçilmez eylem alanları olarak tanımlanmaktadır.

Kıyı, sözlük anlamı olarak, deniz, göl, akarsu gibi her türlü tabii su kütlelerini çevreleyen toprak şeridi olarak tanımlanmaktadır. Denizin en alçak çizgisi ile kara arasındaki temas bölgesi olarak da tanımlanır (Meydan Larousse, Cilt 11). Deniz kıyılarının şekli, toprağın yapısı, dağ ve akarsuların konumu, denizin derinliği gibi çeşitli nedenlerle bölgeden bölgeye büyük değişiklikler gösterir (Temel Britannica, Cilt 10).

Kösten ve Al'ın kara, su, kıyı tanımına baktığımızda ise; karayı bütün izlerin sürülebildiği yer, kıyuyu yaşam alanı ve suyu ise bütün izleri silen, kıyının değişkenliğini sağlayan bir öge olarak tariflemektedirler. Kıyuyu, kara ve suyun arakesiti, deniz kara ve hava olaylarının çarpıştığı bir gerilim alanı ve kıyuyu sadece zemin değil, sürekli değişen bir hacim olarak tanımlamaktadırlar (Kösten ve Al, 2011).

Kıyı kentlerinin, kamusal anlamda da oldukça önem taşıdığını görmekteyiz. Kıyılar; eğlence, çalışma, alışveriş ve çeşitli rekreatif faaliyetlerin gerçekleştirildiği alanlardır. Çeşitli kamu kullanımlarının yanı sıra güzel bir görünüm sunarlar. Kentsel mekan olarak kıyı alanları rekreatif eylemlerle beraber su görünümünü de birleştiren kesinlikle reddedilemeyecek alanlar oluşturmaktadırlar (Breen ve Rigby, 1996).

Karşıtlıklar, çakışmalar, kesişmeler, arada olma durumu, kopmalar, sınır, fiziksel ve zihinsel geçişler, karşılaşmalar, kıyı üzerinden bir olgu tariflemek istediğimizde karşılaşacağımız durumlardır.

Şekil 2.4: Değirmendere Sahili -2009 (fotoğraf-İbrahim Türkeri)

2.5. Kentsel Tasarım

Kentleşme olgusunun getirdiği hızlı değişim, kentlerimizde niteliksiz yapı stoğunun oluşmasına ve kentsel mekanın görsel zenginliklerinin yok olmasına neden olmaktadır. İmar planlama anlayışı ile kurgulanmaya çalışılan kentler yeni ve kaliteli yaşam mekanları önerememektedir. Bu yüzden kentsel alanların çözümlenmesinde ve kurgulanmasında yeni bir araç olarak kentsel tasarım olgusu ortaya çıkmıştır. 80'li yıllardan sonra gündemde tartışılan kentsel tasarım kavramı hakkında, meslek odaları, akademik çevreler ve kuramcılar farklı görüşler ortaya atmaktadır.

Demirsoy'a göre; planlama ve mimarlık disiplinlerin arakesitinde var olmuş kentsel tasarım; her ölçekteki kentsel mekanla ve kullanıcıyla ilintili olup, problemlere karşı çözüm arayan, alt ölçekten, üst ölçeğe kadar olan diyagramın her noktasında hem tasarım süreciyle, hem de tasarımın sonucu olan kentsel mekanla ilgilenen, sosyo-ekonomik ve kültürel dengeleri yorumlayarak, yaşanabilir, kaliteli, kentsel mekanlar üretilmesini hedefleyen sürecin adıdır (Demirsoy, 2006).

Çubuk ise, kentsel tasarımın bir uzmanlık alanı olduğuna değinmektedir. Kentsel tasarımın sosyal, ekonomik, kültürel, psikolojik, ekolojik, estetik ve yasal öğelerin

etkileşimini dikkate alarak, kentsel mekanın yaşam kalitesini geliştirmeye dönük bir uzmanlık alanı olduğu ve bu alanda kent planlama, mimarlık, peyzaj mimarlığı disiplinlerinin ilgilendiği görülmektedir (Çubuk, 1997).

Nalkaya'ya göre kentsel tasarım bir meslek disiplini'dir. Kentsel tasarım, 20.yy'ın ilk yarısında başlayan kapsamlı kentleşme ve imarlaşma hareketlerinin bir sonucu ya da gereği olarak ortaya çıkan bir uğraş alanı ve meslek disiplininin adıdır. Söz konusu disiplinin "çevresel tasarım" disiplinleri olarak tanımlanan meslek grubu içinde ki yeri ise bugüne kadar hep tartışılmalıdır. Uluslar arası tartışmalarda, bu disiplinin meslek kimliğinin mimarlık, kentsel planlama ve peyzaj mimarlığını ilgilendiren ancak mimarlıkla daha fazla çakışan yanları bulunan disiplinler arası bir özellik taşıdığı görüşü ağırlıktadır (Nalkaya, 1999).

Kentsel tasarımın kavramsallaşma sürecine öncülük eden çalışmalar olmuştur. Yeni bir uğraş alanı ya da meslek disiplini olarak ortaya çıkışına öncülük eden bu çalışmalar, 20.Yüzyılın ilk yarısında, zamanın usta tasarımcıları tarafından geliştirilmiş olan ideal kent arayışlarıdır. Avrupa'da 1904'te Tony Garnier'in "The Cite Industrielle", 1963'te Sant Alia'nın "Citta Nuova" ve 1919'da Bruno Taut'un "die Stadtkrone" tasarımları çağdaş kent için geliştirilen mimari çözüm önerileridir. Daha sonra R.Neutra'nın "Rush City"(1923), Le Corbusier'in "Çağdaş Kent"(1924) F.L.Wright'in "Broadacre City"(1932) ve yine Le Corbusier'in "La Villa Radieuse"(1931) çalışmaları tıpkı öncekiler gibi çağdaş kente mimari yaklaşımın belirgin örneklerini oluşturmuştur (Conrads, 1962).

Kentsel tasarım çalışma alanının yeni bir uzmanlık alanı olarak ortaya çıkması, Reyner Baham'ın 1960'lı yıllardaki notlarında; mimarlık ve planlama disiplinleri arasındaki mil karelik alan boşluğunu belirleyerek bunu doldurmak için yeni bir uzmanlığa ihtiyaç olduğunu belirtmesiyle olmuştur (Ayataç, 1999).

Semerci, ölçeği farklı olmak koşuluyla kentsel tasarımların, tarih boyunca mevcut olduğunu belirtmiştir. 20. Yüzyılda adının kentsel (urban) tasarım konması ile resmi bir çizgiye girmesi sağlanmıştır. Çünkü üretilen tüm proje teknikleri (planlama ve tasarım bağlamında) çağın ihtiyacını karşılamamaktadır. İçerik olarak kentsel tasarım geçmişi koruyarak, günümüze çözüm üretirken aynı zamanda geleceği de göz önünde bulundurma koşulu ile tasarıma yön vermektedir. Alınan olumlu

sonuçlar tüm dünyada kentsel tasarım Őeklinin kullanılmasında yoğunluğun artması ile sonuçlanmaktadır (Semerci, 2008).

YariŐmalar; yeni fikirlerin, yeni söylemlerin tartiŐilabildięi, zgr tasarım alanları sunması ve mimarlık ortamını zenginleŐtiren pek çok ürünün ortaya çıkmasını sağlamıştır. YariŐmalar, 'kentsel tasarım' gibi yeni bir kavramın yaygınlaŐmasının da öncüsü olmuştur.

3. TÜRKİYE'DE 1980 ÖNCESİ - SONRASI MİMARLIK ORTAMI VE KENTSEL TASARIM YARIŞMALARI

Bu bölümde, 1980 sonrası dönemin Türkiye'de neden önemli bir eşiği tariflediği üzerinde durulmuş ve bu dönemdeki üretim anlayışını, mimarlık yarışmaları üzerinden anlayabilmek için 1980 öncesi mimarlık ortamı ve yarışmalar incelenmiştir. 1980 sonrası dönemde, kentsel tasarım yarışmalarının tarihsel süreç içerisinde ki yeri irdelenmiştir.

3.1. Türkiye'de 1980 Öncesi Mimarlık Ortamı ve Yarışmalara Genel Bakış

Türkiye'deki mimarlık ve yarışma ortamına daha geniş açıdan bakıldığında önce 1980 öncesini incelemek gerekir. Türkiye'de mimarlık yarışmaları, tarihsel süreçte üç farklı dönemde ele alınabilir. Bu dönemler, 1930-1950, 1950-1980, 1980 ve sonrası dönemlerdir.

3.1.1. 1930-1950: Türkiye'de mimarlık ortamı ve yarışmalara genel bir bakış

Türkiye'de Cumhuriyet'in ilk yıllarında, mimarlık ortamında yarışmalar başka bir önem arz etmektedir. 1930'lu yıllarda, devletçilik ve milliyetçilik ilkelerinin kendini mimari alanda da iyice hissettirmeye başlaması ve bunun bir sonucu olarak Türk mimarlarının bu sürece olan tepkisi ve gösterdikleri yoğun çaba sayesinde yarışmalar kaçınılmaz hale gelir(Bozdoğan, 2002).

Ay, 1930'lu yıllarda mimarlık ortamını ve yarışmalarını şöyle belirtmektedir;

"Türkiye'de yarışma kavramının ilk defa ortaya çıktığı bu yıllarda resmi hizmet yapılarının, prestijli yapıların çoğu, yeni rejimin başarılarını görselleştirecek simge yapılar devlet seçkinleri tarafından yabancı mimarlara yaptırılmaktadır. Bu proje yarışmalarında da görülmeye devam etmiştir. Geri kalan sınırlı sayıdaki yapıların da yerli mimarlar arasında bölüşülmesi yabancı mimarlara olan tepkiyi arttırmış, ekonomik mücadeleyi tetiklemiştir. Yerli mimarlar bu dönemde varlıklarını ispat etme, mimarlık mesleğini yasal bir düzene oturtturarak haklarını belirleme, kendilerine iş sahası açma ve toplumsal statülerini belirleme uğraşı içerisindeyler." (Ay, 2010)

1933 yılında, Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nin açtığı Sergi Evi Yarışması'nda birincilik ödülünü Şevki Balmumcu, ikincilik ödülünü ise Paolo Vietti kazanmıştır.

1934'te tamamlanan yapı Ankara'nın mimari ve kültürel ikonu haline gelmiş ve Türk mimarlarının yabancı mimarlara karşı mücadelesinde önemli bir dayanak noktası olmuştur. 1937 yılında açılan TBMM(Kamutay) Uluslararası Proje Yarışması dönemin önemli yarışmalarındandır. Yine Zonguldak Halkevi Binası (1933), Sümerbank(1934),Bursa Halkevi(1937), Kadıköy Halkevi(1938), Sivas Halkevi (1938) bu yıllarda açılan yarışmalardır.

40'lı yılların en önemli mimari olayı ise; Türkiye Büyük Millet Meclisi Anıtkabir Komisyonu'nun çıkardığı Anıtkabir yarışmasıdır. Yarışmayı kazanan ekipleri incelediğimizde şöyle bir tablo ile karşılaşılıyor; birinci ödül- Emin Onat, Orhan Arda, ikinci ödül-Arnoldo Foschini, üçüncü ödül-Juhanes Kruger.

Sayar'a göre; 1950'li yıllara kadar Türk mimarlarının meslek alanını kontrol edemediği dolayısıyla da hizmet piyasasını denetleyemediği bir durum söz konusudur. Bu nedenlerle, 30-40'lı yıllarda Türk mimarlarının kalfalara ve yabancı mimarlara karşı verdikleri mücadelede "mimari proje yarışmaları" özellikle önem kazanmıştır (Sayar Y., 2004).

3.1.2. 1950-1980: Türkiye'de mimarlık ortamı ve yarışmalara genel bir bakış

Sayar; 1950'li yıllarda kentsel ortamda ki ve fiziksel çevredeki dönüşümlerin belirgin olduğunu ifade etmektedir. Türkiye'de modernleşmenin yarattığı daha köklü mekansal dönüşümler ancak 2.Dünya Savaşı sonrasında yaşandığını. 1950 seçimlerinden sonra politik ve ekonomik alanda gerçekleşen değişimlerin –tek partili yönetimden çok partili demokratik yönetime geçişin ve yeni dünya sistemine dolayısıyla ekonomisine eklenmenin- yansımalarını kentsel alandaki ve yapı stoku üretimindeki dönüşümlerle izlemek mümkün olduğunu belirtmektedir (Sayar Y.,2004).

Pınar Ay; 1950-1960 ve 1970'li yılları şu şekilde belirtmektedir;

"1950"li yıllardaki değişiklikler arasında, devletçi politikadan uzaklaşması ve liberal ekonominin ivme kazanması sonucu mimarlık ortamına giren özel sektör kavramı, serbest meslek ortamının doğuşu, yeni yapı tiplerinin mimarlık gündeminde yer almaya başlaması ve imar faaliyetlerinde yeniden yoğunluk kazanılması bulunur. Uluslararası yarışmalarda belirgin bir azalma görülmüş ve ulusal mimarlık temsilcileri tüm kamu yapılarının ulusal yarışma yolu ile elde edilmesi gerektiğini böylelikle yeni iş alanlarının yaratılacağını ileri sürmüşlerdir. P.T.T., kaymakamlık, ilkokul, belediye binası, banka şubeleri gibi yapıların özellikle ulusal yarışmalar yolu ile projelendirilmesi her fırsatta gündeme getirilmiştir.

60'lı ve 70'li yıllar kentsel sorunların ağırlık kazandığı dönemlerdir. Kalkınma planlarının uygulanmaya çalışıldığı bu dönemde Bayındırlık Bakanlığı bu hizmetleri bünyesinde toplamıştır. Mimari proje yarışmaları bu dönemden sonra kamunun proje elde etme sürecinde ihalelerin yanında önemli bir yöntem olarak kullanılmıştır. Mimarlar Odası ve Bayındırlık Bakanlığı proje yarışmalarının örgütlenmesinde etkin rol oynamışlardır. Bakanlığın yönetmelikleri standartlaştırarak uygulamasının o dönemin üretilen mimarlık ürünleri açısından olumsuz yönü adeta tip projelerin elde edildiği bir etkinlik alanının ortaya çıkmasıdır.” (Ay, 2010)

1971 yılında yaşanan askeri darbe sonucunda, ülkenin farklı bölgelerinde benzer hükümet konakları türemiştir. Balamir'in ifadesiyle; modern mimarlık dili kompozisyonel ve strüktürel özgürlüklerini yitirerek neoklasikleşmiş, zemin katlar geçirgenliklerini kaybederek, kütleler baskıcı bir karaktere bürünmüş; mimarlık, bakanlık yarışmaları aracılığıyla sıradan bir yapı pratiğine, adeta tip projelere indirgenmiştir (Balamir, 2003).

3.2. Türkiye’de 1980 Sonrası Mimarlık Ortamı ve Kentsel Tasarım Yarışmaları

1980 sonrası için ayrı bir dönem olarak ele alınmasının çok sayıda nedeni vardır. Tekeli'ye göre bunlardan birincisi; İkinci Dünya Savaşı sonrasında başlayan demografik geçiş ve kentleşme gibi süreçlerin belli bir doygunluk düzeyine ulaşması; ikincisi dünyanın yaşadığı büyük bunalım karşısında girdiği yeniden yapılanma sürecinin yönünün artık açıklık kazanmaya başlaması; üçüncüsü ise, 1980 yılının, hem 24 Ocak Kararları, hem de 12 Eylül müdahalesi dolayısıyla Türkiye'nin yaşamında önemli bir dönüm noktası olmasıdır (Tekeli, 1998).

Türkiye 80'lerin kültürel bağlamını derinden etkileyen iki önemli kırılma noktası yaşamıştır. Bunlardan ilki, bütün kamusal alanı baskı ve yasaklamalar temelinde yeniden inşa eden 1980 askeri darbesi, ikincisi ise, ekonominin serbest pazar ilkelerine göre yeniden örgütlenmesi ile küresel ekonomiye entegre olma kararıdır. Siyasal baskıların getirdiği suskunluk, geri çekilme ve içe dönüklük ile ekonomik serbestliğin getirdiği “dış'a açıklık” aynı anda yaşanmıştır (Korkmaz, 2007).

Sey ise dönemin şartlarını aşağıda ki sözlerle belirtiyor;

“Askeri müdahale ile demokratik hayatın ve özgürlüklerin bir kez daha kesintiye uğramasına rağmen, iletişim olanaklarının artmış olması dış dünyadaki tartışmaların eş zamanlı olarak Türkiye’de de yürütülmesini sağlıyordu. Böylece modern, postmodern, konstrüktivizm, dekonstrüktivizm, rejyonelizm, bağlamsalcılık gibi akımlar sadece tartışılmakla kalmıyor, uygulamaya da geçiriliyordu. İthalat ve döviz sınırlarının kalkması, her türlü malzemenin kullanılmasına olanak veriyordu. Daha önceki dönemlerde çeşitli kısıtlamalarla çalışmaya

alışmış olan mimar, artık çok sayıda alternatif arasında şaşkınlığa düşüyor, bazen de bilinçsiz seçimler yapabiliyordu.” (Sey,1998)

1980 sonrası yapılan mimarlık yarışmaları bu şartlar ve imkanlar altında yapılmaktaydı ve 1981'e kadar düzenlenen yarışmalar incelendiğinde ise; kent ölçeğinde yapılanlarında, genellikle bir kentin imar planı şeklinde olduğunu görmekteyiz. 80'li yıllarda hız kazanan küreselleşme, kentsel tasarım olgusunu Türkiye'deki yarışma platformuna taşımıştır.

Kentsel tasarım olgusunun; mimarlık pratiğinde, yarışmalar ile yaygınlaşması; yarışmaların mimarlık disiplini içerisinde ki önemini bir kez daha göstermektedir. Ve kentsel tasarım yarışmaları, bir disiplinin oluşturulmasında önemli bir görev üstlenmektedir.

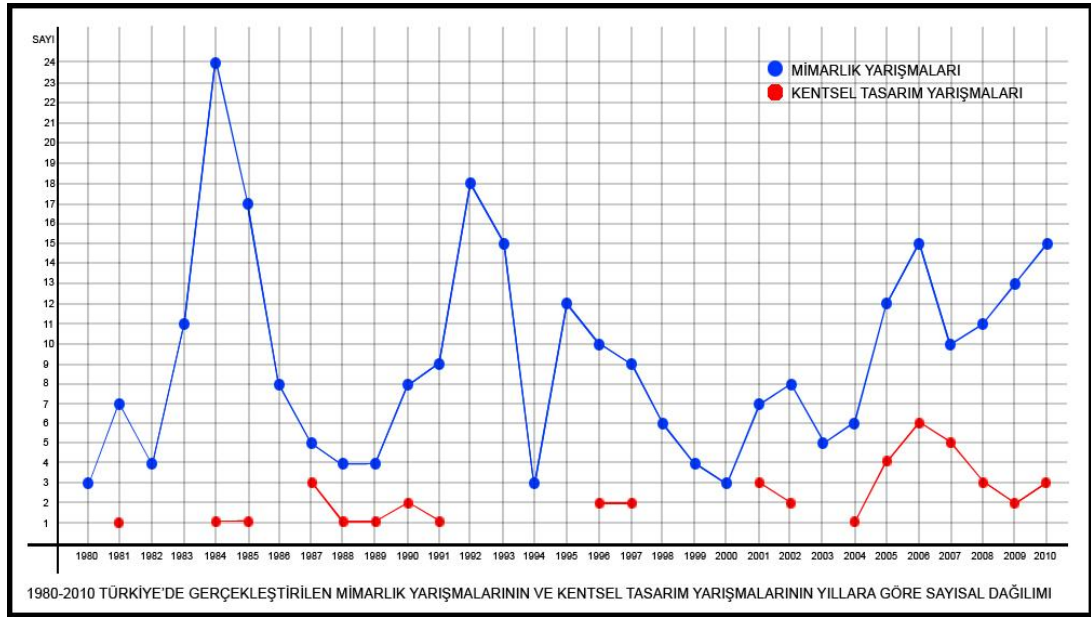

Şekil 3.1: Mimarlık Yarışmalarında Kentsel Tasarım Yarışmalarının Yeri

Erten, Çimen ve Burat; “Türkiye’de Kentsel Tasarım Proje Yarışmaları ve Disiplinler Arası Çalışmayı Öğrenme Süreci” adlı bildirimlerinde, mimari proje yarışmalarının ve kentsel tasarım yarışmalarının kapsam ve nitelik bakımından birbirinden ayıran özelliklerini şu şekilde belirtmişlerdir;

“Mimari proje yarışmaları ile kentsel tasarım yarışmalarının elde edilecek projenin kapsam ve özelliklerini de etkileyen birbirlerinden önemli farkları vardır. Kentsel tasarım yarışmalarını mimari tasarım yarışmalarından ayıran en belirgin özellik, proje alanı tanımıdır. Mimari yarışmaların hemen tamamında, verilen mimari programın yarışmada belirlenen arazi sınırları içinde çözümü beklenir. Kentsel tasarım yarışmalarında da proje alanı sınırı vardır, ama önerilen projelerin sadece bu sınırlar içinde değil, daha üst ölçeklerde de mekansal çözümler getirmesi ve daha karmaşık mekansal problemlere fikir sunmuş olması beklenir. Kentsel tasarım yarışmalarında, bir binanın işlenmesi/çalışması probleminin üstüne, bir kentsel mekanın işlenmesi/yaşaması problemi eklenmektedir. Dolayısıyla, her biri farklı problemler barındıran, farklı ölçeklerde, ama birbiriyle ilişkili mekansal problemler bütünüyle karşı karşıya olunmaktadır. Ayrıca, çoğu kentsel tasarım yarışmasında, proje alanı tanımına

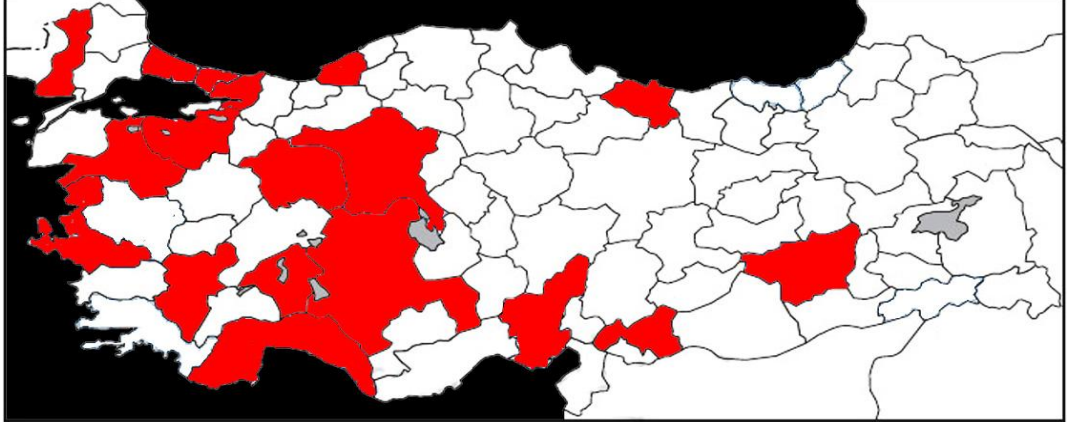
ek olarak, daha geniş ölçekte projenin yakın çevresini içine alan *etki alanı sınırı* verilip, bu çerçevede de çözüm önerileri beklenmektedir. Böylece, mimari tasarım yarışmalarında sadece *yapı adası* olan düşünme sınırları, kentsel tasarım yarışmalarında iyice büyüyerek daha kapsamlı ve karmaşık bir hale dönüşmektedir. Bu iki tip yarışma biçimini ayıran diğer bir önemli özellik de, yarışmaya açılan alanın mülkiyeti konusunun ele alınışıdır. Mimari projelerde proje alanının mülkiyeti problemi hemen hiç olmamaktadır. Oysa kentsel tasarım yarışmalarının bir kısmında yarışmacılardan, var olan mülkiyet yapısı ve aktörlere dair problemlere çözüm önerileri üretmeleri, gerekirse (örneğin konut dokusunun ve parçalı mülkiyetin yoğun olduğu alanlarda) mülkiyet dönüşüm ve buna uygun finansman modelleri önermeleri beklenmektedir. Bir çok kentsel tasarım yarışmasında ayrıca proje alanının büyüklüğüyle ilişkili olarak, projenin etaplama, konusunun da düşünülmesi beklenmektedir. Bu bağlamda, mekansal problemlerin yanı sıra, sosyo-ekonomik süreçler de önem kazanmaktadır. Mimari yarışmalardaki *“tek arsa-yapı-aktör”* (veya bir yapılar kompleksi) problemi de, kentsel tasarım yarışmalarında *“kentsel mekanyapılar- aktörler”* problemi dönüşmekte, mekanla eşdeğer olarak zaman da problemler kurgusunda yerini almaktadır. Bir diğer fark, projelerin jüri tarafından değerlendirilmesi açısından bakıldığında göze çarpmaktadır. Mimari tasarım yarışmalarında, bir temsil biçimi olarak *“dil”* oldukça ön plana çıkmaktadır. Çoğu zaman yarışmacıların önerdikleri mimari kütlelerin fonksiyonel işleyişinin yanı sıra, biçimsel özgünlükleri de çok büyük önem taşımaktadır ve hatta bir çok mimari yarışmada da jürinin değerlendirmesinde bu *“form”* kaygısının öne çıktığı gözlenmektedir. Oysa kentsel tasarım yarışmalarında, karmaşık problemler bütününe dair tutarlı çözümler getirmek ve işleyen mekanlar önermek, en az üretilen mekanın formu kadar ön plana çıkmaktadır.” (Erten ve diğ. 2005)

Şekil 3.2: 1980-2010 Türkiye’de Gerçekleştirilen Mimarlık Yarışmalarının ve Kentsel Tasarım Yarışmalarının Yıllara Göre Sayısal Dağılımı

Tablo 3.1: 1980-2010 Türkiye’de Gerçekleştirilen Kentsel Tasarım Yarışmalarının Şehirler Göre Dağılımı

	İSTANBUL	ANKARA	İZMİR	BURSA	ANTALYA	ADANA	GAZİANTEP	ESKİŞEHİR	KONYA	ISPARTA	ORDU	DIYARBAKIR	DENİZLİ	ZONGULDAK	EDİRNE	BALIKESİR	KOCAELİ
1981								ESKİŞEHİR FUJARI KENTSEL TAS. YAR.									
1984						ADANA KÜLTÜR VE EĞLENCE V. KENTSEL TAS. YAR.											
1985	YENİKAPI PARKI KENTSEL TAS. YAR.																
1987	TAKSİM MEYDANI KENTSEL T.Y. ÜSKÜDAR MEYDANI KENTSEL T.Y.			ZAFER VE ŞEHREKÜSTÜ MEYDANLARI KENTSEL TAS. YAR.													
1988	BEYAZIT MEYDANI KENTSEL TAS. YAR.																
1990	BESİKTAŞ MEYDANI KENTSEL TAS. YAR.				ANTALYA KALE KAPISI VE ÇEVRESİ KENTSEL TAS. YAR.												
1991		GÜZEL ANKARA PROJESİ KENTSEL TAS. YAR.															
1996	BAGCILAR MEYDANI KENTSEL TAS. YAR.						MERKEZİ HAL BÖLGESİ KENTSEL TAS. YAR.										
1997								ÇİFTE KÜMBETLER PARKI KENTSEL TAS. YAR.	ISPARTA BELEDİYESİ ÇARŞAMBA PAZARI KENTSEL TAS. YAR.								
2001	KADIKÖY MEYDANI KENTSEL TAS. YAR.	GÖLBASI PARKI KENTSEL TAS. YAR.	İZMİR LİMAN BÖLGESİ KENTSEL TAS. YAR.														
2002					KARAALIOĞLU PARKI BELEDİYE BINASI KENTSEL TAS. YAR.												
2004			PANANOS PLAJI KENTSEL TAS. YAR.														
2005																	GERZE TARİHİ KENTSEL TAS. YAR.
2006	BEYLİKDÜZÜ YAKIN ÇEVRESİ KENTSEL TAS. YAR.			KIZYAKUP KENT PARKI KENTSEL TAS. YAR.						ÜNİYE BEL KENT M. YUNUS EMRE PARKI KENTSEL TAS. YAR.						BALIKESİR CAMİLİK KENTSEL TAS. YAR.	
2007	BAŞAĞŞEHİR KENT MERKEZİ KENTSEL TAS. YAR.											DİCLE VADİSİ PEYZAJ PLANLAMA KENTSEL TAS. YAR.					
2008	K.ÇEKMECE KENT M. KENTSEL T.Y. ZORLU CENTER KENTSEL T.Y.					ZİYAPASA MAH. MİMAR SİNAN PARKI KENTSEL TAS. YAR.											
2009				ULUDAĞ MİLLİ PARKI KENTSEL TAS. YAR.									DENİZLİ HÜKÜMET K. VE ÇEVRESİ KENTSEL TAS. YAR.				
2010													LAVUAR KORUMA ALANI VE ÇEVRESİ KENTSEL TAS. YAR.	SELİMİYE CAMİİ VE ÇEVRESİ KENTSEL TAS. YAR.		İZMİT SAHİLİ PEYZAJ VE KENTSEL TAS. YAR.	

Şekil 3.3: 1980-2010 Türkiye'de Kentsel Tasarım Yarışmaları Düzenlenen Şehirler

1980-2010 yılları arasında 17 ilimizde 34 kentsel tasarım yarışması düzenlenmiştir. 2000'li yıllarda kentsel tasarım yarışmalarının gittikçe arttığını ve bu yarışmaların 11'inin İstanbul'da düzenlendiğini görmekteyiz. Kentsel tasarım yarışmalarının, yarışma dizininde ki yerini ve durumunu daha iyi anlayabilmemiz için bu grafikler önemsemektedir.

4. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE KENTSEL TASARIM YARIŞMALARI SÜRECİNE ÖRNEK PROJE YARIŞMALAR

Bu bölümde, Dünya'da kentsel tasarım yarışmaları sürecine örnek büyük ölçekli proje yarışmaları incelenmektedir. Bu yarışmaların süreçleri, ne kadar uygulanıp uygulanmadıkları ve tartışmaya açtıkları durumlar üzerinde durulmuştur. Sonrasında Türkiye'de ve İzmit özelinde kentsel tasarım yarışmalarına örnek proje yarışmaları incelenmiştir.

Tez kapsamında seçilen yarışmaların süreçlerine yönelik araştırmaların ve incelemelerin amacı; Dünya'da, Türkiye'de ve İzmit özelinde "Kentsel Tasarım Yarışmaları Katoloğu" oluşturmaktan ziyade, yarışmaların mimarlık alanına ve kentsel ortama etkilerini irdelemeye yönelik, zihinsel gezinti verileri oluşturmaktır. Söylem üretme ve tartışma ortamını oluşturma olanağının; meseleye, bu örneklemelere tutunarak değinmekle mümkün olunacağı düşünülmüştür.

4.1. Dünya'da Kentsel Tasarım Yarışmaları Sürecine Örnek Proje Yarışmaları

Dünya'da kentsel tasarım yarışmaları sürecine örnek proje yarışmalarının seçilmesinde; kentsel tasarım yarışmaları olmaları, kamu kurumları tarafından düzenlenmiş olmaları, uygulanmış veya uygulanma sürecinde olmuş olmaları; 80'li, 90'lı ve 2000'li yılların önemli yarışmalarına örnek olmaları, belirleyici kriterler olmuştur.

Parc La Villette Tasarım Yarışması (1982), bir çöküntü alanının dönüştürülmesini, Potsdam Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması (1991), İkinci Dünya Savaşı sonrası kent merkezinde yer alan kamusal bir alanın dönüşümünü, Paris Les Halles Bölgesi Kentsel Tasarım Yarışması (2003), Les Halles Bölgesi'nin kentsel mekanlarının dönüşümünü, Reykjavik Eski Limanı ve Orfirisey Uluslararası Kentsel Tasarım Yarışması (2009), kıyıda ki limanın kentsel bağlamda dönüşümünü hedefleyen önemli yarışmalardır.

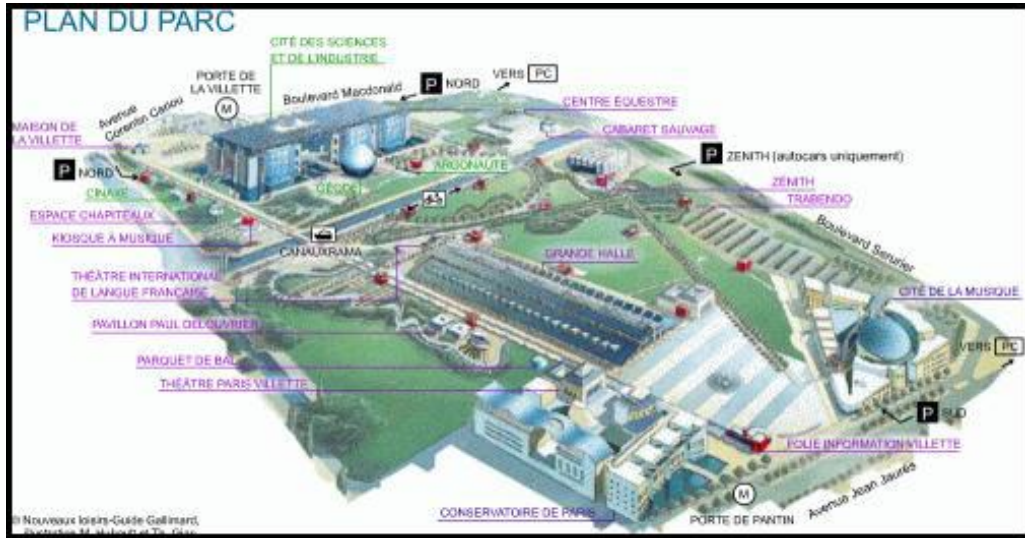
Bu yarışmaların düzenlenme amaçları; yarışma alanının tarihi doku, kent merkezi, çöküntü alanı, kıyı ve sulak alan olmasının getirdiği, tartışmaya açtığı ve eleştirdiği değerlerin ne olduğu incelenmiştir.

Uygulanmış veya uygulanma aşamasında olan bu yarışmaların süreçleri araştırılmaya çalışılmıştır. Yukarıda belirtilen matrisler doğrultusunda, yarışmalar arasında da karşılaştırma yapabilmek hedeflenmiştir.

4.1.1. Parc La Villette Tasarım Yarışması (1982)

Paris'teki büyük bir mezbaha alanının, yirmi birinci yüzyıl parkına dönüştürülmesini konu alan Parc de la Villette yarışmasını, 470 yarışmacı arasından Bernard Tschumi kazanmıştır. Tschumi'nin bugün uygulanmış olan bu tasarımı, dekonstrüktivist düşüncesinin hayata geçişi açısından önem taşımaktadır.

“Parc de la Villette; tasarımcı Bernard Tschumi'nin tarafından henüz tamamlanmamış architektonik tasarım çalışması olarak düşünülmüştür. Çünkü bu tasarım; yaşayan, nefes alan ve kullanıcıları yansıtan; önemli değişiklikler yapılabilen ve onun parçalara ayrılabilir, değişebilir ve yeniden yapılanabilir bir model olarak tasarlanmıştır. Parc 'ta kullanılan üç sistem; yüzeyler sistemi, çizgiler sistemi ve noktalar sistemidir.” (http://www.mimdap.org,2011)

Şekil 4.1: Tschumi'nin Tasarımı (www.colloquium.fr)

Şekil 4.2: Follie'ler (www.tfexperience.blogspot.com)

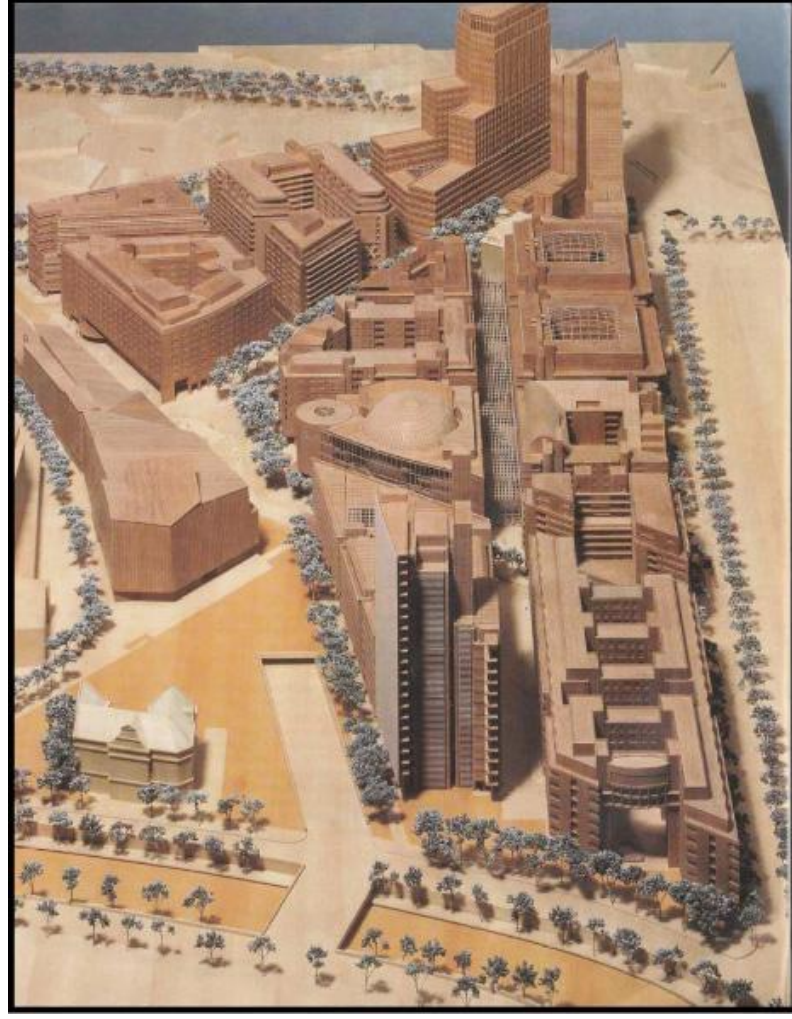
4.1.2. Potsdam Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması (1991)

İkinci Dünya Savaşı sonrası Berlin duvarının yıkılmasıyla birlikte Berlin'in tam ortasında kalan Potsdam Meydanı, dönüşüm projesinde özel sektörün de yer alması amacıyla, Daimler Benz, Sony gibi büyük şirketlere satılmıştır. Potsdam Meydanı için kentsel tasarım yarışması açılmış ve çok amaçlı kullanıma sahip, gece-gündüz yaşayan, alışveriş birimleri, kültürel yapılar, küçük iş yerleri, konut alanları ve büro alanlarından oluşacak bir metropol merkezinin yaratılması hedeflenmiştir (Şisman ve Kibaroğlu, 2009). Yarışmayı Christoph Sattler ve ortağı Heinz Hillmer kazanmış, projenin büyük bir çoğunluğu uygulanmıştır.

Şekil 4.3: 1926'da Potsdam Meydanı (www.mimarizm.com)

Şekil 4.4: Potsdam Meydanı Tasarım Konsepti (www.belgeler.com)

Projede örgütlenme modeli olarak özel sektör yönetimli liderlik modeli seçilmiştir. Proje modeli çerçevesinde özel sektöre devredilen kentsel arsalar, açılan kentsel tasarım yarışmasının konseptine uygun olarak canlandırılmış, bu arada kamu; yönlendirme ve denetleme işlevi ile, meslek odaları ve sivil toplum örgütleri ise halkın temsilcisi olarak projede aktif rol üstlenmiştir (Demirsoy, 2006). Projenin finansmanı dünyaca ünlü şirketler tarafından sağlanmıştır.

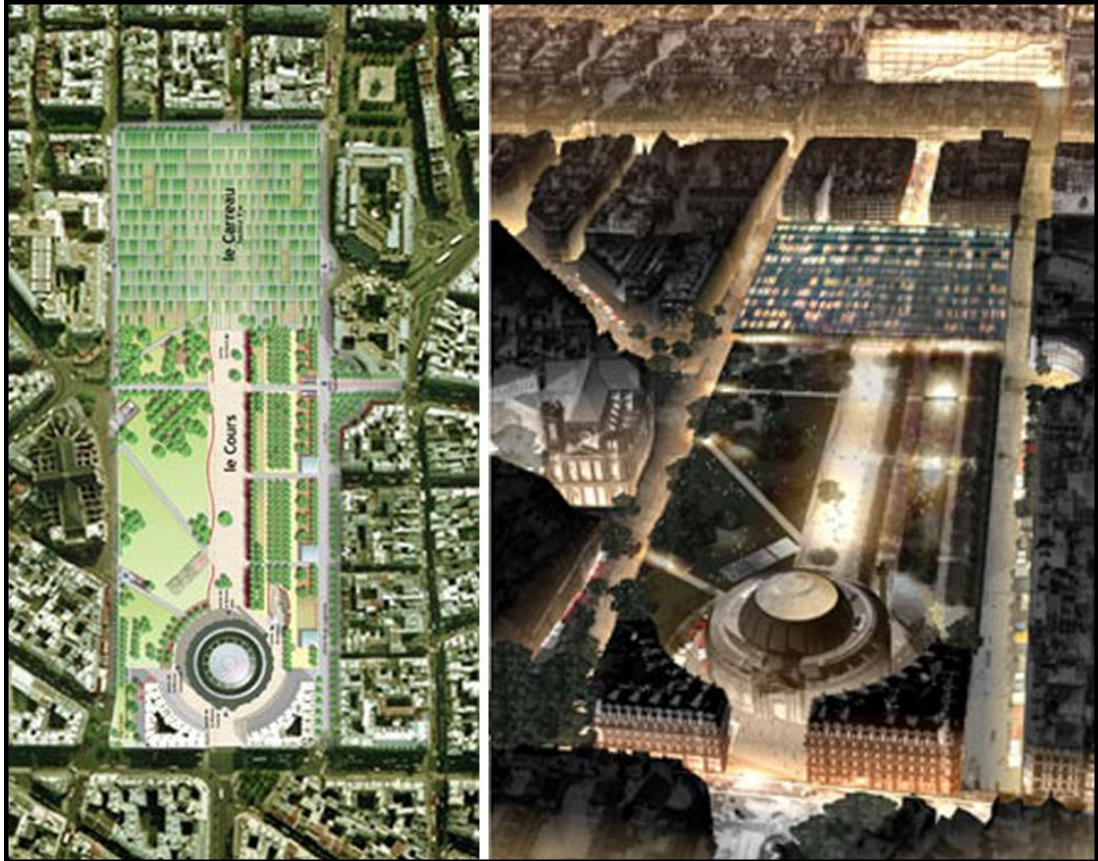
Yarışmanın incelenmesini gerektiren önemli noktalardan biri de; kent içinde yaşayan nüfusun büyük yatırımlar ve kentsel ölçekli projeler nedeniyle, kent merkezi yerine şehir dışında yaşamayı tercih etmesidir. Bu duruma bağlı olarak kent içinde kalabalık ailelerden çok bekar insanların yaşaması, canlı bir kent hayatının oluşmasını engellemektedir (Sattler, 2003).

4.1.3. Paris Les Halles Bölgesi Kentsel Tasarım Yarışması (2003)

Paris Belediye Başkanı Bertrand Delanoë'nin "Les Halles sakinlerinin yaşam koşullarını iyileştirmek ve ruhsuz ve beton ağırlıklı çevre koşullarını yok etme" isteği üzerine, Paris Les Halles Bölgesi'nin yeniden canlandırılması için 2003 yılında açılmış uluslararası bir yarışmadır. Yarışmada birinciliği, David Mnagin'in yöneticiliğinde Fransız Seura Firması kazanmıştır. AJN (Architectures Jean Nouvel), MVRDV (Winy Maas) ve OMA (Rem Koolhaas) ise finale kalan diğer firmalardır. (<http://www.arkitera.com>,2010)

Birinciliği kazanan tasarım; çevresinde yürüme yolları bulunan bir park, yer altında yer alan çok katlı bir alış-veriş merkezi, dinlenme merkezi, metro ve hızlı tren istasyonu içermektedir.

2003 yılında yarışma ile elde edilen ve revize edilen projenin yapımına 2010 yılında başlanmış ve 2013'te tamamlanması hedeflenmektedir.

Şekil 4.5: Yarışmayı Kazanan Proje (Seura) (www.arkitera.com)

4.1.4. Reykjavik Eski Limanı ve Orfirisey Uluslararası Kentsel Tasarım Yarışması (2009)

Dünyanın değişik ülkelerinden 51 projenin katıldığı İzlanda'da açılan uluslararası kentsel tasarım yarışması, Reykjavik Eski Limanı ile kentin bütünleşmesini hedeflemektedir. Yabancılara açık olan B kategorisinde, Peyzaj Mimarı Sunay Erdem ve Mimar Günay Erdem kazanmıştır.

Sunay Erdem Yarışmada ki hedeflerini şöyle anlatmıştır;

“Yeşil alanın limana kadar uzatılmasına biz ‘ekolojik koridor’ dedik. Limandaki bu yeşil omurga yeni oluşan sosyal, kültürel ve ticari aktiviteleri dengeli bir şekilde taşıyacak. Bunlar yapılırken de eski limanın bütün tarihi özellikleri korunacak, balıkçılık işlevi de devam ettirilecek ve ketsel dönüşümde, tedavi edilmesi gereken alanlar var, aynen bir hasta gibi. Türkiye’de daha çok aspirin, vermidon gibi ağır kesicilerle günü kurtarıyor, sorun geçiştiriliyor, kalıcı bir çözüm üretilmiyor. Ama Reykjavik’te olduğu gibi gelişmiş ülkelerin kentlerinde, önce ciddi check up yapılıyor, bütüne bakılıyor. Sorun tüm kapsamıyla ele alındıktan sonra teşhis konuyor ve cerrahi müdahale mi gerekiyor ne gerekiyorsa sorun kökenine inilerek çözülüyor.” (<http://www.erdemarchitects.com>,2010)

Şekil 4.6: Reykjavik Eski Limanı ve Orfirisey Uluslararası Kentsel Tasarım Yarışması B Kategorisi 1.ödü (Sunay Erdem, Günay Erdem) (www.peyzaj.org)

Tablo 4.1: Dünya’da Kentsel Tasarım Yarışmaları Sürecine Örnek Proje Yarışmalarının Değerlendirme Matrisleri

		DÜNYA’DA KENTSEL TASARIM YARIŞMALARI SÜRECİNE ÖRNEK PROJE YARIŞMALARI			
		1980-1990	1990-2000	2000-2010	
		PARC LA VILLETTE TASARIM YARIŞMASI (1982)	POTSDAM MEYDANI KENTSEL TASARIM YARIŞMASI (1991)	PARİS LES HALLES BÖLGESİ KENTSEL TAS. YARIŞMASI (2003)	REYKJAVİK ESKİ LİMANI VE ORFİRİSEY ULUSLARARASI KENTSEL TAS. YAR. (2009)
TÜRÜNE GÖRE	FIKİR				
	MİMARİ				
	KENTSEL	■	■	■	■
AMACINA GÖRE	KORUMA				
	YENİLEME	■	■	■	■
	REHABİLİTE				
	DÜZENLEME		■	■	■
YARIŞMAYI AÇAN KURUMA GÖRE	KAMU KURUMU	■	■	■	■
	ÖZEL SEKTÖR				
YARIŞMA ALANINA GÖRE	TARİHİ DOKU		■	■	■
	KENT MERKEZİ		■	■	■
	ESKİ MERKEZ				
	ÇÖKÜNTÜ AL.	■			
	KIYI				■
TARTIŞMAYA AÇTIĞI VE ELEŞTİRDİĞİ DEĞERLERE GÖRE	SULAK ALAN				■
	İMGE YAPI				
	SİMGESELLİK				
	KAMUSAL ALAN		■		
	KENT VE İNSAN		■	■	
	EKOLOJİ				■
UYGULANIP UYGULANMADIGINA GÖRE	YENİ BİR AKIM	■			
	UYGULANAN	■	■		
	SÜRECİ DEVAM EDEN			■	■
	UYGULANMAYAN				

Dünya’da kentsel tasarım yarışmaları sürecine örnek proje yarışmalarını incelediğimizde; bu yarışmaların yenileme-düzenleme-geliştirme amacıyla kentsel dönüşüm hedeflediklerini, çöküntü alanı, tarihi doku, kent merkezi gibi alanlarda gerçekleştirildiklerini, sonuçları itibariyle kamusal alan, kent ve insan, ekoloji gibi konuları tartışmaya açtığı ve eleştirdiğinin yanı sıra, yeni bir akımın öncüsü olabildikleri görülmektedir. Potsdam Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması (1991)’nda da görüldüğü üzere, uygulanan projede toplumun tüm kesimleri (meslek odaları, sivil toplum örgütleri, halkın temsilcileri gibi.) aktif rol oynamıştır. Kıyı kenti olan Reykjavik’te düzenlenen yarışma; ekolojik problemlere, kıyı çeperlerine, sulak alanlara vurgu yapan bir yarışma olmuştur. Kamu kurumları tarafından organize edilen bu yarışmalar, uygulanmış veya uygulama sürecine girmiş yarışmalardır.

4.2. Türkiye’de Kentsel Tasarım Yarışmaları Sürecine Örnek Proje Yarışmaları

Türkiye’deki mimarlık yarışmalarında “kentsel tasarım” ifadesi, yarışma adında ilk defa; 1980 yılında “Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması”nda kullanılmıştır. İller Bankası tarafından düzenlenen ve jürisinde üç mimar ve iki mimar-plancı bulunan yarışmaya 43 proje katılmıştır.

“Bu yarışmadan sonra düzenlenen yarışmalarda, Modernizm’in bütüncül yaklaşımının parçalanarak yerini Postmodernizm’e bırakmış olduğu rahatlıkla okunabilir. Günümüze kadar kentsel tasarım alanında yapılan yarışmalar giderek artmış, kentin farklı parçalarında farklı amaçlarla ele alınmıştır.” (Girginer, 2006)

Yarışmanın şartnamesine, jüri raporlarına ve projelerin açıklama raporlarına ulaşamadığı için bu tez kapsamında incelenmemiştir.

Türkiye’de 1980-2010 yılları arasında düzenlenen 34 kentsel tasarım yarışması arasından dördünün seçilmesinde; kentsel tasarım yarışmaları olmaları, kamu kurumu tarafından düzenlenmiş olmaları, yarışma alanı bakımından tarihi doku veya kent merkezlerinde olmaları, uygulanmamış olmaları, 80’li, 90’lı ve 2000’li yılların önemli yarışmaları olmaları, kıyı kentlerinde olmaları belirleyici kriterler olmuştur.

Kıyı kentlerinde üretilen projelerin, hem kara kentlerinde üretilenlerle karşılaştırmalı olarak değerlendirilebilmesi hem de meseleye geniş bir açıdan bakmamızı sağlayan, tartışmaya açtığı-eleştirdiği “imge yapı, simgesellik, kamusal alan, kent ve insan” gibi konuları içerdiği, bununla birlikte tarihsel süreç içerisinde ki önemleri nedeniyle, kara kentlerinden de örnek kentsel tasarım yarışmaları seçilmiştir.

Uygulanmamış olan bu yarışmaların süreçleri araştırılmaya çalışılmıştır. Yukarıda belirtilen matrisler doğrultusunda, yarışmalar arasında da karşılaştırma yapabilmek hedeflenmiştir.

4.2.1. Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması (1987)

Tablo 4.2: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması (1987) Künyesi

Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması 1987			
Yarışmayı Çıkaran Kurum : Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlığı			
Yarışma Tipi : Ulusal, Açık & Serbest, Tek Aşamalı			
Kazananların Açıklanması: 1987			
Seçici Kurul	Asli Jüri Üyesi Özcan Altaban Gönen Çakmakçı İlkay İntaş Özdemir Kargöz Maruf Önal Süha Özkan Atilla Yücel	Yedek Jüri Üyeleri Mithat Kırayoğlu Necdet Akyol Mustafa Kuşdil	Danışman Jüri Üye Ekrem Barışık Eser Ceyhan İşin Çabukçu Korhan Durusoy Hüsamettin Oruç Yücel Sertkaya Metin Sözen
Raportörler	Şaziye Sezginer, Saniye Öz		
Kazananlar	1.Ödül Ümit Asutay Alparslan Asutay Oya Asutay 1.Mansiyon Melih Karaaslan Cem Açikkol Nuran Karaaslan 2.Mansiyon Özkan Sunar Mürsel Selçuk	2.Ödül Mustafa Yücesan Ufuk Çıldıroğlu Adnan Barlas 3.Mansiyon Haydar Dişbudak Mazhar Berke 4.Mansiyon Hayri Anamurluoğlu Rıfat Kılıçlar	3.Ödül Turgay Ateş Hüseyin Bütüner Osman Öztürk 5.Mansiyon Ümit Sirel Almila Sağdıç

Yarışma Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin, tarihi kent merkezinin bir parçası olan Zafer ve Şehreküstü meydanları arasında ki alanın kentsel tasarım ve mimari projelerinin elde edilmesi amacıyla açtığı ulusal, serbest ve tek kademeli bir kentsel tasarım yarışmasıdır.

Şartnamede yarışma alanının özgünlüğü tanımlanırken; bu yarışma çerçevesinde kentsel tasarım ve mimari ölçekte, koruma, yenileme ve geliştirme uygulamalarına örnek olacak bir kentsel düzenleme projesi elde edilmesinin hedeflendiği vurgulanmaktadır.

Seçici Kurul değerlendirme için aşağıdaki kriterleri saptamıştır;

A-Kentsel Planlama

a.1.Kentsel planlama ve yönlendirici politikaların tanımlanması.

a.2. Kent bütünü ve merkezi ile işlevsel ve ulaşılabilirlik ilişkilerinin belirlenmesi.

B-Kentsel Tasarım

b.1. Komşu ve yakın çevre bağlantıları

b.2. Ulaşım dolaşım kararlarının mekansal organizasyona yansımaları,

b.3. Mekan organizasyonlarının bileşenleri ve niteliksel öğelerin tasarım bütününde yorumu (Mekan-kitle değerleri, kullanım, yoğunluk, ölçek, kimlik)

b.4. Eski ve yeni doku ilişkileri, koruma-yenileme ve geliştirme alanlarının dengeliği ve bütünleştirilmesi,

b.5.Alanda yer alacak sosyo-ekonomik süreçlerle öneri, fiziki ve işlevsel yapının olası etkileşimi.

Jüri raporuna göre birinci olan proje; kentsel planlama kararlarında kent bütünlüğünün korunmasına özen göstermiş, yaya ve ulaşım ağının, ulaşım odaklarının, dolaşım alanlarının ve yeşil alanların uygun yerlerde mekan organizasyonuna yansıtılmış, kentsel tasarım ve buna ilişkin düzenlemelerde, Tophane sırtları, Reyhan ve Hanlar Bölgesi ve bitişik çevre arasında, her doğrultuda ferah mekansal ve görsel ilişkileri kurmuş, değişik kentsel ve sosyal aktivitelerin birbiri ile uyumlu olarak kullanış mekanlarına yansıtılmıştır. Jüri; projede yapı parçalarının Bursa için uygun ölçülerde boyutlandırılmasının ve kentsel dokuya

yansıtılmasının, önerilen mimari öğelerin ve çevre mekanlarının kentsel tasarım kararları ile uyumlu ve kolay uygulanabilir olduğunu belirtmiştir.

İkinci ödülü kazanan proje yine jüri raporuna göre; yarışma konusu alandaki kentsel sorunlara doğru tanımlar getiren ve bu sorunların çözümü için kesin yönler gösteren yürekli bir proje olarak değerlendirilmiştir. Tanımlanan sorunların çözümü için kentsel tasarım ve mimari tasarım öğelerinin iç içe ve bir bütünlük içinde ele alındığını belirtilmiştir.

Projede açık alan ihtiyacı, açık hava toplumsal faaliyetleri ile desteklenen sürekli bir duvar yapı ile kurgulanmak istenmiştir. Sürekli duvar yapının öte yanında ki özellikli yapılar korunarak olabildiğince yoğun bir yeşil doku önerilmiş, böylece tarihi doku ile (Reyhan sit alanı) ile bütünleştirilmeye çalışılmıştır.

Jüri; projede ki sürekli duvar yapının iki ucundaki işlevlerin belirsizliği ve bu uçların tanımında ki yetersizliği ifade edip, Tophane yamaçları ile kurulan ve tek köprülü bağlantının zayıf olduğunu belirtse de, önerilen proje yarışmada gündem oluşturmuştur.

Tarihi sit alanlarına yakın ve içinde tarihi dokudan örneklerin de bulunduğu alanda gerçekleşen Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması (1987), koruma – yenileme ve geliştirme projesi elde etmeyi hedeflemiştir. Seçici kurul değerlendirme kriterlerinde, planlama-kentsel tasarım-mimari ölçek ayrımını net bir şekilde tariflemiştir. Mansiyon ödüllerinde ise, “kentsel mekan, kentsel ortam, kentsel açık alan ihtiyacı, kentsel bütünlülük” ifadelerinin vurgulandığını görmekteyiz.

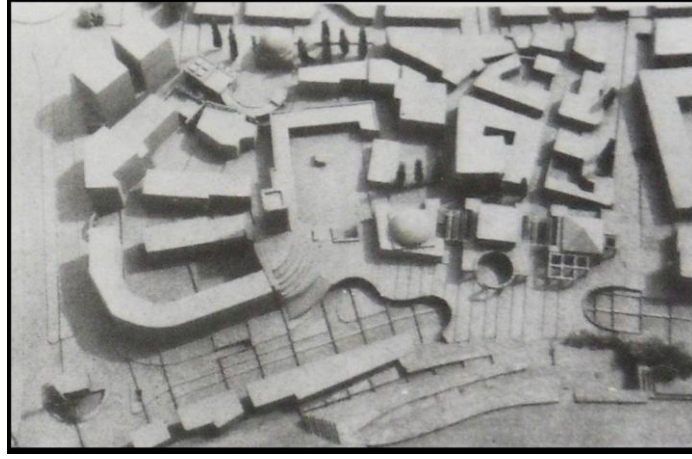

Şekil 4.7: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması 1.Ödül Maket Fotoğrafı (Mimarlık Dergisi 93/251)

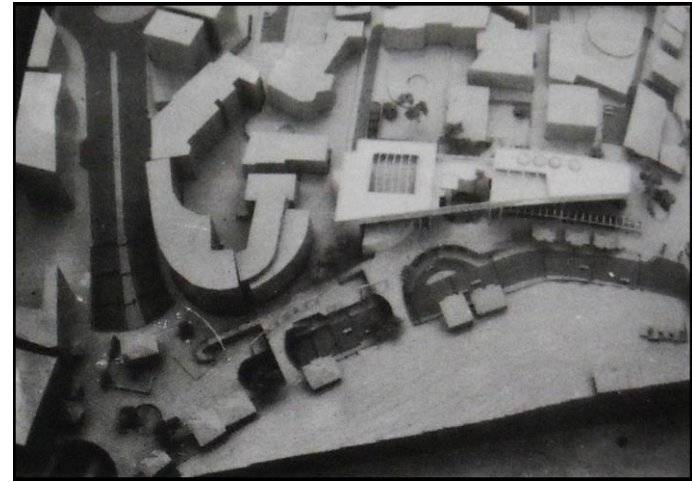

Şekil 4.8: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması 2.Ödül Maket Fotoğrafi (Mimarlık Dergisi 93/251)

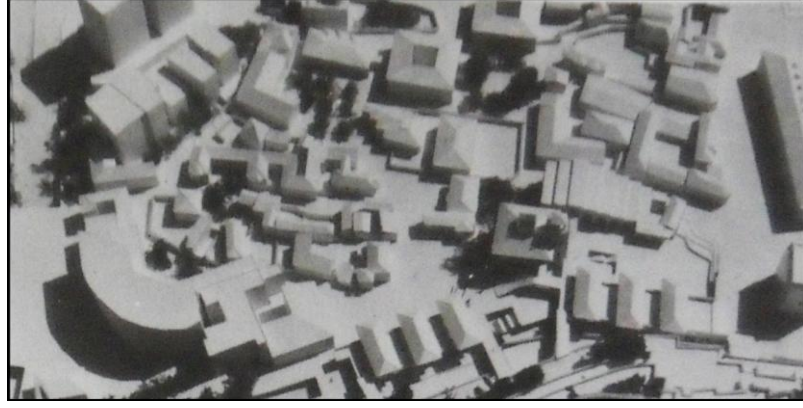
Şekil 4.9: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması 3.Ödül Maket Fotoğrafi (Mimarlık Dergisi 93/251)

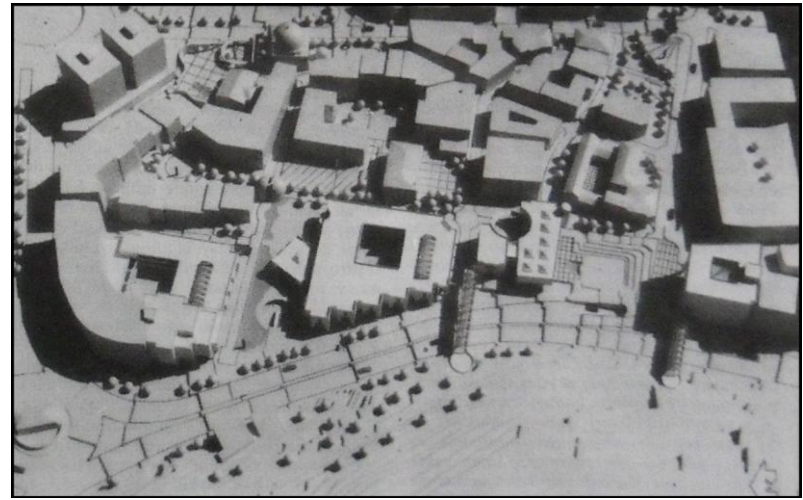
Şekil 4.10: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Maket Fotoğrafi (Merih Karaaslan, Cem Açıkkol) (Mimarlık Dergisi 93/251)

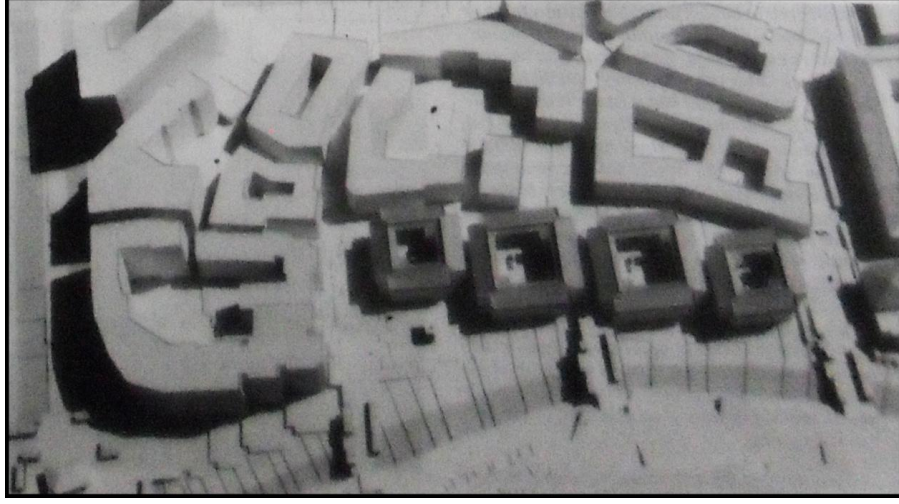
Şekil 4.11: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şhreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Maket Fotoğrafi (Özkan Sunar, Mürsel Selçuk) (Mimarlık Dergisi 93/251)

Şekil 4.12: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şhreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Maket Fotoğrafi (Haydar Dişbudak, Mahzar Berke) (Mimarlık Dergisi 93/251)

Şekil 4.13: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şhreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Maket Fotoğrafi (Hayri Anamurluoğlu, Riyad Kılıçlar) (Mimarlık Dergisi 93/251)

Şekil 4.14: Bursa Büyükşehir Belediyesi Zafer ve Şhreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Maket Fotoğrafi (Almila Sağdıç, Ümit Sirel) (Mimarlık Dergisi 93/251)

4.2.2. Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması (1987)

Tablo 4.3: Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması (1987) Künyesi

Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması 1987			
Yarışmayı Çıkaran Kurum : İstanbul Büyükşehir Belediyesi			
Yarışma Tipi : Uluslararası, Sınırlı, Tek Aşamalı			
Kazananların Açıklanması: 1987			
Seçici Kurul	Asli Jüri Üyesi Muhteşem Giray Behruz Çinici Ahmet Keskin Muhlis Türkmen Ümit Serdaroğlu	Yedek Jüri Üyeleri Ergun Taneri Fatih Gorbun	Danışman Jüri Üye Bedrettin Dalan Necmettin Öztürk Atanur Oğuz Nermin Sinemoğlu Orhan Şahinler Tankut Ünal
Raportörler	Erhan İşözen, Canan Özcan		
Kazananlar	1.Ödül M.Doruk Pamir Ercüment Gümrük (Yrd.Murat İlter, Engin Sanduvaç, Murat German, Yücel Lugal) 1.Mansiyon Aykut Karaman, Olga Delos Rios 2.Mansiyon Mehmet Çubuk, Tarkan Carım, Şule İnankul, Akın Eryoldaş, Güzin Konuk, Gülşen Kılıçreis, Dilek Erbil, Filiz Atay, Bilge Ulusay,Nurdan Südor, Gülnaz Gezgin, Cihat Fındıkoğlu, İsmet V. Alptekin, Erdal Coşkun, Mehmet Vardar, O. Nurettin Güç	2.Ödül Fulin Bölen Handan Dülger Nilgün Ergun Cengiz Giritlioğlu Perver Korça Mehmet Ocakçı Arzu Yılmaz Ümit Yılmaz Nuran Zeren Özkan Sunar Cem İlhan Kadir Sarıöz 3.Mansiyon Vittorio Gregotti, Pier Luigi Cerri Augusto Cagnard (Yrd. Baran Çağa, Sergio Butti, Francesca Cadeo, Paolu Colao, Giulia Deparo,Mavra Galantino,Guetano Gramegna, Sergio Pascolo) Mansiyon Casson Conder Partnership, Neville Konder, Ronald Green Mansiyon Aldo Rossi	3.Ödül Hasan Özbay A.Tamer Başbuğ Baran İdil İlhan Gülgeç Ayşe Işık Güner Küçükakal (Yrd. Zeynep Su Arife Özçelik Aslı İdil) Mansiyon Barbaros Sağdıç Mansiyon Muammer Onat,(Yrd.Nursel Onat, Selma Özkoçak, Mustafa Özkoçak, Can Özsavaşçı, Osman Aysun) Mansiyon Gino Valle, Federico Marconi, Piera Ricci Menicrett, Roland Schulz,Paolo Venturini, Alessio Princiç)

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Taksim ve Üsküdar meydanlarını yeniden düzenlemek amacıyla açtığı sınırlı proje yarışmalarından biridir. Yarışmaya katılma, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın isimlerini belirlediği bazı yerli ve yabancı büroların davet edilmesi şeklinde olmuştur.

Üsküdar Meydanı, İstanbul'un Anadolu yakasında anıtsal yapılar ve bu anıtsal yapıların çeperlerini tanımlayan yerleşim dokusuyla kendini tarif etmiş bir yerdir. Üsküdar Meydanı ve çevresi içerisinde ki tek meydan 20.yüzyılın başına kadar Mihrimah Camii karşısında küçük bir alandan ibaretti. Geçmişte deniz taşınımına göre örgütlenmiş olan bu alan zaman içerisinde motorlu taşınımın gelişmesiyle büyütülmüştür. Motorlu taşınım ve ulaşım işlevleri de çok yönlü planlama anlayışına bağlı olarak ele alınmadığından bu kaotik ortamda yaya ihtiyaçları karşılanamaz hale gelmiştir.

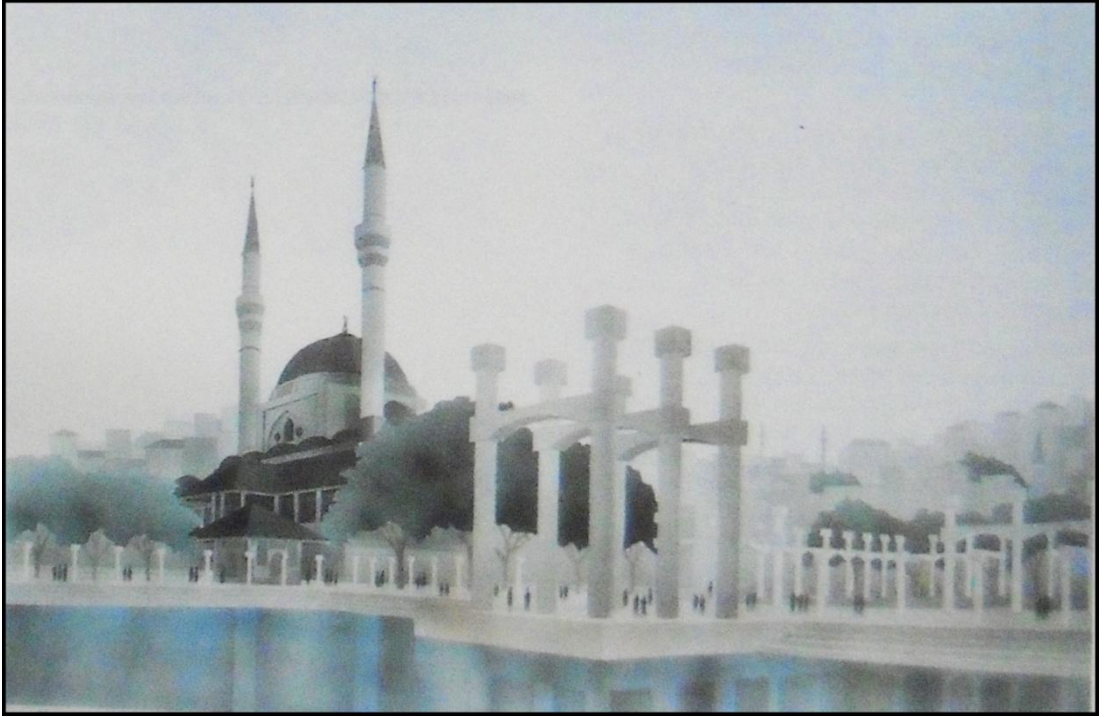
Böyle bir alanda gerçekleşen yarışmanın birinci ödülünü kazanan proje, açıklama raporunda da belirtildiği gibi; meydanı tarihi yapılarla anlaşılan, ancak kendi öz benliği olan bir mimari tutum ile ele almak ve kopuk kopuk kalmış bu yapıları birbirine bağlamakta böyle bir tutumu "katalist" olarak kullanmak, önerilen yeni yapısal öğeleri güncel bir mimari dil yerine, evrensel bir gramer ile tasarlanmasına yönelmek istemiştir.

Üsküdar'ın tarih boyunca İstanbul için Asyanın kapısı olması durumunun oluşturduğu simgesellik, projenin temel dayanak noktasını oluşturmaktadır. Pamir öneriyi şu şekilde açıklamaktadır;

"Üsküdar Meydanı'nın yeniden düzenlenmesinde radikal çözümler aramayı gerekli bulmadık. Önerimiz yaya motor trafiği ayrımı, tarihi anıt yapıları bağlayacak sade fakat kalıcı bir meydan yüzeyi tasarımı ve küçük çapta mimari davranışların saptanması gibi sınırlı tutumlarla ele alındı... Kalıcı malzemelerle yapılabilecek basamak, sütun, başlık, kemer ve benzeri evrensel yapı öğeleriyle ve de belirgin bir üslup veya akımı temsil etmeyen bir gramerle önerimizi hazırlamaya çalıştık. Diğer taraftan meydanın, çevredeki değerleri birbirine bağlayan bir 'katalizör' olmasına çaba gösterdik. Üsküdar tarih boyunca Asyanın kapısı olarak algılanmıştır. Bu geleneksel soyutlamayı önerdiğimiz Asya kapısı ile soyut bir simgeye dönüştürdük." (Pamir, 1987)

Şekil 4.15: Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması 1.Ödül Perspektif (Yapı Dergisi)

Şekil 4.16: Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması 1.Ödül Perspektif (Yapı Dergisi)

İkinci ödülü kazanan projenin açıklama raporunda da belirtildiği gibi; ana yaya aksıyla bağlantılı, üzeri cam tonozla örtülü kötü hava şartlarından korunmuş bir günlük yaya alışveriş merkezi planlanmıştır. Gezinti amaçlı yaya yollarının da eksikliği hissedilen alanda; kıyı boyunca uzanan, yer yer manzara ve dinlenme köşeleri, görsel sanat ve müzik ve gösteri alanlarıyla bütünleşen telefon kulübeleri, büfeler, çöp kutuları, ilan panoları, çeşme gibi donatımlarla desteklenen bir yaya gezinti ağı düşünülmüştür.

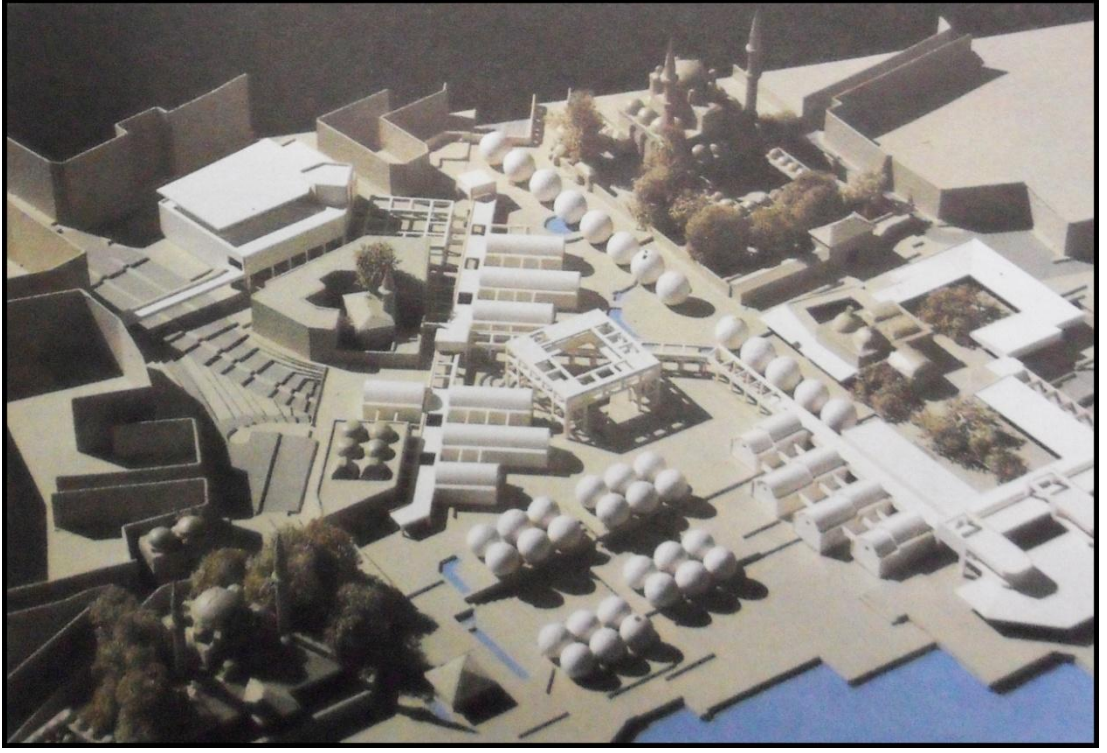
Üsküdar'ın geleneksel deniz ulaşımının simgesi sayılan deniz motorlarının yaşatılmasına özel önem verilmiş, motor iskelesi yeniden düzenlemiştir. Ayrıca Şemsi Paşa Camisinin arkasında yörenin turistik potansiyeli düşünülerek sosyal ve kültürel işlevleri destekleyecek şekilde konaklama olanağı sağlanmıştır.

Projede Şemsi Paşa Camisini iskeleye bağlayan aks üzerinde, turistik bölgede üst düzey tüketime yönelik bir sera-çarşı önerilmiştir. Bununla birlikte tarihsel sürekliliği yansıtan güçlü bir Üsküdar imajı yaratılması, tarihsel ve anıtsal değerle geleneklerin günlük yaşamda yöre insanı ile bütünleşeceği, çevresel özelliklere uygun yeni yapılarla çağdaş gereksinmelerin de karşılanabileceği 'mekanlar zinciri' kurgulanmıştır.

Şekil 4.17: Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması 2.Ödül Perspektif (Yapı Dergisi)

Sadece üçüncü ödülü kazanan projenin açıklama raporunda da belirtildiği üzere; diğerlerinden farklı olarak kıyının çekiciliğine bağlı rekreasyon amaçlı eylemler tariflenmektedir.

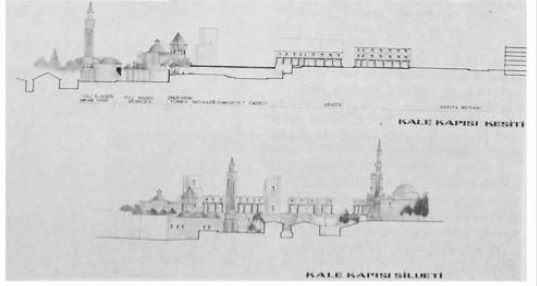

Şekil 4.18: Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması 3.Ödül Maket Fotoğrafi (Yapı Dergisi)

4.2.3. Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması (1990)

Tablo 4.4: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması (1990) Künyesi

Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 1990			
Yarışmayı Çıkaran Kurum : Antalya Belediye Başkanlığı			
Yarışma Tipi : Ulusal, Açık & Serbest, Tek Aşamalı			
Kazananların Açıklanması: 1990			
Seçici Kurul	Asli Jüri Üyesi Haluk Alatan Özcan Altaban Cengiz Bektaş İlyas Engiz Coşkun Erkal İlhan Tekeli Özden Yönter	Yedek Jüri Üyeleri Melih Baturalp Gültekin Aktuna Çiçek Uluğ	Danışman Jüri Üye Hasan Subaşı Bozkurt Güvenç Gökhan Menteş Erkan Uçkan Semih Ersoy Bülent Özkaya Fahrettin Köken
Raportörler	Sefa Erdal, Recep Sönmez, Yüksel Yurtkuran		
Kazananlar	1.Ödül Baran İdil Hasan Özbay Tamer Başbuğ 1. Mansiyon M. Yavuz Taşçı Ayşe Ergül Riyat Kılıçlar Erdal Kurttaş Mete Orer 2. Mansiyon Mete Ünal Derya Akşit Ferit Akşit T. Tekköoğlu Ergun Bedizlioğlu	2.Ödül Can Kubin Atilla Uysal Selami Demiralp Şuayip Çavuşlar 3. Mansiyon Fatma Çetinkaya Ayla Teker Nilgün Görer Hakan Hisarlıgil Zuhal Olcay Özlem Nudralı 4. Mansiyon Erdoğan Yaşlıca İlhan Gülgeç Gökhan Çetin Halil Yüceer	3.Ödül Özkan Sunar Figen Okşen 5. Mansiyon Hasan Kıvırcık Zekiye Üçel Aynur Gökteş İffet Özbalkan Seyfettin Coşan Yasemin Kara Mine Kaya Ö. Faruk Sarı Özdemir Sönmez

Yarışma, Antalya Belediyesi'nin, Antalya'nın uluslar arası bir turizm kenti ve bir çok ekonomik faaliyetin salt turizm amacı ile planlanması nedeniyle kentte yaşayanların kentin merkezinden dışlanmasından yola çıkarak, kentin asıl sahiplerinin kent merkezinde yaşamasını sağlayacak ve böylelikle kente kimlik kazandıracak bir merkezin tasarlanmasını yarışmaya çıkarttığı, ulusal, serbest ve tek aşamalı bir yarışmadır.

Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması (1990),diğer yarışmalardan farklı olarak kentin kent merkezinde yaşamasını sağlayacak ve kente kimlik kazandıracak bir merkezin tasarlanmasının hedeflendiği, kentsel kimlik konusunun gündeme taşındığı bir yarışmadır. Bu yarışmada Türkiye'de kentsel tasarım probleminin ilk defa 'kimlik' sözcüğü ile formüle edildiğini görmekteyiz.

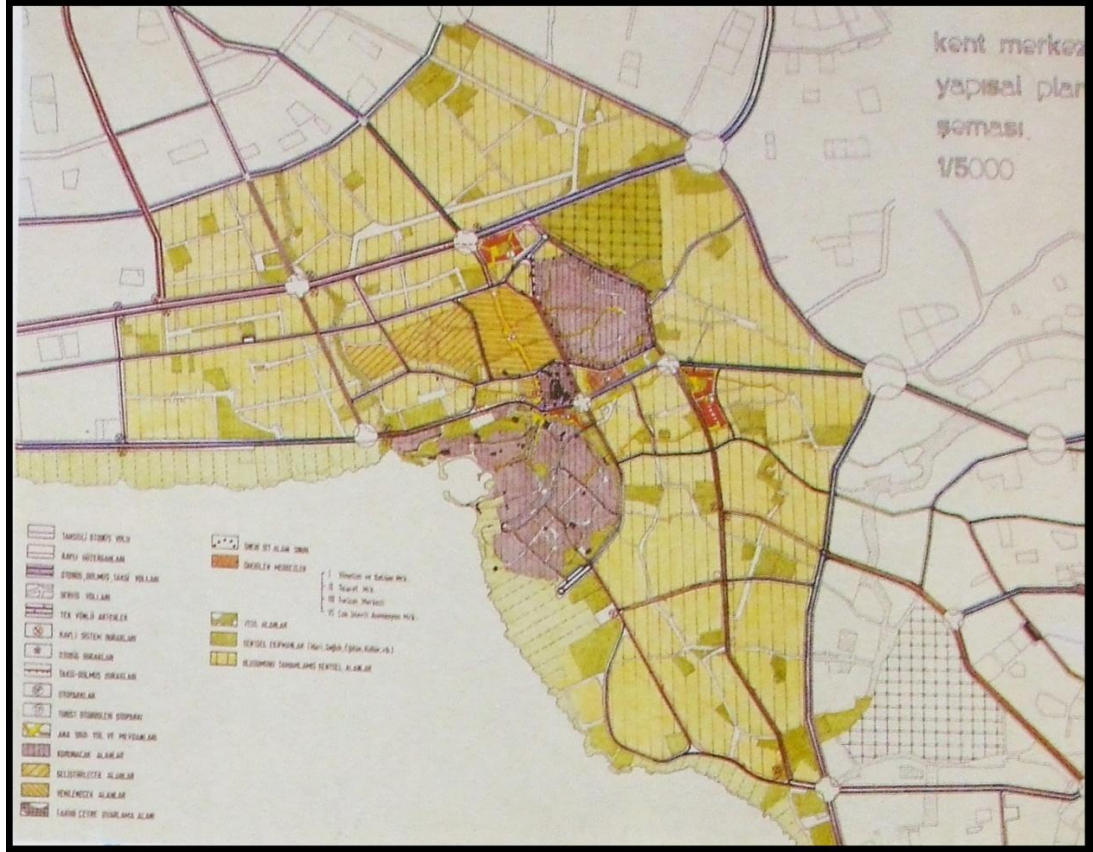
Jüri raporuna göre kentsel tasarım; kent planlamasının kentin geleceğini biçimlendirmek ve var olan dar boğazlarına çözüm bulmak için geliştirdiği üst ölçekteki çözümlerden bina ölçeğinde ki mimarlık çözümlerine geçişi sağlayacak bir çerçevedir. Bu çerçevenin işlevini yalnızca mimarlık ve kent planlama arasında ki ilişki kuran bir ana ölçek olarak düşünmek doğru değildir. Bir kentsel işlevin doğurabileceği yaşam biçimleri ancak kentsel tasarım ölçeğinde anlam kazanabilmektedir. Bu ölçek kendi başına ele alındığında da kent alanında yeni farklılaşma dinamikleri yaratabilmenin bir aracı haline gelebilmektedir.

Birinci ödülü kazanan proje jüri raporuna göre; öneride şehirciliğin mimarinin doğurucusu olduğu, kent tasarımı ve mimarlık arasında ki sürekliliğin öneride tutarlı bir biçimde görüldüğü belirtilmektedir. Projede; Antalya'nın sosyal kimliğini belirleyecek temel verilerden birinin turizm olduğu ifade edilmesi, bu nedenle de yöre insanıyla turistlerin birbirlerini tanımaları, ilişki kurmaları için gerekli ve uygun alanları en çoğa çıkartılması ve bunun kent insanını öne alarak yapılması olumlu görülmüştür. Yine Şarmpol Caddesi'ni ve onun devamı olan Kazım Özalp Caddesi'ni giriş aksı olarak yayalaştırması, bu bölgeyi önerdiği servis kaburgasıyla da destekleyerek Belediye ile Kalekapısı arasında canlı bir kentsel mekan yaratması olumlu bulunmuştur.

Önerilen yeni yapılar da kentsel mekan açısında uygun görülmüştür. Projenin olumlanan diğer yönü ise 'uygulanabilir' olması olmuştur.

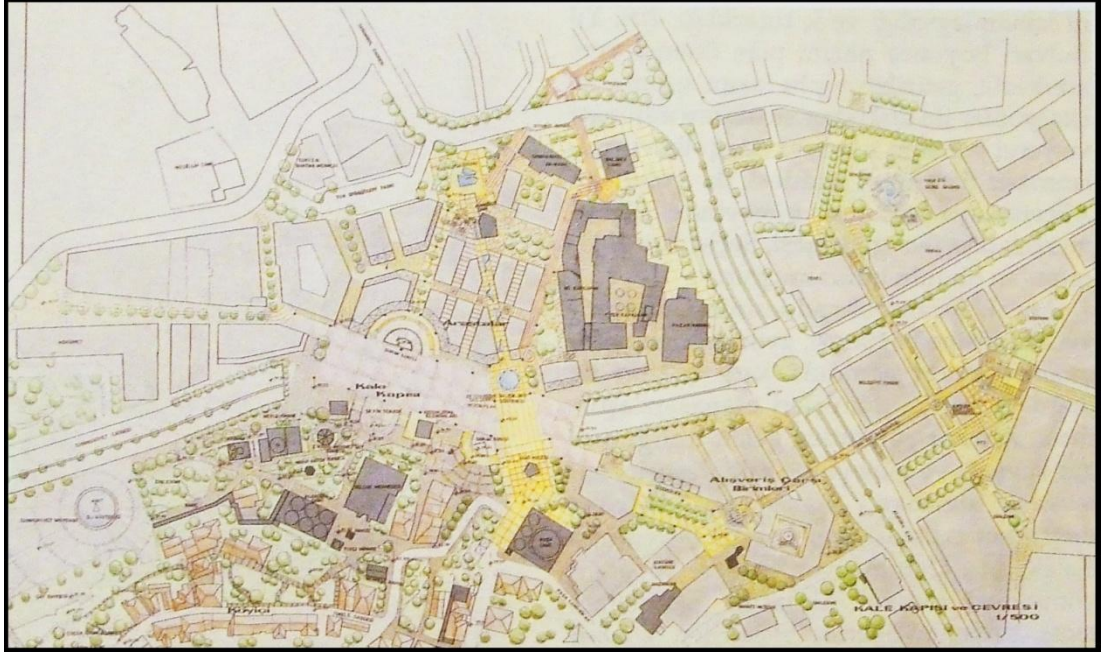
Yarışma sonuçları itibariyle incelenmesi gereken bir yarışmadır;

“Antalya Kalekapısı yarışmasında, jüri birinci projeyi şartnamece belirlenmiş çerçevenin dışına çıktığı halde birinci seçmiş ve jüri raporu vasıtası ile bu seçimlerini ve rasyonelini çok net olarak ifade edebilmiştir. Bu durum şartnamenin kötü oluşu anlamına gelmez, böyle bir esneklik bırakılmalıdır zaten. Böyle bir seçimi her jüri yapmaz, yapamaz. Kendi eksikliğini kabul ederek birinciye teşekkür etmek jürinin de erdemini gösterir.” (Çimen, 2011)

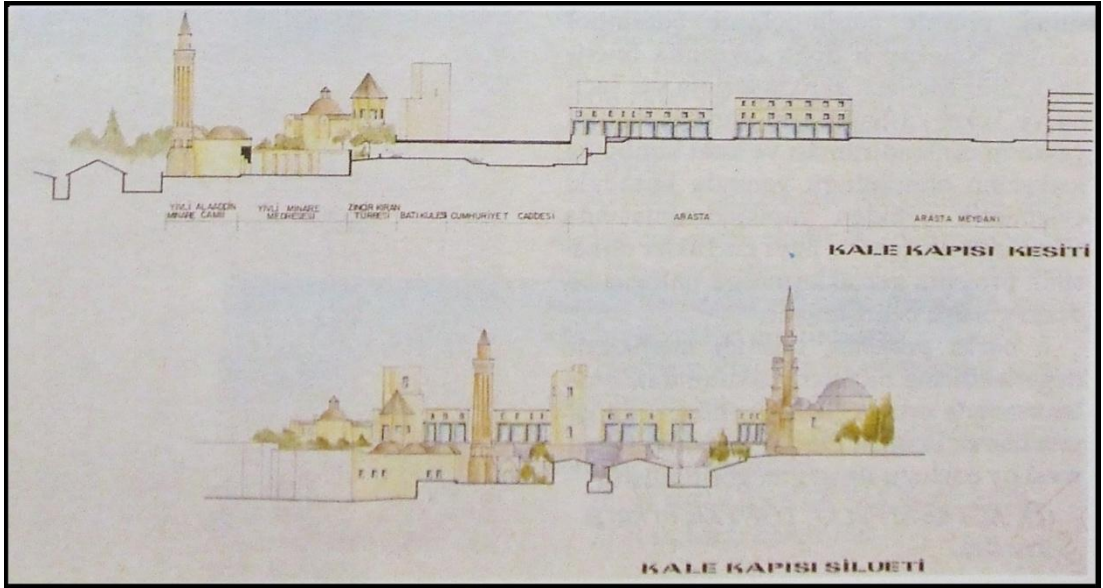

Şekil 4.19: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 1.Ödül Vaziyet Planı (Mimarlık Dergisi 91/1)

İkinci ödülü kazanan proje ise jüri raporuna göre; kentsel tasarımda ki cesur tutumlarıyla kent dinamiklerini etkilemeye çalışan bir projedir. Kalekapısı çevresinde yoğunlaşan öneride; hanlar bölgesine eklediği arasta ile bir arastanın önünde oluşturduğu meydanın Kaleiçi ve Limanın vistasına yönelimi, bu alanla Kaleiçine geçişin sağlanması olumlu bulunmuştur. Buna karşılık yolun yer altına alınmasının, uygulamada yaratacağı zorluklar ve bu yer altı geçişinin yaklaşım ve uzaklaşma bölümlerinin kent merkezi iş alanında yarattığı kesiklikler olumsuz olarak değerlendirilmiştir.

Şekil 4.20: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 2.Ödül Vaziyet Planı (Mimarlık Dergisi 91/1)

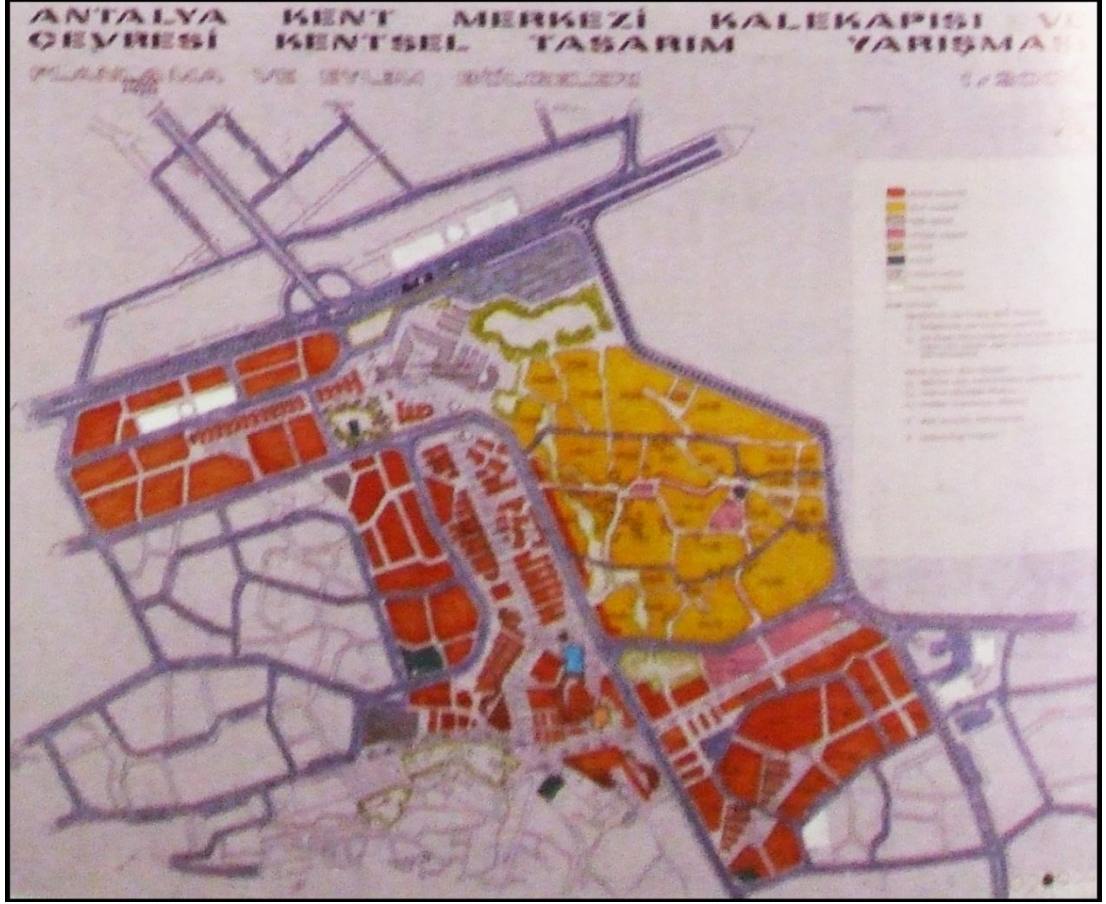

Şekil 4.21: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 2.Ödül Kesit (Mimarlık Dergisi 91/1)

Yarışmada incelenmesi gereken diğer öneriler de üçüncü ve beşinci mansiyon projeleridir. Üçüncü mansiyon projesi; 100.Yıl Bulvarı boyunca gelişmesi benimsenen yeni merkez bölgesinin mevcut otogar alanında Belediye tesisleri kompleksi ile odaklandırılması ve Şarampol Caddesi aksinde yeniden yaratılmak istenen bir merkezi iş bölgesi Rant Koridoru ile güçlü bir strüktür yaratma önerisi,

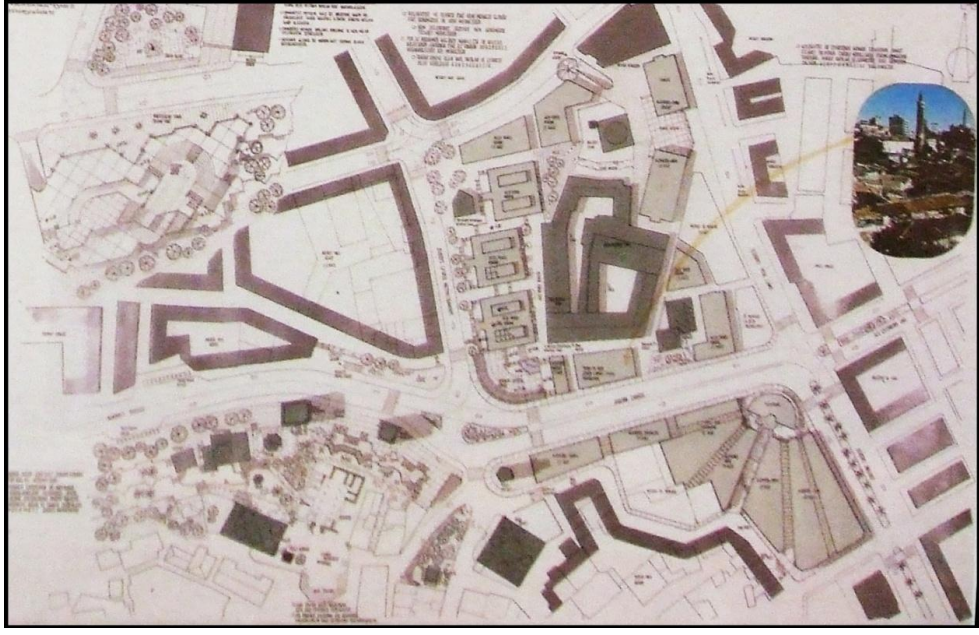

Kalekapısı meydanı ve Cumhuriyet Caddesi'nde, yeni merkez ve mevcut merkezi kuzey ve güney yönünde toplu taşıma sistemi önerileri seçici kurul tarafından olumlu bulunmuştur.

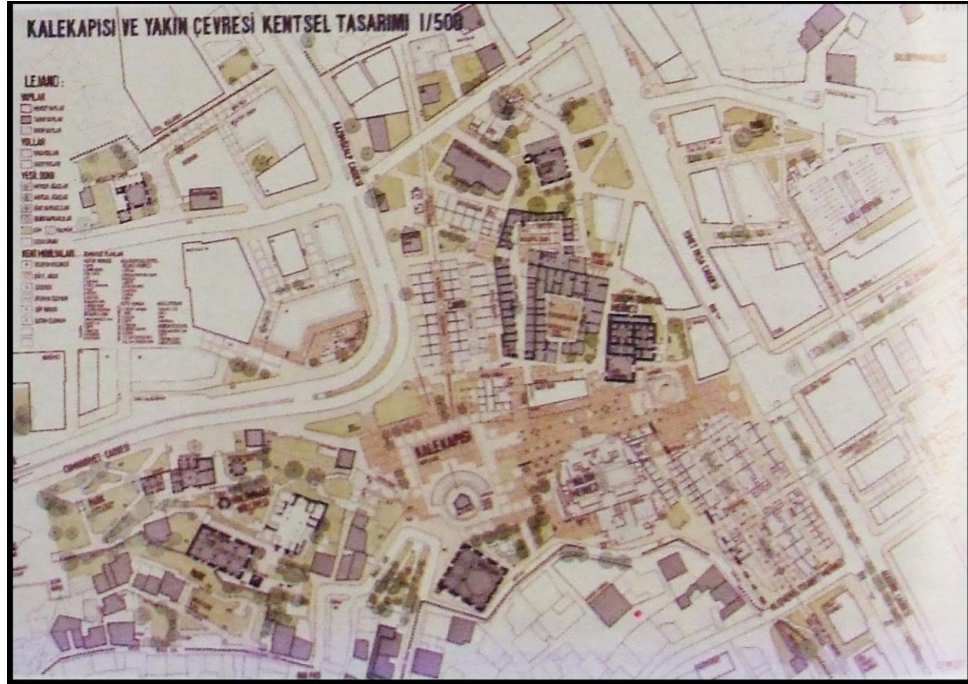

Şekil 4.22: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması
3. Mansiyon Vaziyet Planı (Mimarlık Dergisi 91/1)

Beşinci mansiyon projesi ise jüri raporuna göre; yarışma şartnamesinde belirtilen kent bütünü ile merkez arasındaki ilişkileri koruma konusunda; üst ölçekte öneriler getirme, yol kademelenmesi ve genişletilmesi gibi trafiği rahatlatıcı çözümler arama çabası olumlu görülmeyle birlikte özellikle kent bütünü için kent merkezi ile konut alanları arasında ki seyahatlerde hiçbir tutarlı çözüm getirmediği görülmüştür. Jüri; planlama kararlarında zoning esaslı bir yaklaşım benimsediğini ifade eden bu projede 1/500 ve 1/2000 ölçekli plan önerilerinde mevcut imar planı ötesinde merkezin yapısı ve formu hakkında gerekli kararlar verilmediğini dolayısı ile, kentsel tasarım ve mimari ölçeğinde getirilen bu önerilerin başarı düzeyi de sınırlı kaldığını belirtmiştir.

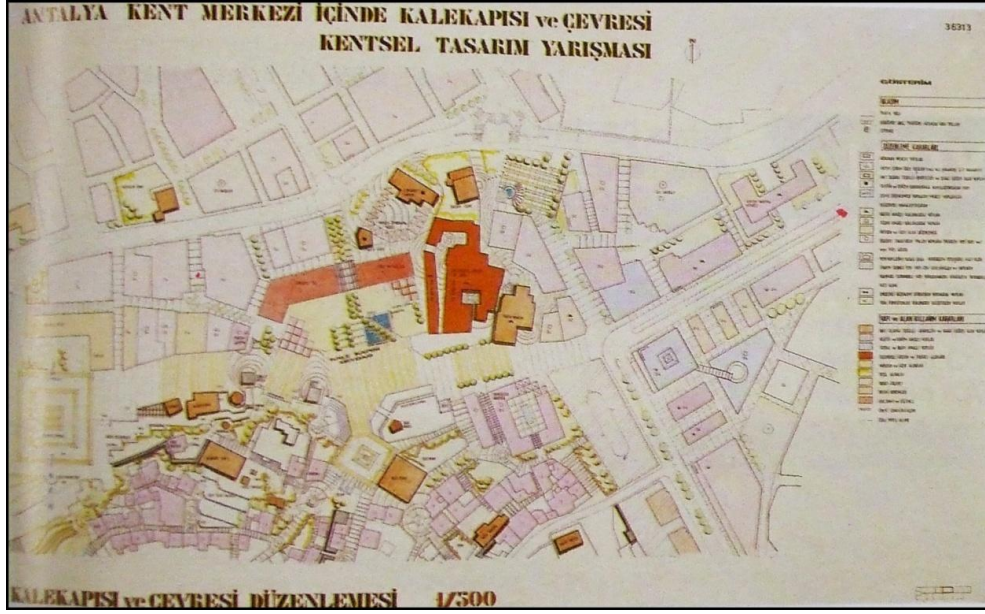

Şekil 4.23: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 5. Mansiyon Vaziyet Planı (Mimarlık Dergisi 91/1)

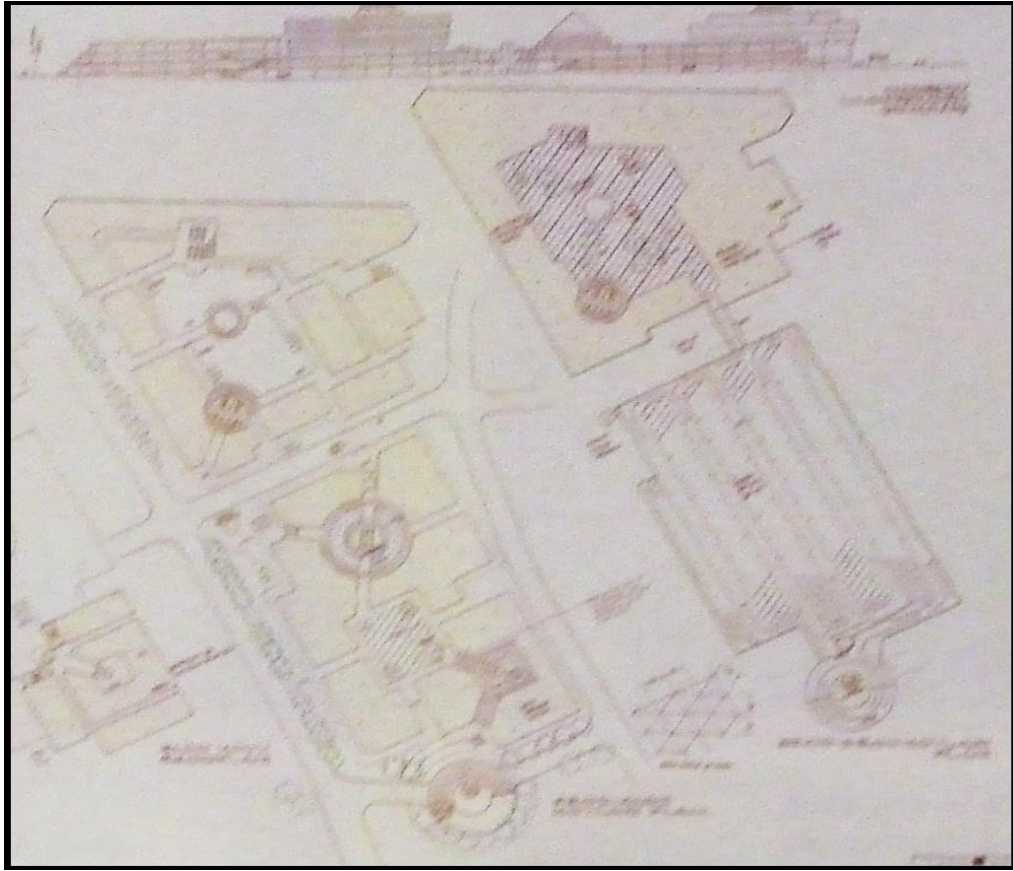

Şekil 4.24: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 3.Ödül Vaziyet Planı (Özkan Sunar, Figen Okşen) (Mimarlık Dergisi 91/1)

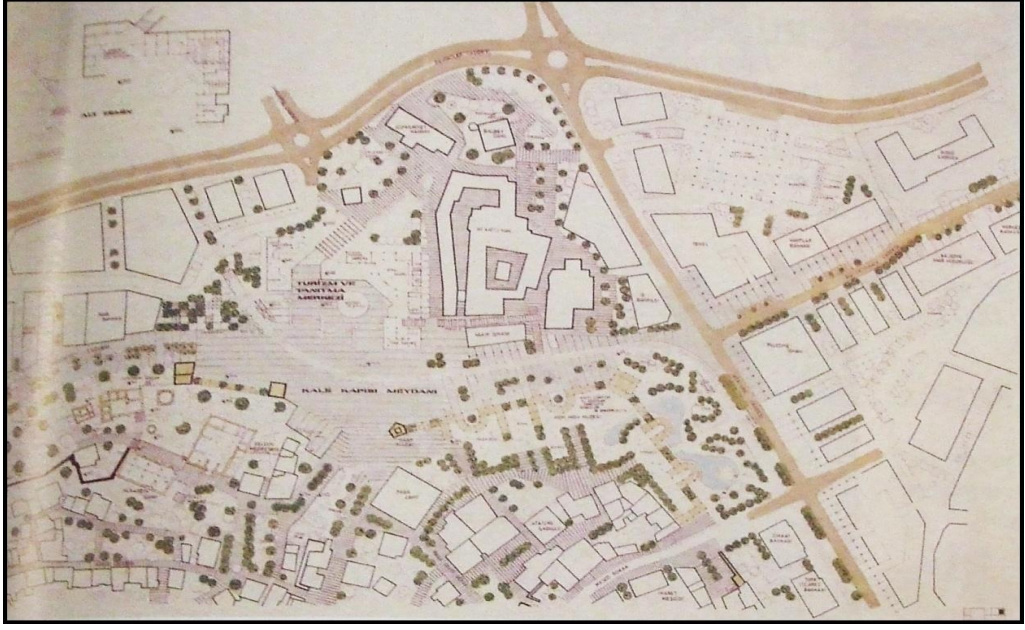

Şekil 4.25: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması
1. Mansiyon Vaziyet Planı (M. Yavuz Taşçı, Ayşe Ergül, Riyat Kılıçlar, Erdal Kurtaş, Mete Orer) (Mimarlık Dergisi 91/1)

Şekil 4.26: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması
2. Mansiyon Vaziyet Planı (Mete Ünal, Derya Akşit, Ferit Akşit, T. Tekköoğlu, Ergun Bedizlioğlu) (Mimarlık Dergisi 91/1)

Şekil 4.27: Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması
4. Mansiyon Vaziyet Planı (Erdoğan Yaşlıca, İlhan Gülgeç, Gökhan Çetin, Halil Yüceer)
(Mimarlık Dergisi 91/1)

4.2.4. Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması (1997)

Tablo 4.5: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması (1997) Künyesi

Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 1997			
Yarışmayı Çıkaran Kurum : Isparta Belediyesi			
Yarışma Tipi : Ulusal, Açık & Serbest, Tek Aşamalı			
Kazananların Açıklanması: 1997			
Seçici Kurul	Asli Jüri Üyesi Baran İdil Işık Aydemir Ercan Çoban Hasan Özbay İbrahim Özyay M.Osman Aydın Melih Sezgin	Yedek Jüri Üyeleri Recep Sönmez Yüksel Yurtkan	Danışman Jüri Üye Mehmet Aybatılı Şevket Demirel Ahmet Göker Hakkı Esener
Raportörler	Sezai Karaduman, Hakkı Bardakçı, Galip Gülek Özer		
Kazananlar	1.Ödül Selim Velioğlu Özlem Berk 1. Mansiyon Haldun H. Aşçıkoça Murat Küçük Tuğba Gürkan Ü. Çiğ Süer 2. Mansiyon Cem Açikkol 3. Mansiyon M. Murat Uluğ 4. Mansiyon Mete Öz Mustafa Mürşit Günday Mehmet Soylu Hüsnü Ceyhan	2.Ödül Hakan Dölgen İnci Şahin 5. Mansiyon Kaan Özer Berkay Kılıççıoğlu 1.Satınalma Gülnur Özdağlar Güvenç Süreyya Atalay Y.Kenan Güvenç 2.Satınalma Bülent Tarım Ece Tarım 3.Satınalma Merih Karaaslan Tümay Korucuoğlu Güneri Irmak	3.Ödül Dilek Topuz Derman Bünyamin Derman Pınar Atay 4.Satınalma Mahir Ünal 5.Satınalma Oğuz Özer Yasemin Say Özer

Isparta Belediyesi'nin ulusal, açık&serbest ve tek aşamalı olarak düzenlediği, Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması (1997)'ni incelediğimizde; birinci ödülü kazanan projede, çağdaş kentsel tasarım yarışmalarının anahtar kavramını 'kentsel dış mekan yaşantısı'nın desteklenmesi olduğu vurgulanmaktadır. Önerilen yapı grupları ile dış mekanlar tariflenmiştir.

Mimari açıklama raporunda belirtildiği üzere tasarımda, merkezi bir kentsel alandan beklenen biçimde, yaya hareketine göre biçimlenmiş 'ardışık bir dış mekanlar kurgusu' oluşturmak hedeflenmiştir. Orta Meydan, Açık Pazar Alanı, Ön Meydanlar, Arasta Sokakları ve Çarşı Sokakları oluşturulan ardışık dış mekanlardır. Yapı grupları, söz konusu dış mekanları 3. Boyutta ölçeğe sokan ve aktiviteleriyle besleyen öğeler olarak ele alınmışlardır.

Orta Meydan ve Açık Pazar Alanı hem yarı hem de beraber kullanılacak şekilde kurgunun merkezinde yer almaktadır. Çarşamba günleri ön meydanlar ve sokaklarda kullanıldığında pazar kurulabilecek açık alan yaklaşık 18000 m2 ye çıkmaktadır. Diğer günler düşünüldüğünde orta kesimi canlı kılacak kahveler ve diğer birimlere meydana su ve yeşil ile birlikte yer verilmiştir. Kurgu her aşamada mekan tanımlayacak ve bütün arzedecek şekilde etaplanmıştır.

Projede kitle kurgusundaki arastalar, ardışık avlu ve meydanlardan oluşan ölçekli, geleneksel karakterdeki mekan kararları çağdaş ve güncel bir mimari dil kullanılarak gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Selim Velioğlu ve Özlem Berk ile yapılan söyleşide yarışmayla ilgili düşüncelerini şöyle belirtiyor;

"Isparta'nın kentsel strüktürü açısından bu 'alan'ın önemi ve bunun tarafınızdan değerlendirilmesi üzerine neler söyleyebilirsiniz?"

Çarşamba Pazarı alanı, Isparta Kent Merkezi'nde 55.000 m2'ye yayılan ve halen Kırsal otobüs terminali, perakende hali kullanımlarını da içeren Isparta'nın en büyük Haftalık pazar yeri'dir. Kentsel hafızada önemli yeri olan böyle bir alanın, yakın çevresini ve kenti olumlu yönde etkileyecek bir odak oluşturmak amacıyla yarışmaya çıkarılması, kanımızca çok yerinde ve gerçekçi bir karar olmuştur." (Mimarlık Dergisi, Sayı 276)

Önerilen proje, kentsel tasarım yaklaşımlarının anahtar kavramının kentsel dış mekan yaşantısının desteklenmesi olduğunu vurgulamaktadır. Bu çerçevede yarışma alanını 'kentsel dış mekan yaşantısı'nın gereklerine göre biçimlendirmek hedeflenmiştir.

Ayrıca açıklama raporunda; mekansal kurgunun, merkezi bir kentsel alandan beklenen biçimde yaya hareketine göre biçimlenmiş 'ardışık dış mekanlar' ve bu dış mekanları fiziksel olarak tanımlayan ve aktiviteleri ile besleyen insani ölçeğe parçalanmış yapı gruplarından oluştuğu belirtilmiştir. Kurgunun merkezinde yer alan Açık Pazar Alanı ve Orta Meydan hem ayrı hem de beraber kullanılacak şekilde tasarlanmıştır. Böylece Çarşamba günleri dışında da orta kesim canlı tutulacaktır. Pazar işlevi tasarımda basitçe mal alınıp satılan bir depolama alanı değil, tam tersine Kentsel Yaşantı'ya canlılık katan ve Kentli'ye yaşama sevinci sunan bir işlev olarak değerlendirilmiştir.

Şekil 4.28: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 1.Ödül Maket Fotoğrafı (Yapı Dergisi S, 214)

Jüri raporunda ise; alanın ortasındaki kentsel mekana kent dokusunun her yerinden ulaşılacağı ve bu mekanın güçlü bir şekilde yaşatılacağı belirtilmektedir. Kentsel ana aksların meydancıklarla hazırlanarak ana mekana katılımı olumlu olarak görülmüştür. Alan üzerinde işlevlerin yerleştirilmesi, önerilen dokunun mekansal ve yapısal kalitesi, kolay yapılabilirliği, etaplanabilirliği ve zaman içinde olabilecek işlevsel değişikliklere gösterdiği esneklik diğer olumlu yanları olarak görülmüştür.

Yarışmalar verilen bir probleme cevap vermekten ziyade, tasarımcıların atölyeleri, başka bir deyişle mekan laboratuvarlarıdır. Mansiyon ödülü kazanan projeleri

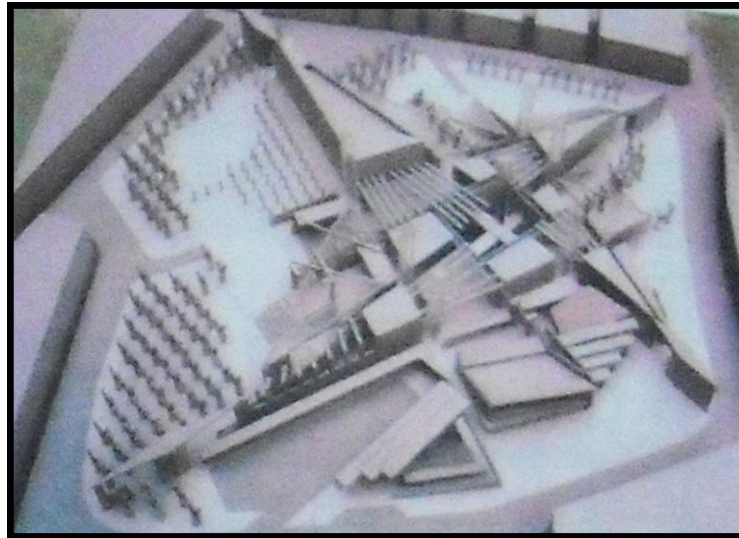
incelediğimizde başka mekansal durumların ve yapma biçimlerinin arandığını görmekteyiz. Bu bağlamda 3. mansiyon ödülünü kazanan projenin müellifi Uluğ'a göre;

"Kendimce mekanın yasaları, tektonikleri aracılığıyla kalıcılık-geçicilik gibi çok genel kavramlarla bir şeyler yaparken, mimarın daha alt unsurlarını, onun tektoniklerini, figürlerini nasıl kullanacağını, onları nasıl bir araya getireceğimi aradığım ikinci bir çalışmaydı.

Dört tarafı yollarla çevrili bir adanın içinde, bir pazar yerinin yeniden kentsel anlamda üretilmesi. Yani bir sürü karmaşık işlevlerin üst üste gelerek kente kendisini yeniden bir şekilde başka birleşik programlarla açması, böyle bir şey isteniyor. Tabii ki oradaki çevre ilişkilerini gözden geçirdikten sonra bu yapıyı kurmaya başlıyorsunuz. Bu, alanın içinde kurduğum ana strüktür. Strüktür biliyorsunuz kendini göstermez. Bütün kuruluşun kaynağıdır ama oluşumdan sonra o kendini bir daha göstermeyip yok olabilir. Ya da çok fazla gösterebilir. Yani genel olarak burada (salonda) bir strüktürel unsur görebiliyor musunuz? Sadece program var, programa yönelik konfigürasyon var. Duvarlar var. Neyin taşıyıcı olduğunu, neyin ayakta tuttuğunu göremiyorum. Bu birleşik unsurların tamamı tutmuyor aslında bakarsanız. Onun içinde gizlenmiş şeyler de olmayabilir. Projede de aynı şey. Bir bünyeyi kentsel anlamda oluşturarak, bir büyüklük içinde nasıl deneyebilirim? Bu sadece bir deneyimdi. İyi bir deneyim olduğunu düşünüyorum. Açıkçası benim kendi meslek hayatımdaki peakpoint'ti, yani varabileceğiniz en üst nokta olarak tanımlayabileceğim bir durumdu.

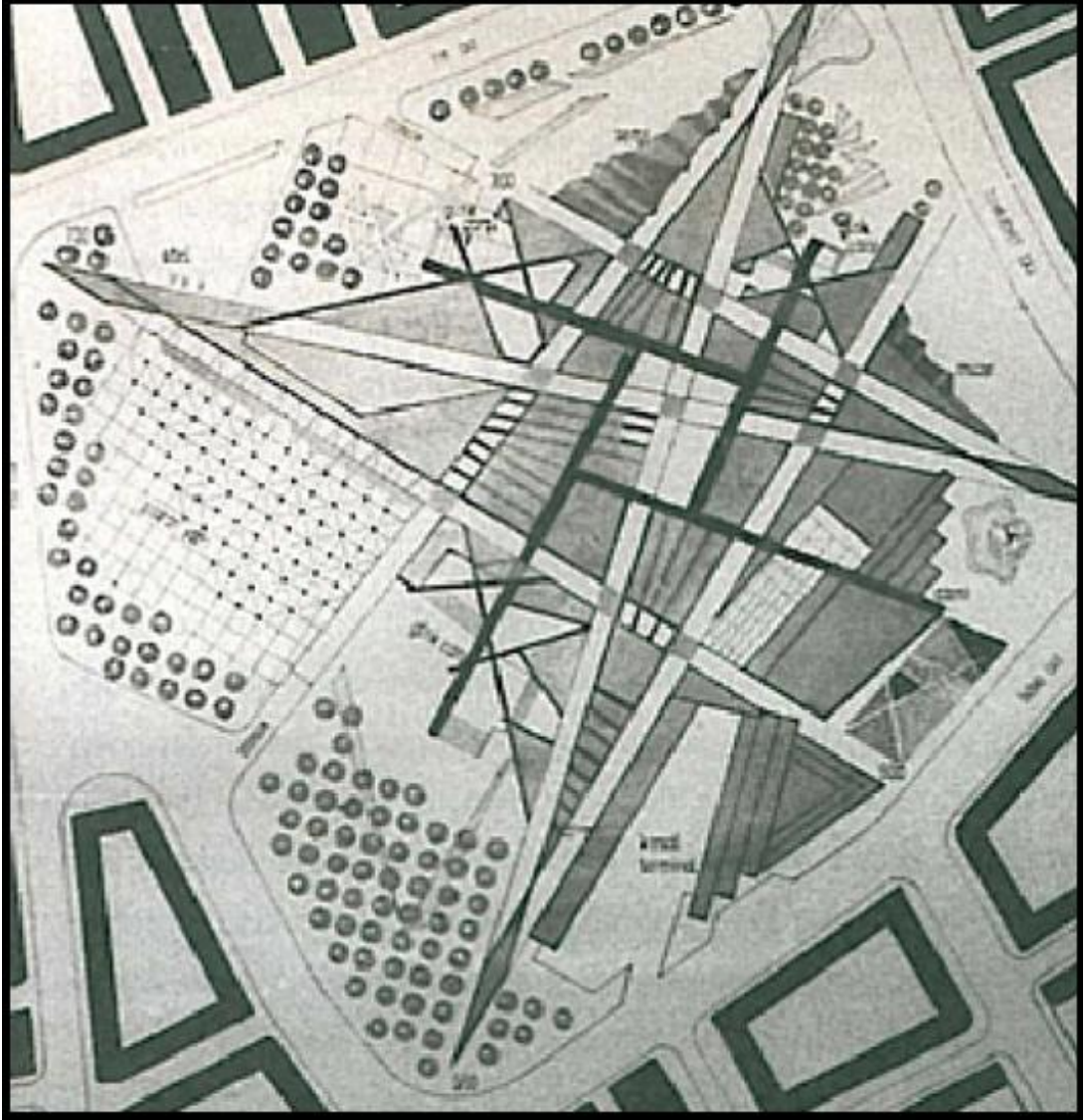
Ondan sonra bunun üstüne devam ettim. Ne yaptım? Onun da özelleştirisini yapacağım tabii. İkincisi de güzergahlardı. Bir ana strüktür var bir de program var. Programı oluşturan şey gidip gelmeler. Kentin en yoğun olduğu noktalarda uçlar arasında ki birleşimler.. Nasıl birleştikleri. Onun izini sürerek ikinci bir örgü ve bu iki şeyin üst üste getirilmesi süper empoze edilmesi yani. Basitçe fikir bu.

Bunun en önemli unsuru, bünyenin bir şekilde gelişerek, o güzergahlarla birlikte kendisini dışa açmasıydı. Burada asıl mesele kentin çeperlerinden bütün ilişkileri kurabilmesi. Yani bütün çeperlerin buradan gelebilecek olası bütün yüzeylerdeki kentsel ilişkileri ve akışları karşılama kabiliyetiydi. Tabii ki bunu yapabilmesi için de alan içinde işaretlere ihtiyaç vardı. Yani işaretsiz bir şekilde konumlanmadan kendi durumunuzu sabitlemeden mümkün değil." (Dinç, Uluğ'dan aktarıyor, 2009)

Şekil 4.29: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 3. Mansiyon Maket Fotoğrafı (Mimarlık Dergisi 276 / 1997)

Şekil 4.30: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 3. Mansiyon Vaziyet Planı (Murat Uluğ Arşivinden)

Jüri raporunda birinci ödülü kazanan projenin uygulama yeterliliğinin tam olduğu belirtilmişse de proje uygulanmamıştır. Hasan Özbay'ın ifadesiyle bu yarışma sonuçları itibariyle ilginç bir durumu tarifliyor;

“Isparta Çarşamba Pazarı Yarışması vardı. Selim Velioğlu ve ekibi kazandı, ben jüri üyesiydim. Bir sene sonra belediye başkanı değişti; yeni belediye başkanı mimar, yarışmaya girmiş ve projesi seçilmemiş. Başkan olunca, seçilen ve uygulanmaya başlayan projeyi durdurarak kendi projesini uygulamaya başladı. Son yerel seçimlerde, seçimi kaybettiği için, o proje de yarım kalmış. Şimdi, tümünün yıkılıp yerine yeni bir alışveriş merkezinin yapılacağı söyleniyor. Yani, süreçler böyle olduğu sürece, yarışmalardan bu anlamda bir sonuç bekleyemeyiz.” (Mimarlık 320, Sf. 41, (2004))

Şekil 4.31: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 2.Ödül Maket Fotoğrafi (Hakan Dölgen , İnci Şahin) (Mimarlık Dergisi 276 / 1997)

Şekil 4.32: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 3. Ödül Maket Fotoğrafi (Dilek Topuz Derman, Bünyamin Derman, Pınar Atay) (Mimarlık Dergisi 276 / 1997)

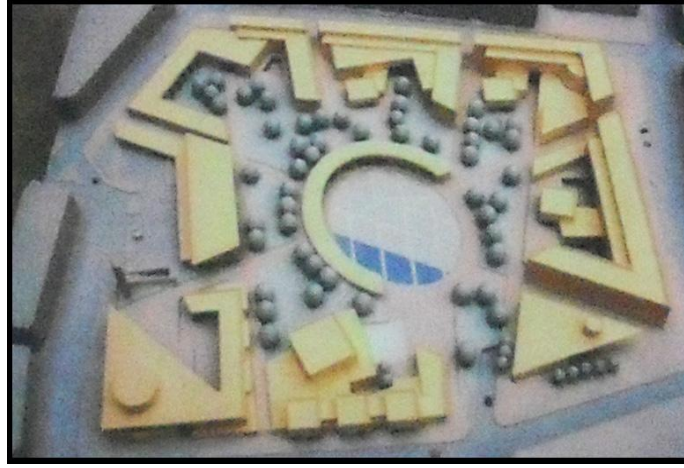

Şekil 4.33: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 1. Mansiyon Maket Fotoğrafi (Haldun H. Aşçıkoca, Murat Küçük, Tuğba Gürkan, Ü. Çiğ Sürer) (Mimarlık Dergisi 276 / 1997)

Şekil 4.34: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 2. Mansiyon Maket Fotoğrafı (Cem Açikkol) (Mimarlık Dergisi 276 / 1997)

Şekil 4.35: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 4. Mansiyon Maket Fotoğrafı (Mete Öz, Mustafa Mürşit Günday, Mehmet Soylu, Hüsnu Ceyhan) (Mimarlık Dergisi 276 / 1997)

Şekil 4.36: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 5. Mansiyon Maket Fotoğrafı (Kaan Özer, Berkay Kılıçcıoğlu) (Mimarlık Dergisi 276 / 1997)

Şekil 4.37: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 1.Satınalma Maket Fotoğrafi (Gülnur Özdağlar Güvenç, Süreyya Atalay, Y.Kenan Güvenç) (Mimarlık Dergisi 276 / 1997)

Şekil 4.38: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 2.Satınalma Maket Fotoğrafi (Bülent Tarım, Ece Tarım) (Mimarlık Dergisi 276 / 1997)

Şekil 4.39: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 3. Satınalma Maket Fotoğrafi (Merih Karaaslan, Tümay Korucuoğlu, Güneri Irmak) (Mimarlık Dergisi 276 / 1997)

Şekil 4.40: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 4.Satınalma Maket Fotoğrafi (Mahir Ünal) (Mimarlık Dergisi 276 / 1997)

Şekil 4.41: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 5.Satınalma Maket Fotoğrafi (Oğuz Özer, Yasemin Say Özer) (Mimarlık Dergisi 276 / 1997)

4.2.5. Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması (2008)

Tablo 4.6: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması (2008) Künyesi

<p>Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 2008</p>			
<p>Yarışmayı Çıkaran Kurum : Adana Büyükşehir Belediyesi</p> <p>Yarışma Tipi : Ulusal, Açık & Serbest, Tek Aşamalı</p> <p>Kazananların Açıklanması: 2008</p>			
Seçici Kurul	<p>Asli Jüri Üyesi Baran İdil Zekai Görgülü M. Murat Uluğ Feride Önal Tamer Başbuğ Abdullah Özkul Selami Demiralp</p>	<p>Yedek Jüri Üyeleri Zeki Yüzüak Tevfik Yıldırım</p>	<p>Danışman Jüri Üye Aytaç Durak Erkin Erten Samet Karyaldız Cüneyt Erginkaya Ramazan Doğru Zihni Aldırmaz Oktay Karakuş</p>
Raportörler	Ömer Aksoğan, Tülay Sarı		
Kazananlar	<p>1.Ödül Ervin Garip Banu Başeskici Garip</p> <p>Yardımcılar Türker Emeklier Bora Mert</p> <p>1. Mansiyon Ayhan Usta Güluy Usta Ali Kemal Şeremet Mesut Yeşiltepe Buket Özdemir</p> <p>2. Mansiyon Kenan Güvenç Recep Üstün Nazmiye Öztürk Coşkun Üreyen</p> <p>3. Mansiyon M. Mürşit Günday Hayri Anamurluoğlu Turgay Ateş</p>	<p>2.Ödül Erhan Vural</p> <p>Yardımcılar Gökhan Kodalak Ozan Özdilek Tuğçe Akbay Çiğdem Karamürsel</p> <p>4. Mansiyon Mehmet Z. Hattapoğlu İ. Esgin Zorlu, Demet Karaoğlu Eda Birge Eraslan Jülide Alp İbrahim Alp Oknur Çalıışkan</p> <p>5. Mansiyon Oktan Nalbantoğlu Ufuk Ertem Okan Can Tuğba Akyol Tank Yaşar</p> <p>Satınalma Bülent Tarım Zafer Akdemir</p>	<p>3.Ödül Korhan Torcu Ali Akarsu</p> <p>Danışman Aslıhan Özaslan</p> <p>Yardımcılar Elif Aksayan</p> <p>Satınalma Ozgür Bingöl İlke Barka Emre Savga Tuba Türkme Berna Göl</p> <p>Satınalma Mucip Ürger Ali Özer</p> <p>Satınalma Günay Erdem Sunay Erdem</p> <p>Satınalma Tuba Çakıroğlu Erdem Yıldırım</p>

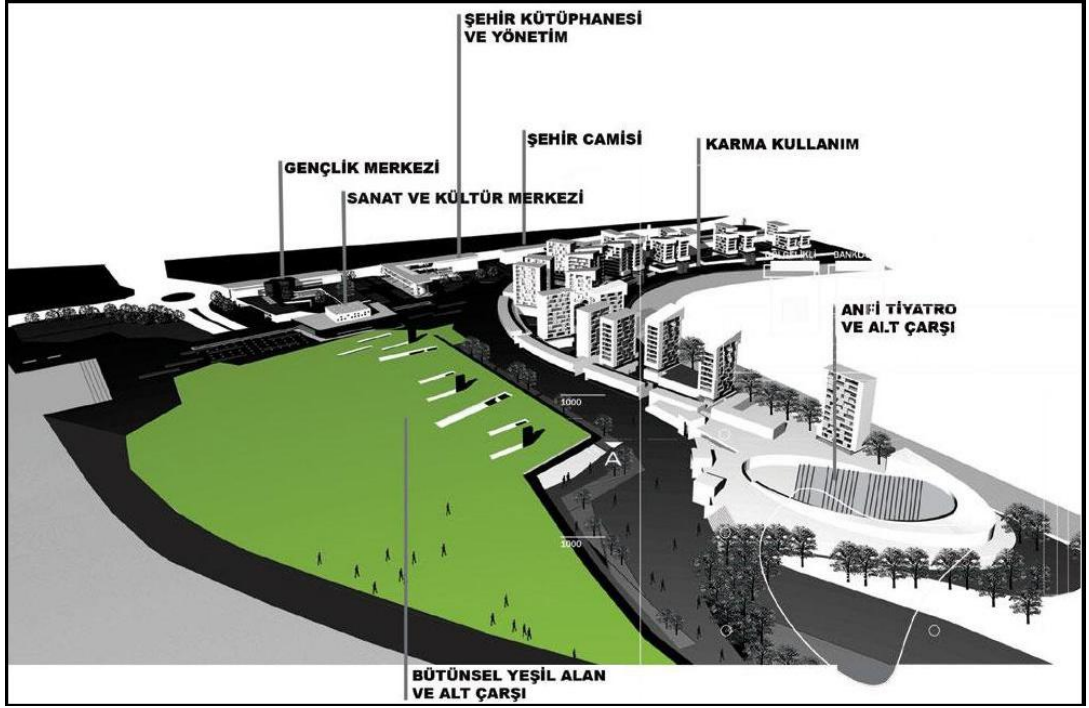
Adana Büyükşehir Belediyesi ile Mimarlar Odası Adana Şubesi tarafından serbest, ulusal ve tek kademeli düzenlenmiş bir yarışmadır. Yarışma alanı, Adana kentinin Seyhan nehri vadisi boyunca ağırlık kazanan rekreasyon alanı ve kent merkezinin yakın komşuluğunda yer almaktadır. Yarışmada; kent bütününden gelen bir yaklaşımla “ kent meydanı “ karakterini de vurgulaması beklenen projelerin; Adana'nın tarihi, kültürü ve sosyal yaşantısına atıflar yapan, uygulanabilir, çağdaş ve geleceği anlatan nitelikleri içermesi beklenmektedir. Kentin mekansal ve görsel kalitesini arttırmak, giderek de Adana 'da yeni bir çekim merkezinin yaratılması amaçlanmaktadır.

Birinci ödülü kazanan projenin açıklama raporuna göre; proje, her yerden ulaşılabilen bir çekim odağı önermektedir. Bu odak, güçlü fonksiyonlarla desteklenerek yaşayan bir kent meydanı haline getirilmiştir. Genel yerleşim kurgusu, aktif bir sosyal alan kullanımını öngörmekte, kendiliğinden oluşan meydanlar yeşillerle nehre bağlanmaktadır.

Nehir ve kanallar kendi başlarına birer peyzaj elemanı olarak görülmüştür. Bunları ulaşılabilir ve sürekli kılmak, kesintisiz yaya ve bisiklet dolaşımı ile sağlanarak projenin önemli üst kararlarından biri olarak ele almak istenmiştir.

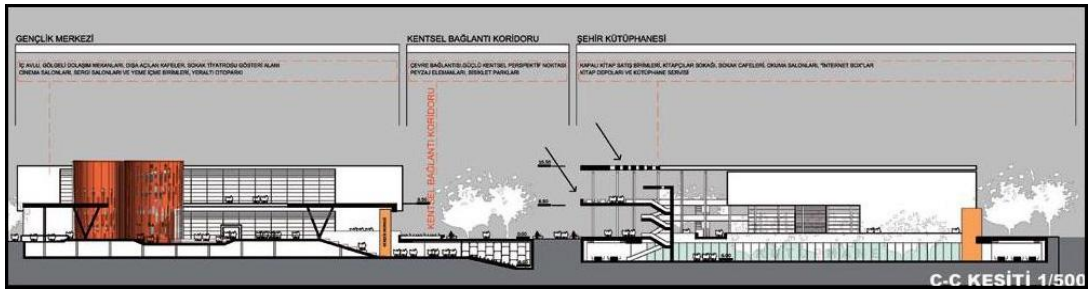
Mevcut durumda araç yolu, anfi tiyatro ve düzensiz yeşil alanlar, kenti kıyıdan ayırmakta, kıyı kullanımını yaya sürekliliği ve görsel süreklilik açısından zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda bütünleşik kıyı ve meydan kullanımı araç yolunun kısmen zemin altına alınmasıyla sağlanmıştır. Önerilen bütünleşik yeşil, kıyıyı kentsel koridora ve meydanlara bağlarken aynı zamanda yörenin iklimsel koşullarına da uygun olarak kentsel bir revak sunduğu belirtilmektedir.

Jüri raporunda ise; işlev alanları, yer seçimi, kıyı ve sahil bandının açık ve yeşil alan ağırlıklı olarak çözümlenmesi sonucunda ulaşılan başarı, yaya ağırlıklı çözümleri, alan bütününde aranmasının yanı sıra araç-yaya ilişkisinin kabul edilebilir biçimde vurgulanması; “Yenilemeye” dayalı konut alanı kurgusunun batıdaki su kanalı ile birlikte ve alandaki diğer verilerle de bütünleşecek bir biçimde çözümlenmesi, yeşil alan çözümünün özgün bir yaklaşıma konu olması, kıyı çizgisine yapılan müdahalenin kabul edilebilir sınırlar içinde olması, uygulanabilir olmasının yanı sıra belirli olabilirlik (fizibilite) unsurlarını içinde barındırması, projenin olumlu yönleri olarak değerlendirilmiştir. İşlev alanlarının yer seçimi ve konumlandırılması ile iç yaya dolaşımı sisteminin bu alanda bütünleştirilmesi başarılı bulunmuştur.

Şekil 4.42: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 1.Ödül Perspektif (www.arkitera.com)

Projede odak fikrinin ve kıyı bandına açılan yaya yollarının daha da güçlendirilmesi, ana yaya aksının ölçeği, bloğu yer seçiminin, yer altına alınan araç ulaşımının uzunluğu ve oluşturduğu strüktürün güneye doğru genişletilmesi konularının gözden geçirilmesi jüri tarafından tavsiye edilmektedir.

Şekil 4.43: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 1.Ödül Kesit (www.arkitera.com)

İkinci ödülü kazanan projede ise; seçilen diğer projelerden farklı bir kentsel tasarım yaklaşımı, önerilen makro grid sistem ile alanı örgütlemek istendiğini görmekteyiz. Kent ile su arasında ki ilişkinin, bu gridal sistem üzerinden kurgulandığını söyleyebiliriz.

Projenin açıklama raporuna göre; kıyıdaki düzenlemeler ve yeni işlevler ile bu bölge ciddi bir yapı stoğuna ve kent merkezi olmanın gerektirdiği ulaşım altyapısına kavuşturulacağı belirtilmektedir. Bu doğrultuda yapılaşmayı en rasyonel biçimde organize edebilmek için bir makro grid sistemin gerekliliği belirtilmiştir. Kentsel bölge içerisindeki potansiyel izler üzerinden kurgulanan bu rijit gridal sistem, Seyhan Nehri ve kıyıya ulaşarak esnek ve organik bir kıyı peyzajı önermektedir. Kıyıyı dik kesen, kıyıya davet eden ve kıyı üzerinden mekansallaşan bir kurgu organize edilmek istenmiştir.

Şekil 4.44: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 2.Ödül Perspektif (www.arkitera.com)

Açıklama raporunda ayrıca, kıyıyı baştan sona kateden 'aktivite omurgaları'na ve 'aktivite koridorları'na değinilmektedir. Aktivite koridoru izinin, kıyı için ekvator işlevi gördüğü ve ağırlık merkezinden kıyıyı kent bölgesi ve su bölgesi olarak ikiye ayırdığı belirtilmiştir. Kıyı organik gridi farklı tipolojilere bürünerek, farklı hiyerarşilerde mekanlar ve peyzaj tipleri sunmakta, bunlar içinde görsel işlevleri besleyen peyzajların (çiçek bahçesi, yarı geçirgen yüksek otlar) yanısıra, mekan tanımlayıcı (kıyı sert peyzajı, gölge ağaç dokusu) işlevler de yer almaktadır. Aktivite koridorlarındaki etkinliklere kaynak ve mekan oluşturması için topografik çatı altı mekanları kurgulanmıştır. Bu mekanlar altlarında korunaklı açık, yarı-açık veya kapalı hacimler sunabilirken, üstlerinde gezilebilecek, etkileşime açık eğimli teraslar oluşturmaktadırlar. Aktivite koridorları ise omurgalarla kesiştikleri noktalarda genişleyipderinleşerek kentlinin omurganın avlularına bağlandığı ifade edilmektedir.

Şekil 4.45: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 2.Ödül Perspektif (www.arkitera.com)

Jüri raporuna göre ise; yarışma alanı içerisinde fizik ve mülkiyet izlerini referans olarak üretilen majör grid sistem, bu sisteme dayalı yönlenmeler, işlevlendirme kurgusu kesişim odağında oluşturulan meydan ve bu meydandan kıyıya akış ve kıyı boyunca dağıtılması kararları olumlanmaktadır.

Mülkiyet dokusu gözetilerek geliştirilen kullanımlar ve gerçekleşme senaryoları tutarlığı ile birlikte, kuzey-güney ve doğu-batı yönlerinde oluşturulan ana akslar ve bu akslara yüklenen temaların, rijit yapılaşmaya kentsel rast oluşturulan kıyı geometrisinin yalın ve güçlü ifadesi başarılı bulunduğu belirtilmiştir.

Ayrıca kıyı boyunca mevcut topoğrafyanın monotonluğunu kıran organik geometrinin, farklı tipolojilere ve hiyerarşik peyzaj düzenlemelerine olanak sağladığı ifade edilmiş, kıyı aktiviteleri, organizasyon şeması, meydan ile nehrin görsel ilişki ayrıştırması ve bunların güneyden gelen yeşil sistem ile kesintisiz devam ettirilmesi olumlu bulunmuştur.

Şekil 4.46: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 3. Ödül Perspektif (Korhan Torcu , Ali Akarsu) (www.arkitera.com)

Şekil 4.47: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 2. Mansiyon Ödülü Perspektif (Kenan Güvenç, Recep Üstün, Nazmiye Öztürk, Coşkun Üreyen) (www.arkitera.com)

Şekil 4.48: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 3. Mansiyon Ödülü Perspektif (M. Mürşit Günday, Hayri Anamurluoğlu, Turgay Ateş) (www.arkitera.com)

Şekil 4.49: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 4. Mansiyon Ödülü Perspektif (Mehmet Z.Hattapoğlu, İ.Esgin Zorlu, Demet Karaoğlu, Eda Birge Eraslan, Jülide Alp, İbrahim Alp, Oknur Çalışkan) (www.arkitera.com)

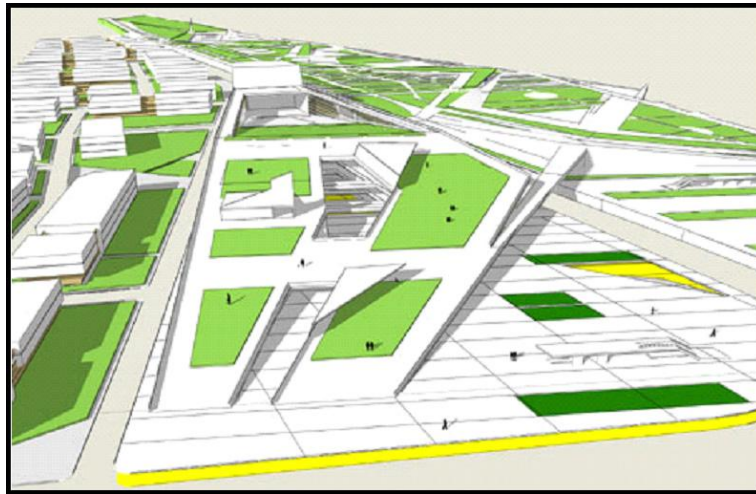

Şekil 4.50: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması 5. Mansiyon Ödülü Perspektif (Oktan Nalbantoğlu, Ufuk Ertem, Okan Can, Tuğba Akyol, Tarık Yaşar) (www.arkitera.com)

Şekil 4.51: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması Satınalma Ödülü Perspektif (Günay Erdem, Sunay Erdem) (www.arkitera.com)

Şekil 4.52: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması Satınalma Ödülü Perspektif (Mucip Ürger, Ali Özer) (www.arkitera.com)

Şekil 4.53: Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi
Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması Satınalma Ödülü Perspektif (Tuba Çakıroğlu,
Erdem Yıldırım) (www.arkitera.com)

4.2.6. İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması (2010)

Tablo 4.7: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması (2010) Künyesi

İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması 2010			
Yarışmayı Çıkaran Kurum : Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı, Park ve Bahçeler Şube Müdürlüğü			
Yarışma Tipi : Ulusal, Açık & Serbest, Tek Aşamalı			
Kazananların Açıklanması: 2010			
Seçici Kurul	Asli Jüri Üyesi Hüseyin Cengiz Kamuran Öztekin Zekai Görgülü Ahmet Eyüce A. Cengiz Yıldızcı Ayça Kaptanoğlu Gökmen Mengüç	Yedek Jüri Üyeleri E. Yeşim Kösten Nilüfer Kart Aktaş Reyhan Yıldız Önder Kaya	Danışman Jüri Üye Nihal Şenlier Yalçın Yüksel Arzu Nuhoğlu Adnan Bilgiç Ercan Yazıcı Tahir Akman
Raportörler	Duygu Öztekin, Ali Bilgi, Arzu Yiğit, Dudu Keskin, Fatmanur Danış, Onur Uzcan, Pınar Demir		
Kazananlar	1.Ödül Ervin Garip Banu Garip Alev Özkan Kamer Özaydan D. Başar Erol Turan Altıntaş Didem Sağlam 1. Mansiyon Özgür Bingöl, İlke Barka Emre Savga, Tuğba Bilgiç Berna Göl, Ebru Firidin Nermin Tirben, Yardımcılar, Emrah Demir, N. Cansu Akman 2. Mansiyon Ayhan Usta, G. Keleş Usta Ali Kemal Şeremet, Engin Aktaş Selin Karabrahimoğlu 3. Mansiyon Oktan Nalbantoğlu, Ufuk Ertem Okan Can, Tuğba Akyol, Yardımcı; Abdullah Akagündüz 4. Mansiyon H. Eşbah Tunçay, Esra Sert Tuğçe Onuk, Neşe Çakır, Oğuz Ateş, Yardımcılar; Uğur Şentürk, Melis Akyol, Kenan Akifoğlu	2.Ödül O. Ümit Sirel Ayşe Sirel Binnur Öktem Sema Erdali Burak Türsoy Nefer Zafer Ali Aytaç Baklacı 5. Mansiyon Turgut Toydemir, Cengiz Yener Melih Birik, Erhan Toydemir Hande Güler, Emine Öztürk Satınalma Aslı Balcıoğlu, Bahadır Şimşek Tuna Balcıoğlu, Köksal Hoş Yardımcılar; Tuğba Gül, Mustafa Özkan Satınalma İrem Mollamehmetoğlu Falay, İdil Sönmez, Sevil Şeten, Danışman; Ferhan Yüreki Satınalma Nimet Aydın, Kezban Düzdağ, Nalan Aygül, Berkan Erkovan Yardımcılar; Ayşe Uçar, Ali Düzdağ Ebru Öztürk, Mürvet Şahin, Esra Güven, Murat Turan	3.Ödül Selami Demiralp Burak Özdöver Nihan Özdöver İlksoy Bostancıoğlu Arzu Sert Ergin Ünver Fatma Ayhan Kamile Çakır Seda Kurnaz Satınalma Tuncer Çakmaklı, Sila Akalp, Gülşen Kınalı, Danışmanlar; Egon Martin, Bettina Menzel, Selçuk İz, Hakan Karaman, Muhammed Gülesin, Burak İşcen, Stefan Zwiers, Marcus Coelen Yardımcılar; Funda Tan, Elifcan Tunç, Thoren Kissler, Ceyda Tekin Satınalma Sertaç Erten, Alişan Çırakoğlu, Iğın Avcı, Eda Ekim Danışman; Devrim Çimen Yardımcılar; Çağrı Helvacıoğlu, İpek Mehmetoğlu, Barış Göğüş

Yarışma, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı Park ve Bahçeler Şube Müdürlüğü tarafından, ulusal, serbest ve tek kademeli olarak çıkarılmıştır. Sekapark Rekreasyon Alanı'nın doğu sınırından başlayıp, güneyde

Naila Kafe'ye kadar uzanan; mevcut Marina Sahili (Nazmi Oğuz Parkı), Fuar Alanı, KBB Yerleşkesi'nin de içerisinde yer aldığı, İzmit Körfezi, Salim Dervişoğlu Caddesi ve Eski Gölcük Yolu arasında kalan sahil alanını kapsayan Peyzaj ve Kentsel Tasarım Proje Yarışmasıdır.

Yarışmaya katılma koşulu olarak, en az bir Mimar, bir Şehir Plâncısı ve bir Peyzaj Mimarı bulundurmak koşulu ile T.M.M.O.B. Mimarlar Odası, Şehir Plâncıları Odası, Peyzaj Mimarları Odası'na kayıtlı üyelerden oluşan ekiplerin katılabileceği belirtilmiştir.

İzmit Körfezi; sulak alanları, jeomorfolojik yapısı ve potansiyel rekreasyon alanlarıyla kentin denize açılan önemli bir noktasıdır. Yıllardır atıl durumda bırakılan bu alanın en büyük potansiyellerinden bir tanesi de sulak alanlardır. 150 çeşit kuşun yaşadığı bu alan ekolojik olarak önemli bir yerdir.

Birinci ödülü kazanan projenin açıklama raporuna göre; 'Kent'in 'su' ile buluştuğu noktada oluşturulan 'ana meydan, önerilen 'İzmit Uluslar arası Kongre ve Kültür Merkezi'nin eylem ve açık aktivite alanına ev sahipliği yapmaktadır. Söz konusu aktivite meydanı, kentlinin su ile buluştuğu bir buluşma ve günlük eylem meydanıdır. Kongre ve kültür yapısı, meydan ile bütünleştirilerek meydanın yapının içine girmesi, yapının da meydana yarı kapalı alanlar sağlaması öngörülmüştür. Meydan ve yapı, bu bağlamda bir bütün olarak ele alınmıştır. Kongre ve kültür yapısının üst kote yükselen meydanı, yarı açık bir kamusal kullanım alanıdır.

Yapının aynı zamanda deniz tarafından ve diğer kıyılardan da algılanabilmesi mümkün olduğu, bu sayede bulunduğu meydana da geceleri ve gündüzleri kimlik ve karakter kazandıracığı öngörülmektedir.

-Kıyuyu şehre bağlamak ve kıyıda kesintisiz yaya sürekliliğini sağlayarak kıyuyu gündelik kent yaşantısına kazandırmak.

-Alanın batısında Seka Park ile beraber gelen yeşil alan sürekliliğini devam ettirmek, alanın 'yeşil alan dengesi' ni düzenleyerek güneydeki kıyı yeşiline bağlamak.

-'Meydanlar' ve 'alt meydanlardan oluşan, kesintisiz yürüme, koşu ve bisiklet yolları ile desteklenen, 'yeşil' içinde eritilmiş bir bütünsel kurgu oluşturmak.

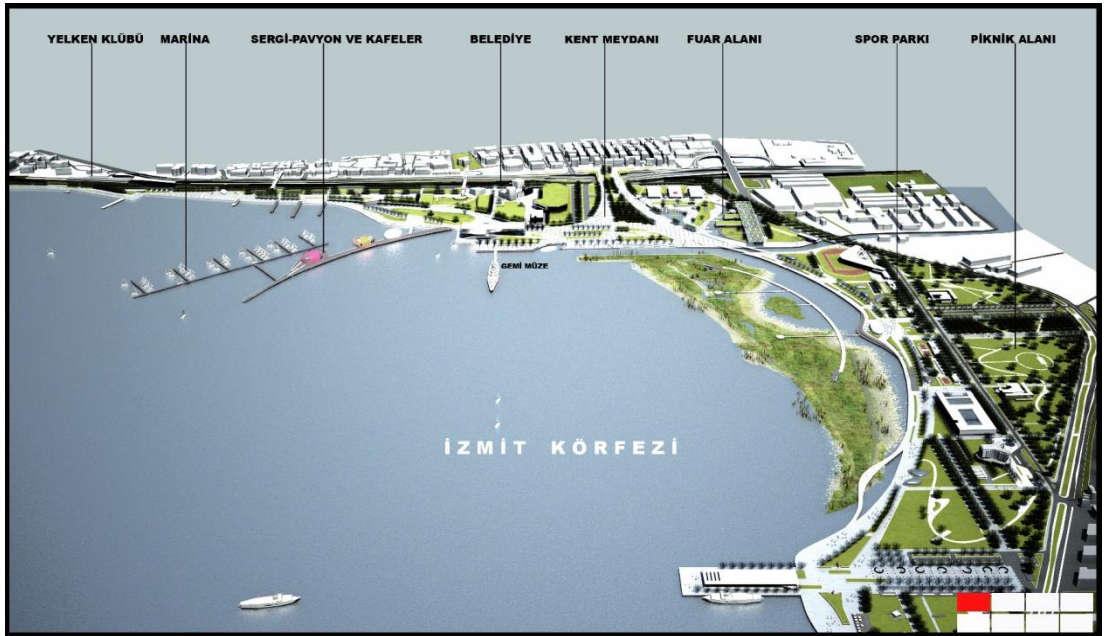
-Meydanları, günlük aktivitelerle destekleyerek su ile ilişkili, kamusal kullanımı zengin ve yoğun mekanlar oluşturmak. Fonksiyonel sürekliliği vurgulayarak oluşturulan kentsel aks ve koridorlarda her yaş için aktivite çeşitliliği ortaya koymak ve kentlinin gündelik yaşantısını zenginleştirmek.

-İnsancıl ve çevreci ulaşım çözümleri ile yaya akışını kesmeyen, tam tersine destekleyen ve besleyen bir 'entegre ulaşım şeması' ortaya koymak.

-Alan içinde mevcut bulunan ve gabari fonksiyonları korunan yapıları, meydan ve alt meydanlarla genel kurgu içinde eritmek, onları genel yerleşim düzeninin parçası haline getirerek çevreye insancıl şekilde bağlamak.

-Birbirine bağlı olarak zorlanan alanlarda yeşilin baskınlığını bozmadan fonksiyonel ve kullanımsal çeşitliliği sağlamak.

-Alan içinde yer alan sulak alanın bitki restorasyonunun yapılarak 'Sulak Alan Bahçesi' haline getirilmesi ve oluşturulan tampon bölgelerle korumaya alınması. Projenin amaçları olarak belirtilmiştir.

Şekil 4.54: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması 1.Ödül Perspektif (İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Kitapçığı)

Jüri raporuna göre ise; ihtiyaç programının, planlama ve tasarım kararlarına dönüştürülmesinin ele alınış biçimi başarılı bulunmuştur.

Gerek yerleşik alanlar gerekse merkezi iş alanı olarak düşünülen ve güneyde konuşlanacak alanlar kurduğu çok güçlü yaya ilişkileri, bu bağlamda kente yakın çevresine olan entegrasyonu, yaya aks ve mekanlarının okunabilirliğinin yanı sıra meydan ve su ögesi gibi kamusal öğelerle desteklenmesi ve birlikteliği, kitle organizasyonunda ki netliği, bu bağlamda ki yer seçimi kararları, sert zemin-yumuşak zemin arasında ki denge, sulak alanın su ögesi ile parçalanmasına karşın doğal bir değer olarak korunma çabası, abartılmamış ve belli bir olgunluğa erişmiş mimari dili önerinin olumlu yönleri olarak belirtilmektedir. Bununla birlikte üst ölçek analizi, bütünden gelen yaklaşımı çevre-kent ilişkisinin kurulması ve kıyı sürekliliğinin sağlanmasında olumlu olmuştur.

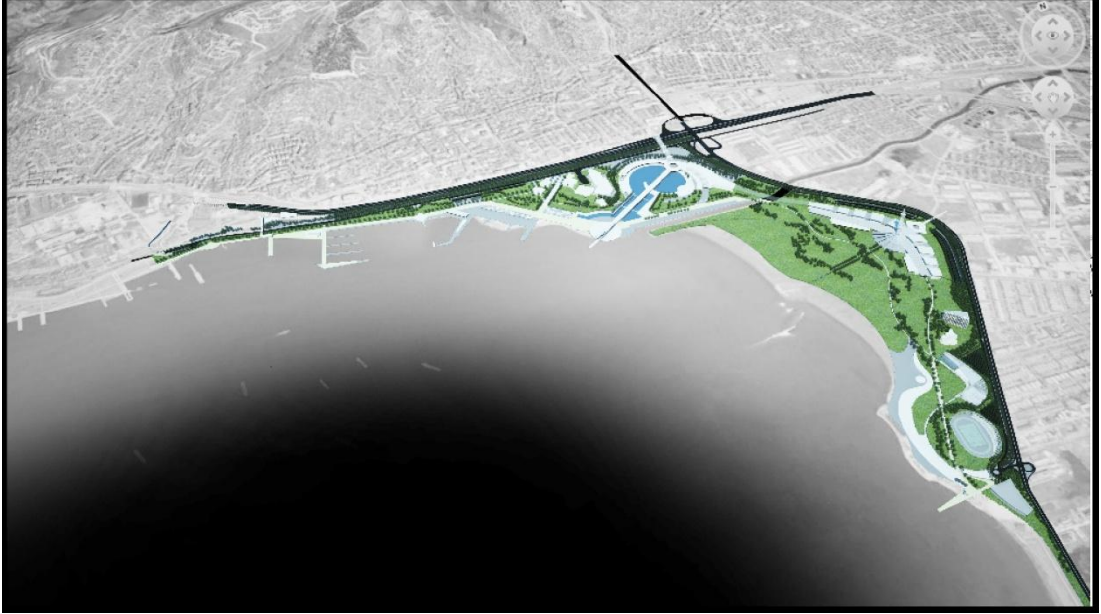

Şekil 4.55: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması 1.Ödül Perspektif (İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Kitapçığı)

İkinci ödülü kazanan projenin açıklama raporunda ise; kentle yarışma alanının ilişkisini sağlayan mevcut ve ilave üst yaya geçişlerinin güçlendirilerek, alanı bir uçtan diğer uca kat eden ana yaya aksının, önerilen aktivite odaklarını birbirine bağlarken diğer taraftan tüm alanda kesintisiz bir şekilde yaya dolaşımını sağlayacağı belirtilmektedir.

Projenin jüri raporunda ise; sunum paftalarından anlaşıldığı şekilde yarışma alanı için geliştirilmiş bir planlama ve peyzaj kararları getirildiği, bu bağlamda araç ve yaya ilişkileri çözüldüğü, özellikle deniz kenarında önerilen geniş yaya aksı, balık lokantaları denizcilik müzesi, marina ve iskelenin konumları olumlu bulunduğu ifade

edilmektedir. Ayrıca programda önerilen işlevlerin alansal konumları ve boyutları olumlu bulunmuştur. Spor alanları için geliştirilen mimari önerilerin aynı yer seçimi kararlarının olumluluğuna rağmen birbirleri ile olan form ilişkileri açısından bazı uyumsuzluklar izlendiği belirtilmektedir.

Şekil 4.56: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması 2.Ödül Perspektif (İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Kitapçığı)

Üçüncü ödülü kazanan projenin açıklama raporuna göre; proje, mekan konseptini ve kentin gelişim yöntemini; farklı programları, yeterlilik ve kültürel uyum ile birbirine entegrasyonunu ortaya koymayı hedeflemektedir.

Kıyı bantı, fuar ve park alanları, mevcut arazi ve doğal-kültürel çevre içerisinde yer almaktadır. Projede doluluk ve boşluk oranlarında ki sürekli değişim, minimize yapılar ve geniş açık alanlar ile ortaya konulmak istenmiş; bu değişimin de proje alanlarının genetik kodunu meydana getirdiği belirtilmiştir.

Jüri raporuna göre; projenin üst ölçek yaklaşımı olumlu bulunmuştur. Araç yaya ulaşımı ve deniz kenarında ki yaya aksları kentin kıyı ilişkisini sağlaması açısından başarılı olduğu ifade edilmektedir. Büyükşehir Belediyesi'nin önünde ki binanın denize kadar uzatılması da diğer olumlanan yönüdür. Tasarım ve teknoloji fuarı gölet çevresine bir bütünlük oluşturduğu ancak spor alanlarının yeri sulak alan bölgesine çok yakın yer aldığı belirtilmektedir.

Şekil 4.57: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması 3.Ödül Perspektif (İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Kitapçığı)

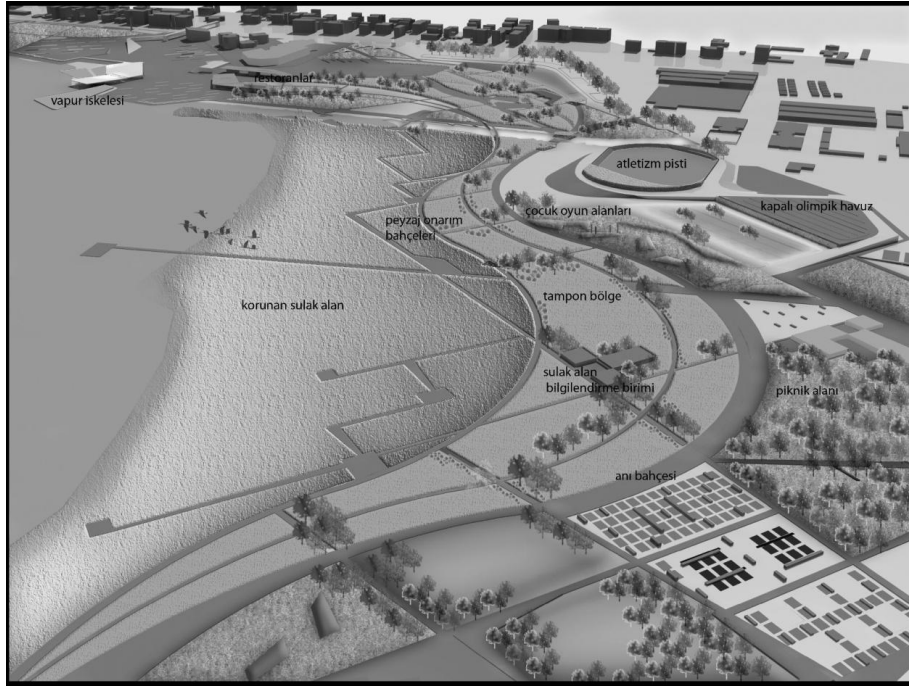

Şekil 4.58: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Perspektif (Özgür Bingöl, İlke Barka , Emre Savga, Tuba Bilgiç, Berna Göl, Ebru Firidin Özgür, Nermin Tirben) (İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Kitapçığı)

Şekil 4.59: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Perspektif (Ayhan Usta, G. Keleş Usta, Ali Kemal Şeremet, Engin Aktaş, Selin Karaibrahimoğlu) (İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Kitapçığı)

Şekil 4.60: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Perspektif (H. Eşbah Tunçay, Esra Sert, Tuğçe Onuk, Neşe Çakır, Oğuz Ateş) (İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Kitapçığı)

Turgut Toydemir, Cengiz Yeter, Melih Birik, Erhan Toydemir, Hande Güler, Emine Öztürk 'ün mansiyon ödülü kazanan projesinde ise 'Doğanın kendini yenilemesi ve geliştirmesi için fırsat verilmesi' temel tasarım ilkesi olarak belirlenmiştir.

Şekil 4.61: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Vaziyet Planı (Turgut Toydemir, Cengiz Yeter, Melih Birik, Erhan Toydemir, Hande Güler, Emine Öztürk) (İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Kitapçığı)

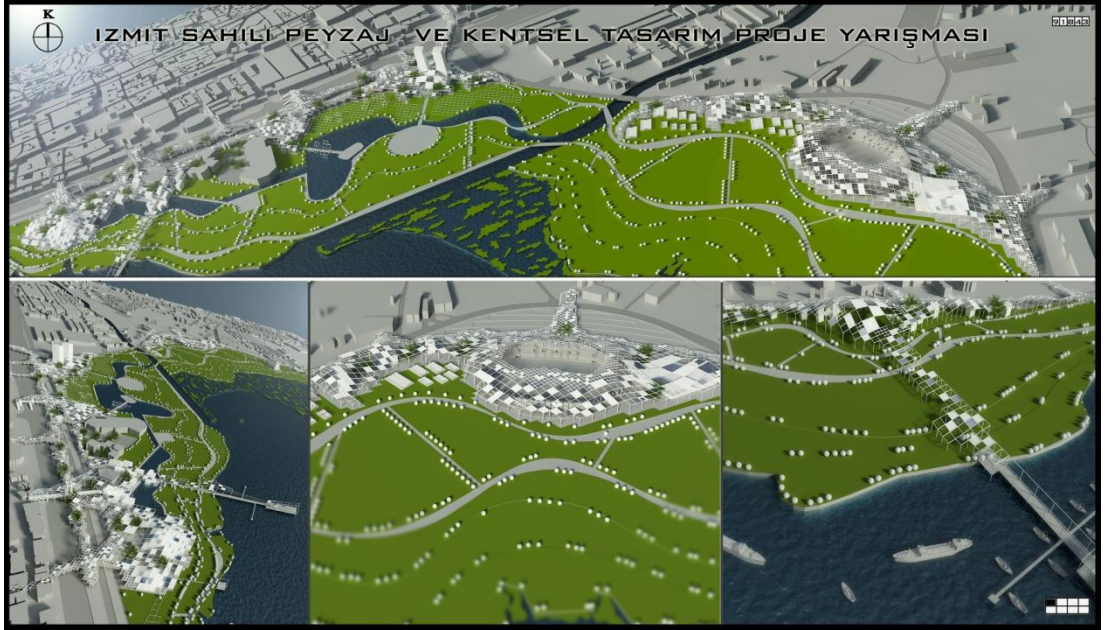

Şekil 4.62: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Mansiyon Ödülü Perspektif (Oktan Nalbantoğlu, Ufuk Ertem, Okan Can, Tuğba Akyol) (İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Kitapçığı)

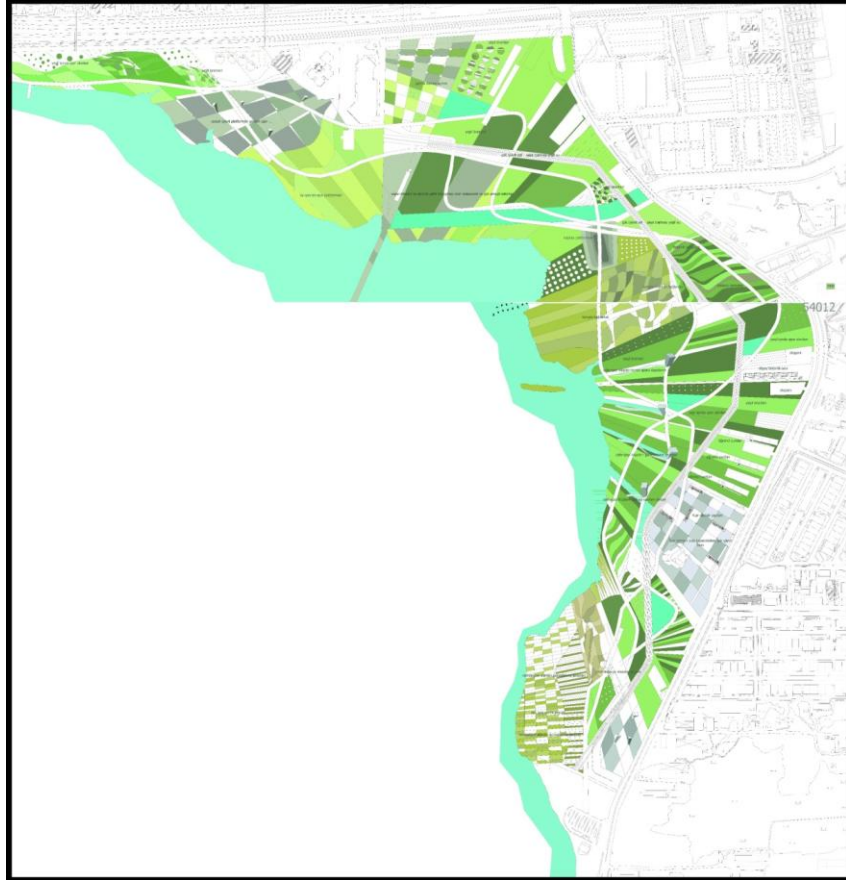
Şekil 4.63: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Satınalma Ödülü Perspektif (Aslı Balcıoğlu, Bahadır Şimşek, Tuna Balcıoğlu, Köksal Hoş) (İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Kitapçığı)

Şekil 4.64: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Satınalma Ödülü Perspektif (Nimet Aydın, Kezban Düzdağ, Nalan Aygül, Berkan Erkovan) (İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Kitapçığı)

Şekil 4.65: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Satınalma Ödülü Perspektif (Tuncer Çakmaklı, Sıla Akalp, Gülşen Kınalı) (İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Kitapçığı)

Şekil 4.66: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Satınalma Ödülü Vaziyet Planı (İrem Mollamehmetoğlu Falay, İdil Sönmez, Sevil Şeten) (İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Kitapçığı)

Tablo 4.8: Türkiye’de Kentsel Tasarım Yarışmaları Sürecine Örnek Proje Yarışmalarının Değerlendirme Matrisleri.

		TÜRKİYE’DE KENTSEL TASARIM YARIŞMALARI SÜRECİNE ÖRNEK PROJE YARIŞMALARI				
		1980-1990	1990-2000	2000-2010		
UYGULANMADIGINA GÖRE	UYGULANIP	BURSA BÜY. BEL. ZAFER VE ŞEHREKÜSTÜ MEY. KENTSEL TASARIM YARIŞMASI (1987)	ANTALYA KENT MER. İÇİNDE KALE KAPISI VE ÇEV. KENTSEL TASARIM YARIŞMASI (1990)	ISPARTA BEL. ÇARŞAMBA PAZARI KENTSEL TASARIM YARIŞMASI (1997)	ADANA ZİYAPASA MAH. MİMAR SINAN PARKI KENTSEL TASARIM YARIŞMASI (2008)	İZMİT SAHİLİ PEY. VE KENTSEL TASARIM YARIŞMASI (2010)
	TARTIŞMAYA AÇTIĞI DEĞERLER GÖRE	İMGE YAPI				
YARIŞMA ALANINA GÖRE	KENT MERKEZİ					
	ESKİ MERKEZ					
YARIŞMA ALANINA GÖRE	ÇÖKÜNTÜ AL.					
	KIYI					
YARIŞMA ALANINA GÖRE	SULAK ALAN					
	İMGE YAPI					
TARTIŞMAYA AÇTIĞI DEĞERLER GÖRE	SİMGESELLİK					
	KAMUSAL ALAN					
TARTIŞMAYA AÇTIĞI DEĞERLER GÖRE	KENT VE İNSAN					
	EKOLOJİ					
UYGULANMADIGINA GÖRE	YENİ BİR AKIM					
	UYGULANAN					
UYGULANMADIGINA GÖRE	SÜRECİ DEVAM EDEN					
	UYGULANMAYAN					
UYGULANMADIGINA GÖRE	ÖZEL SEKTÖR					
	KAMU KURUMU					
AMACINA GÖRE	DÜZENLEME					
	GELİŞTİRME					
TÜRNE GÖRE	REHABİLİTE					
	YENİLEME					
TÜRNE GÖRE	KORUMA					
	KENTSEL					
TÜRNE GÖRE	MİMARİ					
	FİKİR					

Türkiye’de kentsel tasarım yarışmaları sürecine örnek proje yarışmalarının kamu kurumları tarafından düzenlendiklerini ve uygulanmadıklarını görmekteyiz.

İncelenen bu yarışmaların; çoğunlukla yenileme-düzenleme-geliştirme amaçlarını taşıdıklarını, tarihi dokuyu koruma ve kullanma anlayışıyla birlikte, İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması(2010)’ında olduğu gibi, sulak alanların (doğal olanın) korunması anlayışının konuşulduğunu görmekteyiz. Bursa, Üsküdar ve Antalya’da düzenlenen yarışmalarda tarihi dokunun korunması anlayışı ile birlikte kentin bu alanlarla ilişkilendirilmesi çabasını görmekteyiz. Üsküdar Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması(1987)’nda tarihi dokunun önemi kıyıda olma durumundan daha baskın görünmektedir. Antalya Kent Merkezi İçinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması (1990)’nda eski kent merkezinin kıyıdan uzakta olması “kent-insan-kimlik” gibi başka arayışları getirmiştir. Adana Ziyapaşa Mah. Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Yarışması (2008), sulak alanların niteliği ve geleceğine yönelik bir öngörüde bulunarak düzenlenmese de, yarışmacılar sulak alanların önemine yönelik tartışmaları başlatmayı denemişlerdir.

Buna rağmen kara ve kıyı kentlerinde ki kentsel tasarım yarışmalarını incelediğimizde; kara kentlerinde kentsel açık alanlar hangi sınıfa, hangi kullanıcı grubuna ve nasıl bir fiziksel ortamda kurgulanabileceğinin kararsızlığını taşıırken, kıyı kentlerinde mekanı örgütleyebilecek ve sosyal bir ortam oluşturabilecek bir kimlik olgusu var; “kıyı kenti kimliği”. Suyu kent ile ilişkilendirerek bir kentsel tasarım kararı vermek, kıyı kentlerinde ekolojik, çevre ve sosyal paylaşım odaklı ortak mekanların tasarlanmasında en net tavır olduğunu söyleyebiliriz.

Belirlenen matrisler doğrultusunda, Türkiye’de kentsel tasarım yarışmaları sürecine örnek proje yarışması olan İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması(2010)’nın İzmit için neyi ifade ettiğinin daha iyi anlaşılabilmesi ve yarışmaların İzmit kentine olan etkilerinin irdelenebilmesi için, İzmit’te açılan diğer proje yarışmaları incelenmiştir.

4.3. İzmit Özelinde Açılan Diğer Proje Yarışmaları

Dünya’da ve Türkiye’de kentsel tasarım yarışmalarına örnek proje yarışmalarına bakıldıktan sonra bu başlıkta; 1948-2004 yılları arasında İzmit’te açılan proje yarışmaları, bu süreçlerin hedefleri, kenti nasıl gördükleri, etkileri, kıyıya ve sulak alanlara nasıl yaklaştıkları, o yıllarda düzenlenen yarışmaların kentsel mekan

organizasyonunu nasıl ele aldıkları, seçilen projelerin uygulanıp/uygulanmadıkları, yarışmaların hangi kurumlar tarafından düzenlendikleri araştırılmıştır.

4.3.1. İzmit Belediye Binası ile Otel Yarışması (1948)

Tablo 4.9: İzmit Belediye Binası ile Otel Yarışması(1948) Künyesi

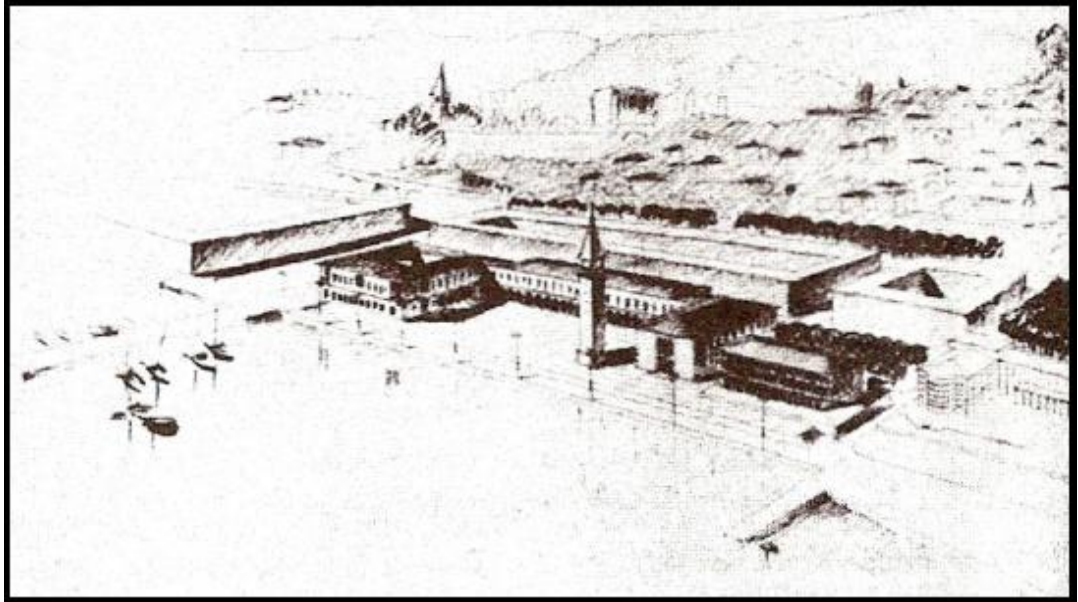
İzmit Belediye Binası ile Otel Yarışması 1948			
Yarışmayı Çıkaran Kurum : İller Bankası			
Yarışma Tipi : Ulusal, Açık & Serbest, Tek Aşamalı			
Kazananların Açıklanması: 1948			
Seçici Kurul	Asli Jüri Üyesi Mithat Yenen Gustav Oelsner Paul Bonatz Recai Akçay Kemal Öz Orhan Alsaç	Yedek Jüri Üyeleri	Danışman Jüri Üye
Raportör	Abidin Mortaş		
Kazananlar	1.Ödül Kemal Ahmet Aru Hamit Kemali Söylemezoğlu Gündüz Özdeş Mansiyon Orhan Bozkurt Orhan Bulak Gazanfer Beken Muhittin Binan	2.Ödül Haydar Yücelen Mansiyon Vahit Kumbasar	3.Ödül Reha Ortaçlı Fethi Tulgar Mansiyon Leman Tomsu Enver Tokay Ali Kızıltan

İller Bankası tarafından, ulusal, açık&serbest ve tek aşamalı olarak, İzmit'te şehir oteli ihtiyacını gidermek üzere düzenlenmiş bir yarışmadır;

"Henüz birçok şehrimizin içme suyu, elektrik, kanalizasyon ve mezbaha gibi amme tesisleri yok iken bu gibi şehirlerimizde birer şehir oteli vücuda getirilmesini istemek bugün için mevsimsiz gibi görülürse de, Beldenin amme ihtiyaçlarını kısmen olsun temin edebilmiş olan belediyelerimizin birer şehir oteli tesis etmeleri her halde faydeli olacaktır.

Milli Sanayimizin mühim bir kolu olan selüloz ve kağıt endüstrisinin merkezi ve aynı zamanda Marmara havzasının turistik önemde bir şehri olan İzmit'de mevcut otel buhranını önlemek ve aynı zamanda inşasına başlanan milli yol şebekesinin İstanbul'la olan irtibatı, otomobil vasıtasıyla bir buçuk saat gibi kısa bir zamana indirmesini müteakip artacak olan turistik hareketlerden de faydalanmak maksadile İzmit Belediyesi yeni bir otel inşasını tasarlamıştır." (Akçay R., İller ve Belediyeler Dergisi, Ankara, 32-35, (1948))

Belediye binası ve şehir oteli projesi üretmeyi hedefleyen yarışmada, proje alanının kıyının hemen yanı başında olduğu için, birinci olan projede de görüldüğü gibi kıyı düzenlemesi gerekli görülmüştür. Belediye ve otel yapısının tarfilediği belediye meydanının yanı sıra, kıyı yaşantısı önerilen iskeleler ile desteklenmektedir. Önerilen projede kente yaklaşım, kıyıdan sağlanmaktadır. Çünkü İzmit o yıllarda bir kıyı kenti olarak ele alınmaktadır.

Şekil 4.68: İzmit Belediye Binası ile Otel Yarışması 1.Ödül Perspektif (Kemal Ahmet Aru, Hamit Kemal Söylemezoğlu, Gündüz Özdeş) (İller ve Belediyeler Dergisi, 1948)

4.3.2. İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması (1977)

Tablo 4.10: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması (1977) Künyesi

İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması 1977			
Yarışmayı Çıkaran Kurum : İller Bankası Yarışma Tipi : Ulusal, Açık & Serbest, Tek Aşamalı Kazananların Açıklanması: 1977			
Seçici Kurul	Asli Jüri Üyesi Orol Ataman Mehmet Çubuk İlhan Gülgeç Baran İdil Ahmet Uzel	Yedek Jüri Üyeleri Ahmet Sönmez Selçuk Okandan	Danışman Jüri Üye Günel Akdoğan Atilla Alpöge Görgül Ardahan Aydan Bulca Erol Köse Ali Parmakerli Polat Sökmen
Raportörler	Güntürkün Bükülmez Güner Gezim		
Kazananlar	1.Ödül Fatih Gorbon, Ertun Hızıroğlu Yalçın Gültekin Yardımcılar Kaya Dinçer, Semra Kurultay Danışman Tevfik Pehlivanoğlu 4.Ödül Yıldırım Parlar, Orhan Tunçalp Ergun Subaşı Yardımcılar; Ali Ulubaş Murat İren, Metin Aygün Cüneyt Erginkaya, Savaş Gürleyen, Ertuğrul Alparman Emel Gökdere Danışman; Ayşen Maden Mansiyon Cafer Bozkurt, H.Haydar Karabel Mansiyon İrem Acaroğlu, Suavi Akansel Ertan Acaroğlu, Ali Kemal Egesoy Halit Gülbeden, Recep Seçilmiş Bilgi Denel, Serim Denel Hilmi Berk, Nur Esin, Uğur Tola Arif Merdol, Yüksel Öztan Murat Yazgan, Yardımcılar; Candan Soyüsü Turgay Üçyıldız, Sinan Akışık, Refik Yurtsever, Tülin Tan, Güliz Kivang, Asuman Yurtseven	2.Ödül İrfan Bayhan, Besalet Pamay Ergun Taneri, Hüseyin Kaptan Emre Aysu, Semra Atabay Adnan Kazmaoğlu, Yalçın Ünal Hadi Kahraman, İhsan Savrı Danışmanlar; Rifki Aslan Necdet Vidinlioğlu 5.Ödül Bülent Tokman, Yıldız Arbaş Ümit Bilge, Melek Saraçer Mustafa Saraçer Yardımcılar; Mustafa İyidoğan Serap Orgun, Aysun Arbaş Semra Önal Danışmanlar; Özdoğan Aktan Sedat Savcı, Belma Bilge Mansiyon M.Aslan Karaali, İhsan Yurdöver Vahittin Tahrn, Necmettin Kasımoğlu Yardımcı; Mustafa Huseyin Satınalma Özdemir Erverdi, Harun Özer Sinan Atasoy, Enise Özdenmez Saadettin Özdenmez Satınalma Ziyaeddin Bilgin, Orcan Gündüz M.A Çelcer Durallı Yardımcılar; Ferit Tunalı Fikret Altuğlu, Engin Arca Danışman; Aysel Bayraktar	3.Ödül Türkay Ateş, Aydın Kozak Haluk Elver, Yalçın Memlük Yardımcılar; Mürsel Baştaş Merih Polat, Doğan İnan Danışmanlar; Namık Sarp Abdülmecit Barut, Haluk Kişisel Satınalma Orhan Özgüner, Yücel Okçetin Yardımcılar; Günseli Akaydın Ahmet Özgüner Danışman; Mehmet Asatekin Vacit İnamoğlu, Yüksel Korkusuz Eşber Yolal

İzmit Belediyesi'nin, "büyük bir park" olarak nitelendirilen alanda, İzmit'te artan dinlenme, gezinti, rekreasyon, kültür tesisi ve fuar işlevlerinin yer alacağı alan ihtiyaçlarını gidermek amacıyla açtığı planlama yarışmalarından biridir. Yarışmada kentsel yerleşmenin hemen güneyindeki sahil şeridinin, denizin doldulması ile kazanılacağı ve bataklık kesimlerin ise zaman içinde alınacak önlemlerle doğal niteliklerine kavuşturulması öngörülmüştür.

Jüri, değerlendirmesini şu ölçütler uyarınca yapmıştır;

"1-Yarışma verilerine uyum.

2-Alanın kentle ilişkisinin bütünleştirilmesinde ki başarı.

3-Yarışma alanında ki çeşitli işlevlerin dağılımı ve karşılıklı ilişkilerin kurulmasında ki başarı.

4-Mekan düzenlemedeki öğelerin seçim ve yorumundaki beceri ve başarı.

5-İşlevlerin iç çözümlerindeki başarı.

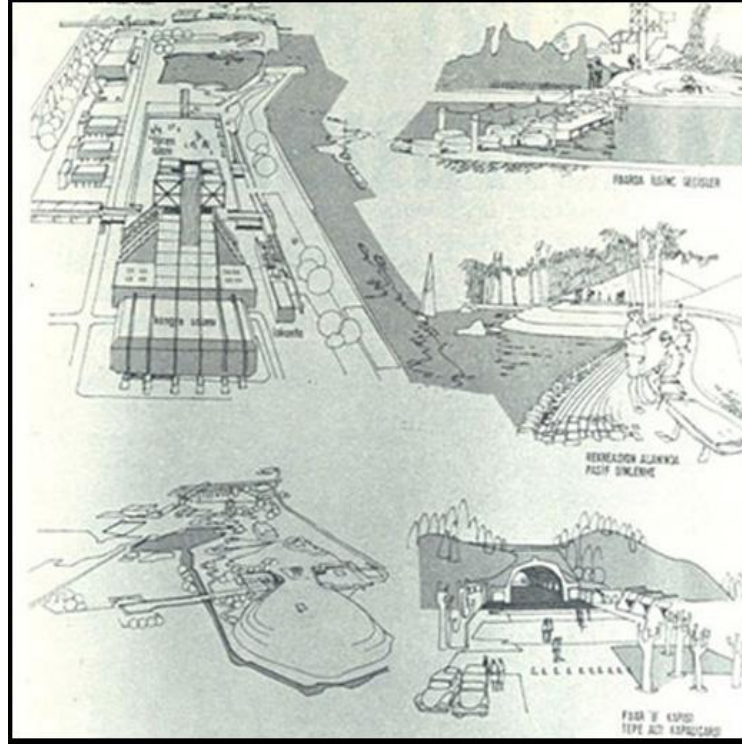
6-Değişik uzmanlık konularının bütün içinde kavranılıp projeye aktarılmasındaki başarı.

7-Uygulanabilirlik." (Sönmez A., Mimarlık Dergisi,Sayı 150,57-64,(1977))

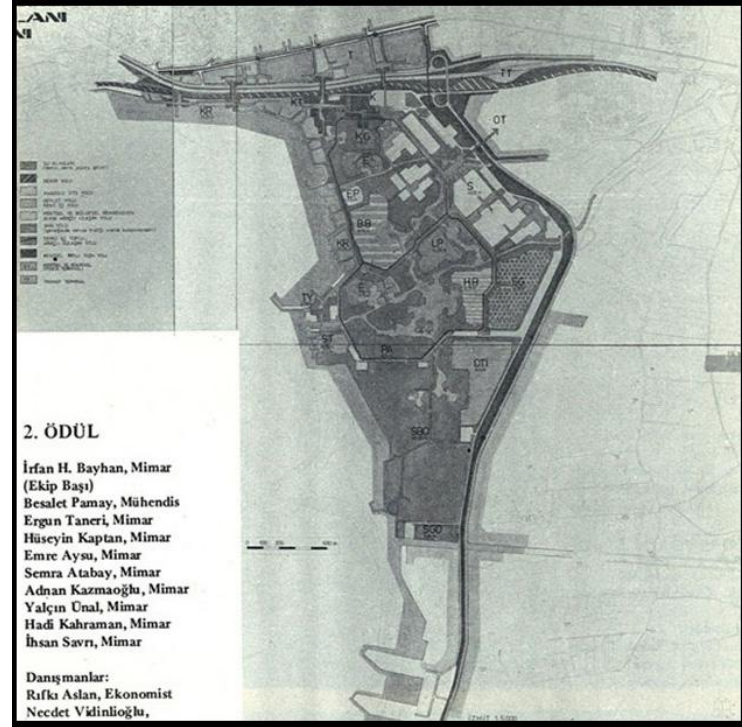

Şekil 4.69: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması 1.Ödül Vaziyet Planı (Fatih Gorbon, Ertun Hızıroğlu, Yalçın Gültekin) (Mimarlık Dergisi, Sayı 150, (1977))

Şekil 4.70: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması 1.Ödül Perspektif (Fatih Gorbon, Ertun Hızıroğlu, Yalçın Gültekin) (Mimarlık Dergisi, Sayı 150, (1977))

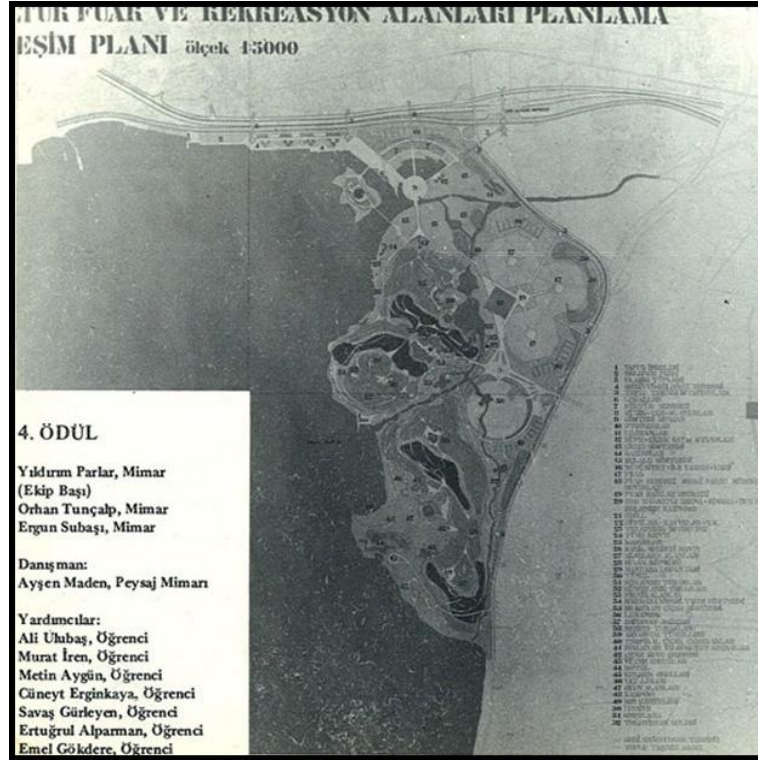

Şekil 4.71: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması 2.Ödül Vaziyet Planı (İrfan Bayhan, Besalet Pamay, Ergun Taneri, Hüseyin Kaptan, Emre Aysu, Semra Atabay, Adnan Kazmaoğlu, Yalçın Ünal, Hadi Kahraman, İhsan Savrı) (Mimarlık Dergisi, Sayı 150, (1977))

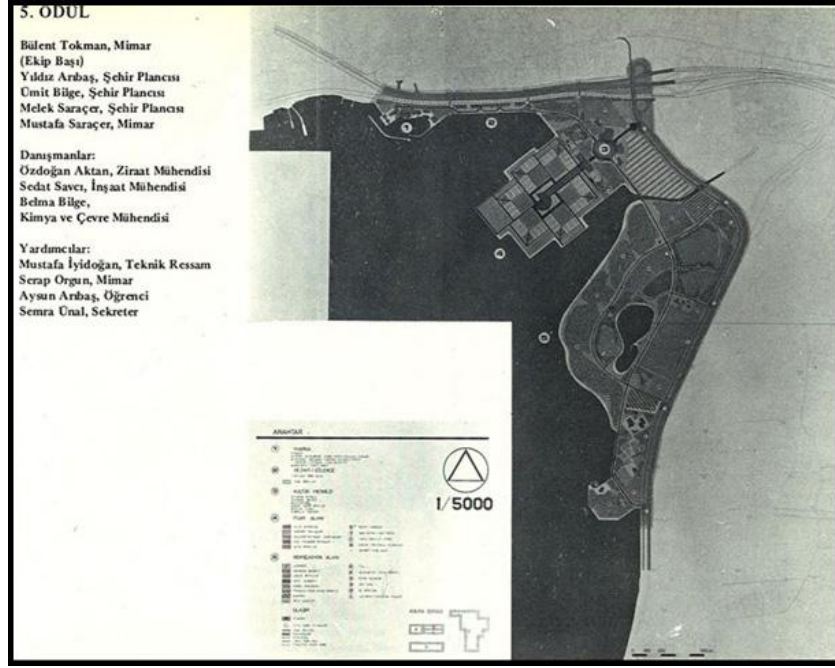

Şekil 4.72: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması 3.Ödül Vaziyet Planı (Türkay Ateş, Aydın Kozak, Haluk Elver, Yalçın Memlük) (Mimarlık Dergisi, Sayı 150, (1977))

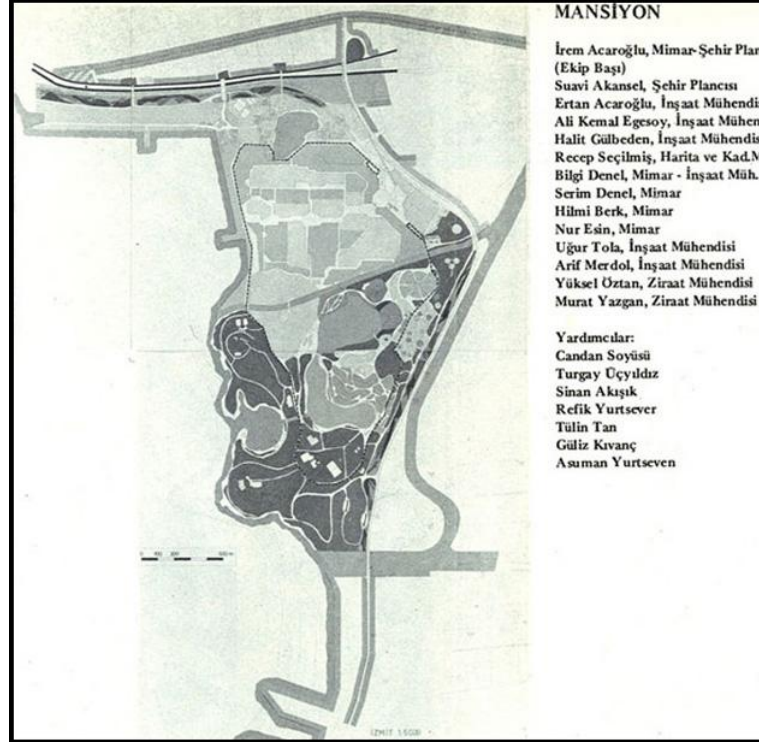
Şekil 4.73: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması 4. Ödül Vaziyet Planı (Yıldırım Parlar, Orhan Tunçalp, Ergun Subaşı) (Mimarlık Dergisi, Sayı 150, (1977))

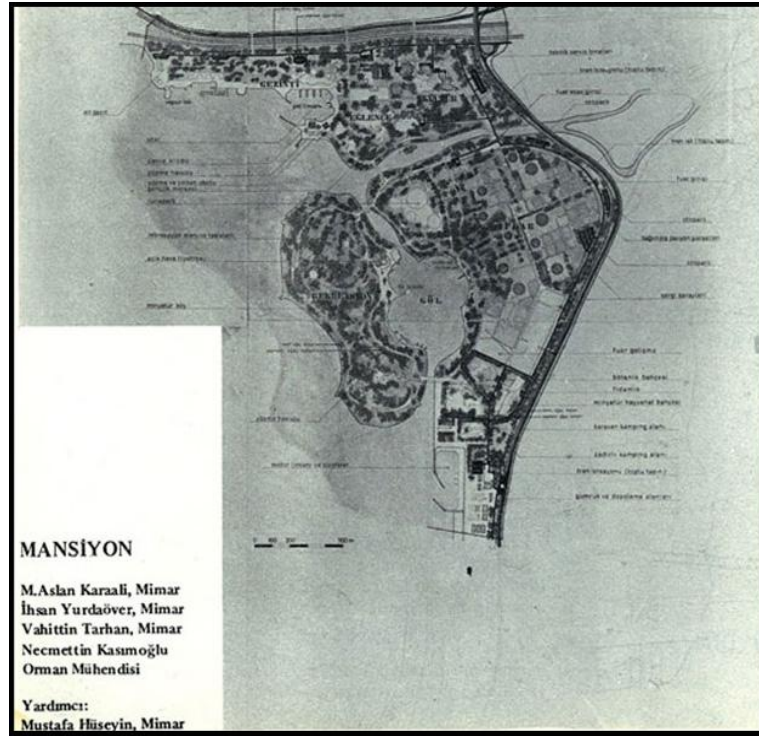
Şekil 4.74: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması 5. Ödül Vaziyet Planı (Bülent Tokman, Yıldız Arıbaş, Ümit Bilge, Melek Saraçer, Mustafa Saraçer) (Mimarlık Dergisi, Sayı 150, (1977))

Şekil 4.75: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması Mansiyon Ödülü Vaziyet Planı (Cafer Bozkurt, H.Haydar Karabel) (Mimarlık Dergisi, Sayı 150, (1977))

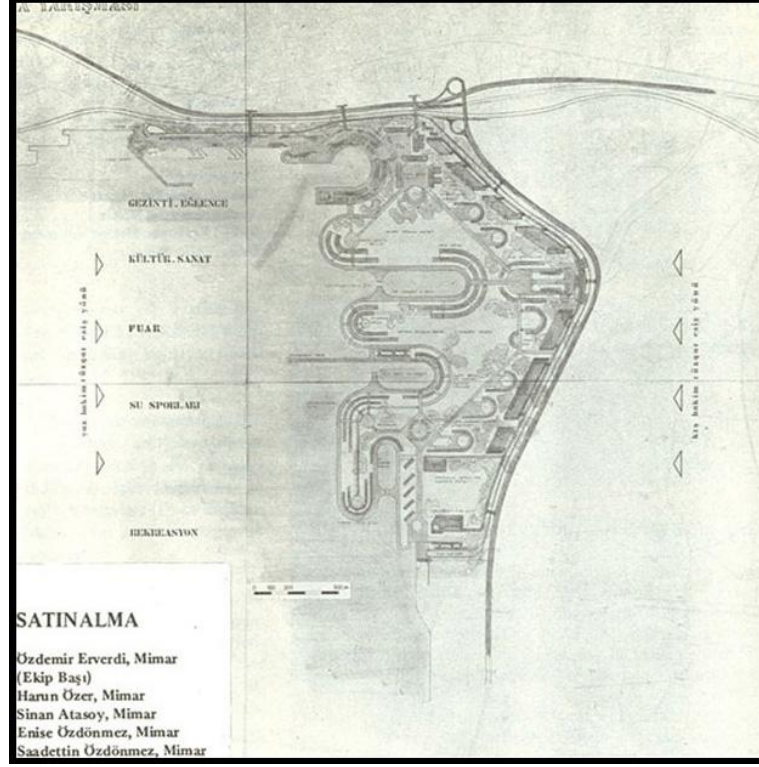

Şekil 4.76: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması Mansiyon Ödülü Vaziyet Planı (İrem Acaroğlu, Suavi Akansel, Ertan Acaroğlu, Ali Kemal Egesoy, Halit Gülbeden, Recep Seçilmiş, Bilgi Denel, Serim Denel, Hilmi Berk, Nur Esin, Uğur Tola, Arif Merdol, Yüksel Öztan, Murat Yazgan)

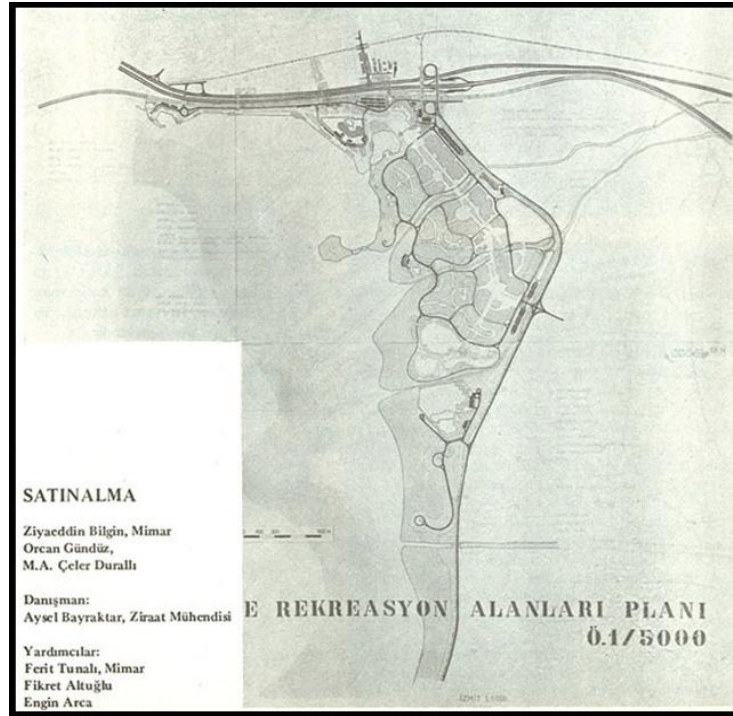

Şekil 4.77: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması Mansiyon Ödülü Vaziyet Planı (M.Aslan Karaali, İhsan Yurdöver, Vahittin Tahran, Necmettin Kasımoğlu) (Mimarlık Dergisi, Sayı 150, (1977))

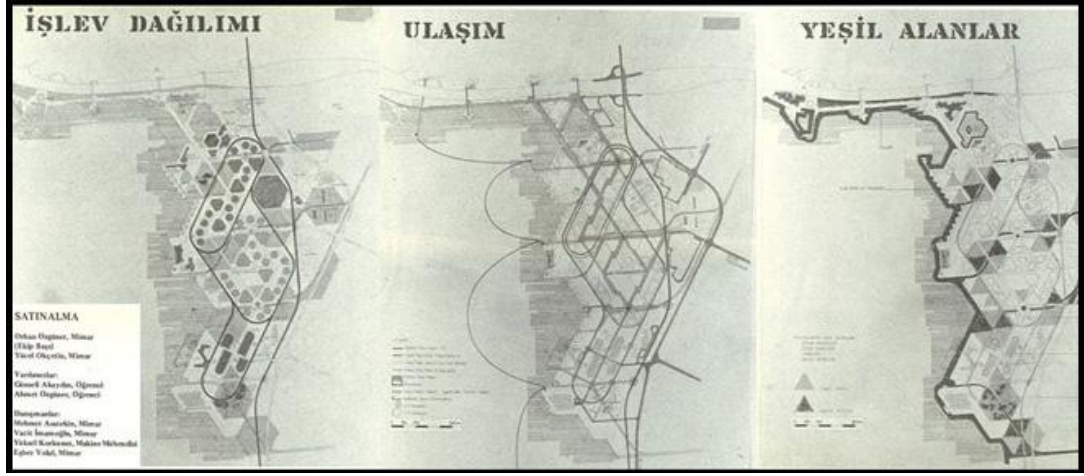

Şekil 4.78: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması Satınalma Ödülü Vaziyet Planı (Özdemir Erverdi, Harun Özer, Sinan Atasoy, Enise Özdönmez, Saadettin Özdönmez) (Mimarlık Dergisi, Sayı 150, (1977))

Şekil 4.79: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması Satınalma Ödülü Vaziyet Planı (Bilgin, Orcan Gündüz, M.A. Çeler Durallı) (Mimarlık Dergisi, Sayı 150, (1977))

Şekil 4.80: İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması Satınalma Ödülü İşlev Dağılımı-Ulaşım-Yeşil Alanlar (Orhan Özgüner, Yücel OkçetinYardımcılar; Günseli Akaydın, Ahmet Özgüner) (Mimarlık Dergisi, Sayı 150, (1977))

4.3.3. Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması (2004)

Tablo 4.11: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması (2004) Künyesi

Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması (2004)			
<p>Yarışmayı Çıkaran Kurum : İzmit Büyükşehir Belediyesi</p> <p>Yarışma Tipi : Ulusal, Açık & Serbest, Tek Aşamalı</p> <p>Kazananların Açıklanması: 2004</p>			
Seçici Kurul	Asli Jüri Üyesi Hüseyin Kaptan Bülent Tarım Kamuran Öztekin M.Murat Uluğ Adnan Arslan H.Selçuk Şenol Niyazi Tırlı	Yedek Jüri Üyeleri Erdal Genç M.Safa Sürel Mehmet Özçelik Cengiz Ulusoy	Danışman Jüri Üye Zekeriya Polat Resmi Yıldız Tahsin Canbulat İmdat Yavuz Oktay Zafer Şahin Hasan Güzel
Raportörler	Dudu Keskin, Sinan Kayakıran Arzu Yiğit		
Kazananlar	1.Ödül Günay Erdem Sunay Erdem Yardımcılar Serpil Öztekin Pınar Özyılmaz 1. Mansiyon Özgür Bingöl Nermin Tirben İlke Barka Cem Himmetoğlu Emel Öztep Saro Dionyan Yardımcı Emre Savga	2.Ödül Murat Özyılmaz Danışman Özden A. Özyılmaz Yardımcı Ali Serkan Güler 2. Mansiyon Selami Demiralp Can Kubin Burak Özdoğru Yardımcılar Halis Özkan Cem H.Türkel Derya Duman	3.Ödül Dilek Topuz Derman Fırat Gülmez Cihan Sinan Bostancı Mehmet Zafer Ünal Yardımcılar Şebnem Şoher Orhun Ülgen 3. Mansiyon İpek Yüreklİ Ahmet Arda İnçeoğlu Deniz Aslan Yardımcılar Burak Pak Sevince Bayrak Oral Göktaş

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin ulusal, serbest ve tek aşamalı olarak düzenlediği yarışmada, yarışma alanının en önemli problemlerinin, alanda işleyen bir yaya sirkülasyon sistemi bulunmayışı ve araçlı trafiğin rahat bir şekilde her yönde akamıyor oluşu belirtilmiştir.

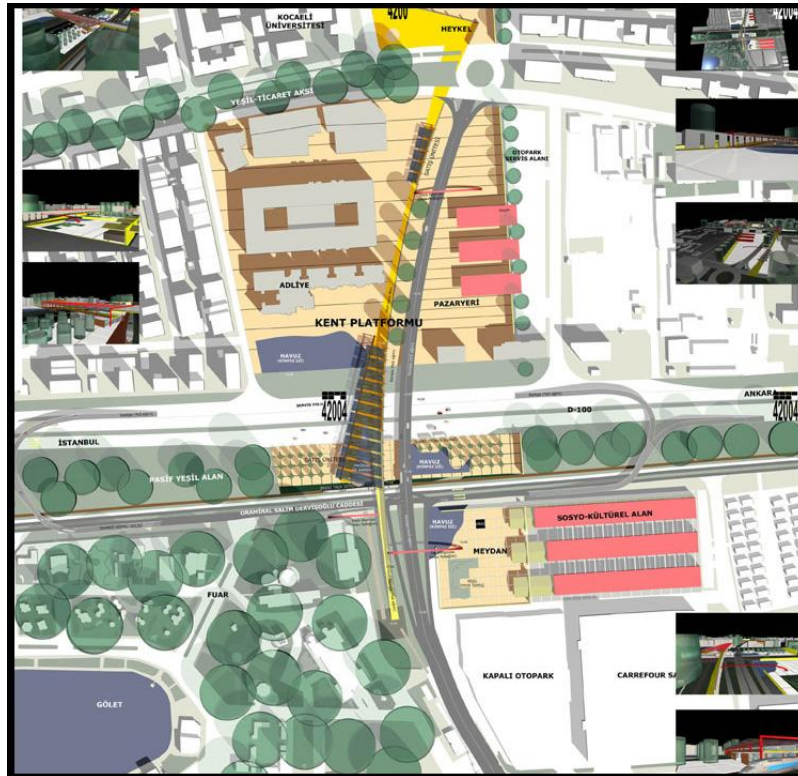
Bu bağlamda birinci ödülü kazanan projenin açıklama raporunda; fikri, bu alanda gerçekleştirirken yeni vizyon olarak düşünülen 'Kültür Park' konseptinin mevcudu yıkıp yepyeni bir tasarım sunmaktansa bunu restorasyon, revizyon, korumacı tutum içerisinde gerçekleştirmeyi amaçlamasıdır. Geliştirilen yol ağı bağlantılarıyla da ilişkilendirilerek sürekliliği sağlayan kent merkeziden başlayarak yaya aksı boyunca zengin rekreatif mekanlar sunarak körfezi buluşturması da diğer bir avantajı olarak görülmektedir. Sadece fuar zamanı hizmet ederken, bu yeni yapılanmayla yıl içerisinde her mevsim kullanılabilir olması alanın değerlendirilmesi ve sosyal, kültürel ve sportif etkinlikleri de içinde barındırması anlamında yine bir artı nitelik kattığı belirtilmektedir. Ayrıca şehir merkezinden yaya koridoru/omurgası aksı boyunca devam eden ulaşılabilirliğin fonksiyonel olarakta çözümlendiği "kültür park"a ulaşıldığında kent yaşamında varolan araç trafiğinin yoğunluğu, gürültüsü vb. gibi olumsuz etkilerinin kırıldığı devamlı olarak yaya sirkülasyonun sağlandığı bir mekan olarak görülmektedir.

Şekil 4.81: Eski Başiskele KöprülÜ Kavşakı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması 1. Ödül Perspektif (Günay Erdem, Sunay Erdem) (www.arkitera.com)

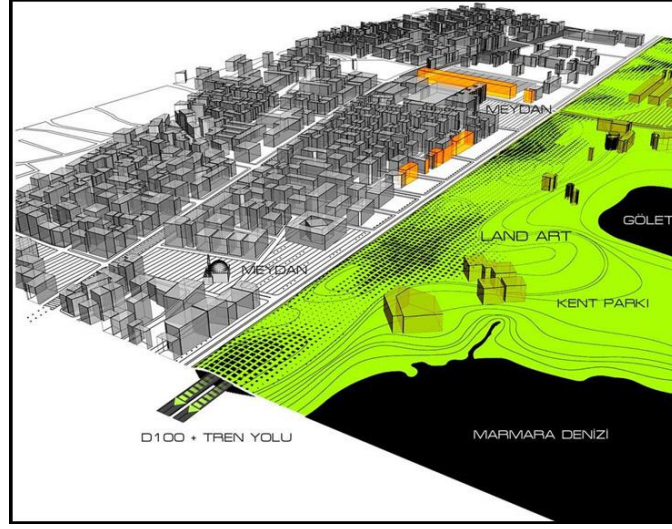

Şekil 4.82: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması 1. Ödül Perspektif (Günay Erdem , Sunay Erdem) (www.arkitera.com)

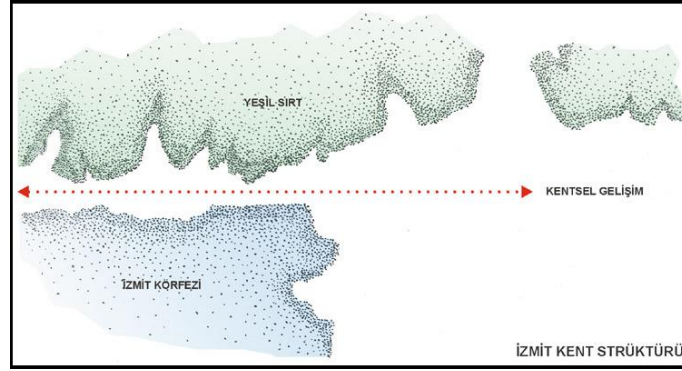

Şekil 4.83: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması 2.Ödül Vaziyet Planı (Murat Özyılmaz) (www.arkitera.com)

Şekil 4.84: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması 3. Ödül Perspektif (Dilek Topuz Derman, Fırat Gülmez, Cihan Sinan Bostancı, Mehmet Zafer Ünal) (www.arkitera.com)

Şekil 4.85: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması 1. Mansiyon Ödülü Analiz (Özgür Bingöl, Nermin Tirben, İlke Barka, Cem Himmetoğlu, Emel Öztep, Saro Dionyan) (www.arkitera.com)

Şekil 4.86: Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması 1. Mansiyon Ödülü Perspektif (www.arkitera.com)

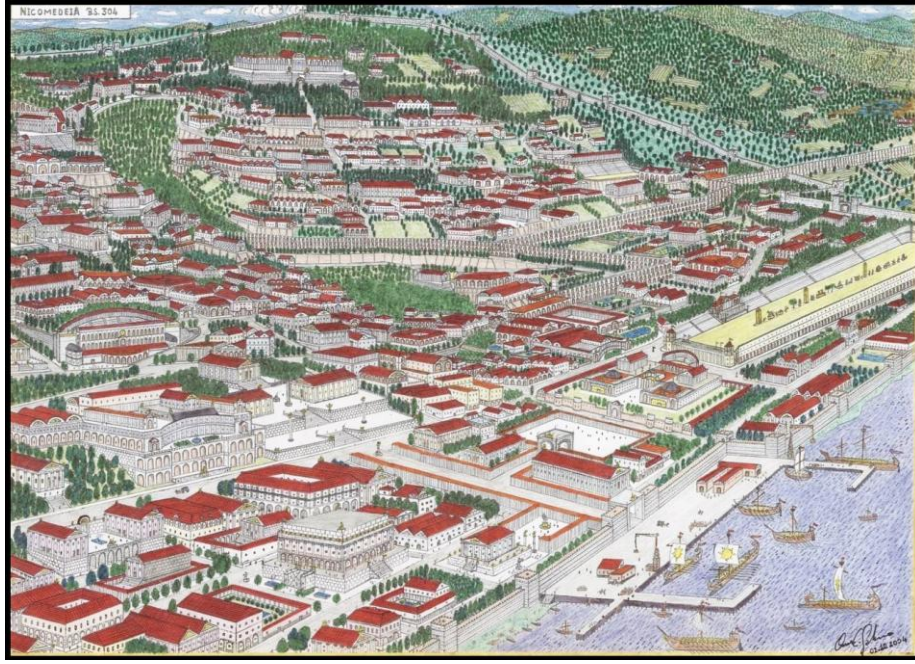
Tablo 4.12: İzmit Özelinde Açılan Proje Yarışmaları Değerlendirme Matrisleri

		İZMİT ÖZELİNDE AÇILAN PROJE YARIŞMALARI			
		İZMİT BELEDİYE BİNASI İLE OTEL YARIŞMASI (1948)	İZMİT KIYI KESİMİ PLANLAMASI YARIŞMASI (1977)	ESKİ BAŞISKELE KÖPRÜLÜ KAVŞAĞI FİKİR YARIŞMASI (2004)	İZMİT SAHİLİ PEY. VE KENTSEL TASARIM YARIŞMASI (2010)
TÜRÜNE GÖRE	FİKİR				
	MİMARİ				
	KENTSEL				
AMACINA GÖRE	KORUMA				
	YENİLEME				
	REHABİLİTE				
	DÜZENLEME				
YARIŞMAYI AÇAN KURUMA GÖRE	KAMU KURUMU				
	ÖZEL SEKTÖR				
YARIŞMA ALANINA GÖRE	TARİHİ DOKU				
	KENT MERKEZİ				
	ESKİ MERKEZ				
	ÇÖKÜNTÜ AL.				
	KIYI				
	SULAK ALAN				
TARTIŞMAYA AÇTIĞI VE ELEŞTRİDİĞİ DEĞERLERE GÖRE	İMGE YAPI				
	SİMGESELLİK				
	KAMUSAL ALAN				
	KENT VE İNSAN				
	EKOLOJİ				
UYGULANIP UYGULANMADIGINA GÖRE	YENİ BİR AKIM				
	UYGULANAN				
	SÜRECİ DEVAM EDEN				
	UYGULANMAYAN				

İzmit özelinde açılan proje yarışmalarını incelediğimizde; bu yarışmaların hepsinin kent merkezinde açıldığını görmekteyiz. Düzenleyenler arasında, Beldiyeler ile birlikte İller Bankası gibi kurumların da bulunduğu bu yarışmalar uygulanmamıştır.

Kentteki yarışmalar sürecinde, kentin kıyıyla ilişkisine yönelik tartışmaları, Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Fikir Yarışması (2004)'nin yoğunlaştırdığı derceye giren projeler incelendiğinde net bir şekilde görülmektedir. Kente paralel konumlanan D-100 kara yolunun ve demir yolunun kıyı ile olan ilişkileri nasıl sekteye uğrattığı bu yarışma da vurgulanmıştır.

Kentin kıyı ile olan bağı önemlidir. Çünkü İzmit bir kıyı kentidir. Roma Dönemi'nden beri kıyı kenti kimliğine dayanarak kentsel artifaktlarını kurgulamıştır.

Şekil 4.89: Roma Döneminde İzmit (www.kocaeli.bel.tr)

İzmit'te 1948-2004 yılları arasında kentsel ölçekte kentin problemlerinin çözümüne yönelik proje yarışmaları düzenlenmiştir. Fakat bunun öncesinde 1935 yılında Hermann Jansen'in İzmit kenti için yaptığı çalışmalara ve İzmit için hazırladığı rapora değinmek istenilmiştir.

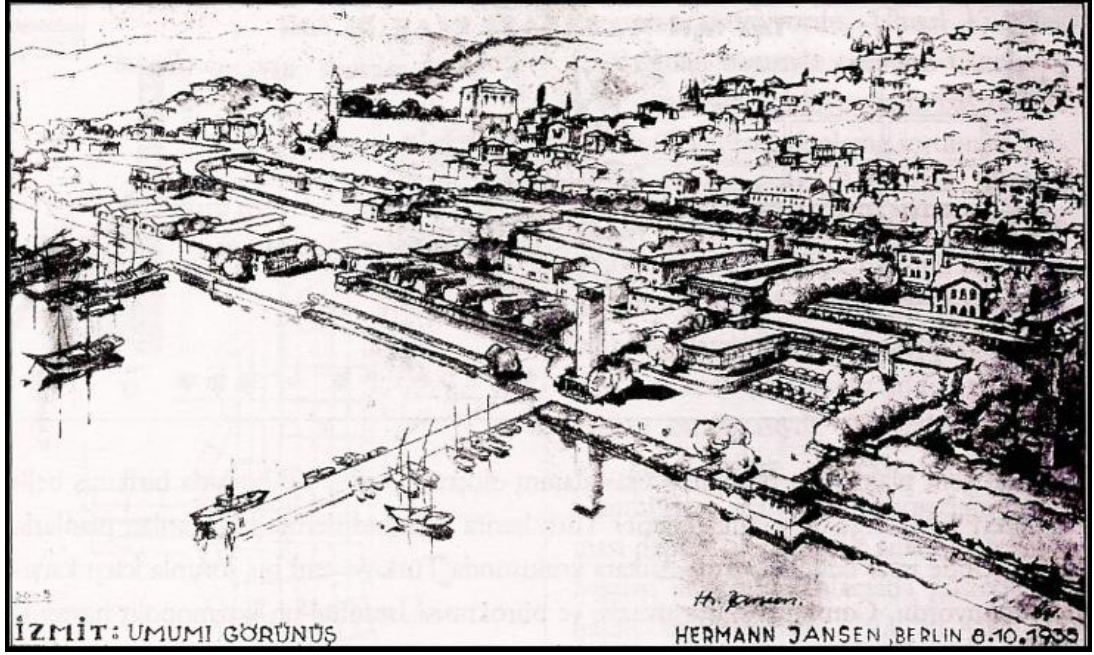
Belediye Kanunu'nun yaptırılmasını zorunlu tuttuğu İzmit'in ilk imar planı görevi, İçişleri Bakanlığı'nın izniyle Jansen'e verilmiştir.

Jansen, kentin durumu ve imarı hakkında belediyeye sunduğu raporda; deniz kenarında ve tepelik bir arazide yer alan kentin konumunun son derece önemli olduğuna ve demiryolunun yeniden ele alınması gerekliliğine vurgu yapmıştır. İzmit Limanı'na gelen ve buradan trene yüklenen malların direk olarak Haydarpaşa'dan trene yüklenmesini önermiştir.

Raporda ayrıca kentin ana caddelerinin ağaçlandırılması, kaldırımların düzenlenmesi, sokakların genişletilmesi, modern mimarinin kentin dinlenme mekanlarından soyutlanması, geleneksel dokunun korunması, sahilin düzenlenmesi, okulların, hastanelerin ve spor sahalarının kentin sakin yerlerine inşa edilmeleri, caddelerde ve meydanlarda yeni yapılacak meydanların sanat değeri taşıyan yapıların olması gerektiği vurgulanmıştır. Bugün bu önerilerin büyük bir kısmının uygulanmadığını görmekteyiz. (Kaya Ş., 2008)

İzmit için hazırladığı rapor ve çalışmaları bağlamında değerlendirdiğimizde, Jansen'in İzmit'in bir kıyı kenti olduğunun farkında olduğunu söylemek gerekir.

Şekil 4.90: Hermann Jansen'in İzmit için Çalışması,1935 (Tekeli İ., 1998, 8)

Şekil 4.91: 2000'li Yıllarda İzmit (fotoğraf- www.uzmanportal.com)

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Kentsel mekanların üretilmesi için düzenlenen kentsel tasarım yarışmaları ve izlenen kentsel politikaların sonuçları, pozitif ve negatif yönleriyle incelenmesi gereken süreçlerdir. Bu bağlamda yapılan araştırmalar ve okumalar neticesinde tek bir sonuçtan ziyade, sonuca yönelik söylemler geliştirmek mümkündür. İlk olarak kentsel tasarım yarışmalarının mimarlık alanına etkilerini belirtmek ve beraberinde kentsel ortama etkileri üzerinde durmak meseleyi daha iyi kavrayabilmemizi sağlayacaktır.

Kentsel tasarım yarışmalarının mimarlık alanına etkileri üzerinden bir yargıya varmak istediğimizde; kente dair proje elde etme yöntemlerinden biri olan yarışmaların, batıda mimarlık tarihinin en önemli girdileri olduğunu söylemek gerekir. Yarışma ile elde edilmiş yapılar diğerlerine göre mimarlık tarihinde, dünya mimarlığına yön veren yapıların önemli bir kısmını oluşturur. Ve bu yapıların bir araya gelmesiyle oluşan kentler, diğerlerine göre daha iyi kentsel yaşam kalitesi sunarlar.

Kamusal hayatın gelişimiyle kendini yenileyecek ve geliştirecek olan yarışmalar üzerinden bilimsel bir çalışma yapmak istediğimizde, yarışmaları diğer proje elde etme süreçlerinden ayıran önemli bir özelliğinin olduğunu görmekteyiz. Yarışmalar üzerinden elde edilen projelerin her biri ödül kazansın veya kazanmasın, mimarlık alanında söylenmiş bir söz niteliğini taşımaktadır. Mansiyon, satınalma ödülleri veya ödülsüz projeler, ihale yoluyla elde edilmiş bir evraktan farklı olarak, bir gelecek fikrine dair ipuçları veren belgesel değeri olan çalışmalardır.

Yarışmaların ortamı dönüştürme gücü vardır. Birinci olamasa da, ödül alamasa da ortama kattıkları ile hatırlanan projeler vardır. Bir mansiyon projesi, önerdiği yeni yaklaşımlarla, bir sonraki yarışmanın belirleyicisi olabilmektedir. Ve kimi zaman ödülsüz projeler, kazanan diğer projelerden daha çok gündem belirlemektedirler.

Ülkemizde, mimarlık ortamında mimarlık eleştirmenliği, sergiler, uygulanmış yeni projeler ya da benzer imkanlar doyurucu bir seviyede olmadığından bütün beklentiler yarışmalar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Mimarlık alanındaki yeni fikirlerin,

yeni kavramların, yeni yaklaşımların tartışılacağı tek ortam olmanın sorumluluğu yarışmalara yüklenmektedir.

Açılan mimarlık yarışmalarının ve ödül kazanan projelerin görselleri, mimarlık dergilerinde yayımlanmaktadır. Ve bazı mimarlık bürolarında kitaptan çok bu dergiler yer alabilmektedir. Jüri üyeleri, bu dergilerden ya da internet sitelerinden beslenen yarışmacıların arkasında olduğu çözümün baskısı altındadır. Dolayısıyla birinci ödül dışında verilen ödüllerle, farklı düşünen yarışmacılar sakinleştirilmekte ve bu da mimarlık alanını gündem oluşturmeyen gündemi takip eden yarışmalarla oyalamaktadır. Yarışma platformu yeni fikirlerden çok, uygun olanın arandığında, bu durum yarışmacı mimar profilini ortaya çıkarmaktadır. Oysa yarışmalar, sadece bir sonuç değer üretme aracı değil, tartışmaları ile süreklilik taşıyan ve gündem oluşturan bir süreç olarak algılanmalıdır.

Kentsel tasarım yarışmalarında, mimarın farklı disiplinlerle suni bir şekilde de olsa bir arada olma durumu, ya da peyzaj veya planlama alanından tasarıma yaklaşması, yukarıda belirttiğim durumu daha da belirsiz göstermektedir. Diğer disiplinlerle birlikte üretmenin ya da bir şekilde bir arada olmanın kaçınılmazlığı, tasarımcıyı kentle benzeşen yapılar üretmeye itmektedir. Bina, yanı başında ki boşluktan bağımsız düşünülememekte, sadece kendisi olarak var olamamaktadır. 1980 öncesi mimarlık yarışmalarındaki sadece bina kültü üzerine geliştirilen söylemler, kentsel tasarım yarışmaları ile farklı bir boyut kazanmıştır. 80 öncesine göre mimarlık, parsel sınırlarını aşan, kent ve kentsel mekanla ilişkili bir yapıda ele alınmaktadır. Kentsel tasarım yarışmaları, yapı elde etmeyi hedefleyen mimarlık yarışmalarını da doğrudan etkilemiştir. Tahayyül edilen yapılar, kentle birlikte sunularak yarışma paftalarında yerlerini almıştır. Kentsel tasarım yarışmaları ile yaygınlaşan “yeşil bina” söylemi, yapı üretimine farklı bir boyut getirmiştir. Bu açıdan bakıldığında kentsel tasarım olgusunu sadece mimarlık ve planlama arasındaki ara ölçek olarak değerlendirebilir miyiz?

Yarışmaları deşmek önemli, çünkü yarışmalar üzerinde ki egemen kültür, mimarlık kültürümüze de kentsel ortamlarımıza da egemen. İçinde yaşadığımız mekanları, kentleri ve kentsel yaşantıyı yeniden kurgulayabilme fırsatını sunan yarışma ortamında bile bilindik olanda ısrar ediliyorsa, burada bir problem var demektir.

Kentsel tasarım yarışmalarının kentsel ortama etkileri üzerinden bir yargıya varmak istediğimizde; öncelikle kent yaşantısında kamusal alan anlayışı oluşturabilmenin,

sosyal paylaşımların gerçekleştirilebileceği mekanlarla mümkün olacağına değinmek gerekir.

Kentsel tasarım projeleri, kentsel bir alanın bir kısmının veya tamamının yeniden düzenlenmesi için önerilen sözleşmelerdir. Kentsel ortamın geleceğine yönelik 'niyet önerileri'dir. Doğrudan bir çözüm üretmekle birlikte, sorunların belirlenmesi, düşüncelerin ortaya konulması ve bir oluşum sürecinin kurgulanmasıdır.

Kentsel mekan olarak kamusal açık alanlar, bir fiziksel boşluk olmanın ötesinde kentsel yaşama katkılarıyla kentlilik bilincinin oluşmasını sağlayan başat mekanlardır. Geçmişte olduğu gibi günümüzde de kentsel açık alanlar uygarlıkların ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel yapısının göstergesi olduğu prestij mekanları olmuştur. Yunan agorası, Roma forumu ya da doğu çarşıları gibi... Yarışmalar aracılığıyla benimsenen bu kentsel tasarım yaklaşımı, iki bina arasındaki boşluğu hatta bu boşluk üzerindeki objelerin tasarımını tek tek ele alarak, kamusal açık alan üretimine farklı bir boyut getirmiştir.

Dünya'da kentsel tasarım yarışmaları sürecine örnek proje yarışmalarını incelediğimizde; 1980 sonrası kentsel çöküntü alanlarının dönüşümüyle, sanayi kentlerinin kentsel mekanlarını üretebilmesi ve kamusal hayata alternatif kentsel mekanların kazandırılmasının hedeflendiği görülmektedir.

1980 öncesinde, savaşlar ve sanayileşme kentleri dönüştürürken, 1980 sonrası küreselleşmenin etkenleri devreye girmiştir. Bu etkenler, kentlerin planlama sistemlerine de yansımıştır. Artık kentler sadece imar planlama sistemlerine göre organize edilememektedir. Kentlerde ki doluluklar ve boşluklar arasındaki ilişkiler iyi organize edilmediğinde yapılan parçacıl tasarımlar kayıp ve kullanırsız olma durumuyla karşılaşmaktadır. Dolayısıyla 1980 sonrası hızlanan küreselleşme yeni bir kentsel mekan örgütlenmesini tariflemiştir. Kentsel açık alanlar geçicilik, değişim, parçalanma gibi temalarla kurgulanmaya başlamıştır.

Türkiye'de 1980 öncesi yapılan meydan ve çevre düzenlemesi yarışmalarında ki kentsel tasarım yaklaşımlarını incelediğimizde, fiziksel mekanın kent yaşantısından soyutlandığını, mekanın bir nesne olarak görüldüğünü ve projelerin sunumlarında dahi mekan kullanıcılarından yoksun olduğunu görmekteyiz. Yapılan tasarımlar, çoğu zaman yerin kültürel kimliği ile ilişkilendirilmemiş, bulunduğu yerin bağlamından uzak tasarımlardır. Kentsel tasarım olgusu ve bu olgunun taşıyıcısı kentsel tasarım yarışmaları, zamanla Türkiye'de de gündem kazanmış ve böylece mimarlık alanı

salt bina kültü üzerine kurduğu tartışma ortamına kentsel sorunları da dahil etmiştir. Kentsel tasarım yarışmaları ile birlikte 90'lı yıllarda kentsel sorunların tartışıldığı konferans, seminer gibi platformların sayısı artmıştır.

Türkiye'deki kentsel tasarım yarışmaları sürecine örnek proje yarışmalarına bakıldığında, dünyadaki gündemin kentsel tasarım yarışmalarında takip edildiğini görmekteyiz. 1980-1990 yılları arasında tarihi dokunun korunması ve kent ile ilişkilendirilmesi yoğun bir şekilde tartışılırken, aynı zamanda kentsel çöküntü alanlarının yeniden nasıl üretilebileceğine yönelik projeler üretilmektedir.

Bütün dünyada gündemin çevre kirliliği ve ekolojik problemler olması, kentsel tasarım yarışmaları aracılığıyla kendi gündemimize de yansımıştır. Kentsel mekanların ekolojik çevre önemsenererek kurgulanması çabaları, 2000'li yıllarda hız kazanmıştır. Bu bağlamda İzmit'te açılan proje yarışmalarından İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması (2010) ise kentsel bağlamda kıyı probleminin yanı sıra, bölgede ki sulak alanların nasıl korunacağını ve sahil şeridinin nasıl üretileceğini arayan bir yarışmadır. Oysa bu duyarlılığı, 70'li yıllarda daha fazla sulak alan olma özelliğini koruyan alan için açılan İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması (1977)'nda görmek mümkün değil. 1977 yılında açılan yarışma, alanı kente kazandırılması gereken "bataklıklar" olarak görürken, 2010 yılında açılan yarışma "sulak alan" kavramını tartışmakta ve bu alanı hem yeniden rehabilite etmeyi, hem de bu alan üzerinden kentsel bir mekan elde etmeyi hedeflemektedir.

Ekolojik açıdan büyük önem arz eden sulak alanlar, kentin hemen yanı başında olması nedeniyle büyük bir dezavantaja sahiptir. Kenti, sulak alanların önemine yönelik uyarı İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması'nda (2010), yarışma alanının sulak alan olma özelliğini Sapanca gölü kıyısına kadar sürdürmesine rağmen, önerilen projeler sulak alanların sınırlarını belirlemek istemişlerdir. Oysa sulak alanların, doğası gereği görünür bir sınırı olamamaktadır. Yarışmaya katılan projelerin büyük çoğunluğu, bir tampon bölge oluşturarak temsili bir sulak alan önerisiyle jüriyi baskı altına almıştır. Ve ödül kazanan projelerin neredeyse tamamı bu projelerden oluşmuştur. Yarışma şartnamesinin belirlediği çerçevenin payı da yadsınamaz. Fakat yarışma aynı zamanda, şartnameyi ihlal edebilmektedir.

Bu açıdan değerlendirildiğinde hem İzmit Kıyı Kesimi, Fuar ve Rekreasyon Alanları Planlaması Yarışması(1977)'nin hem de İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması(2010)'nin uygulanmamış / uygulanamamış olması, İzmit için büyük bir avataj olduğunu söylemek kaçınılmazdır. Dolayısıyla kentsel tasarım yarışmaları, 'kentlerde olamayacak olanın gösterilmesi' açısından da değerlidir.

Şekil 5.1: İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Ödülsüz Proje İlkesel Yaklaşımı ve Sapanca Körfez İlişkisini Belirten Diya. (Proje Müellifi; Kenan Güvenç, Cengizhan Aydın, Emre Demirtaş)(İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Yarışması Kitapçığı)

1948 yılında düzenlenen İzmit Belediye Binası ile Otel Yarışması'nda bile, kıyıda bir program yoğunluğu önerilip kent ve kıyı arasındaki mesafenin minimize edilmesi hedeflenirken, 2000'li yıllarda yapılan dolgu alanlarla kent kıyıda uzaklaşmaktadır. Kent ve kıyı arasında önerilen park, aslında kenti bir kara kenti olma durumuna zorlamaktadır. Bir kıyı kenti olan İzmit'te 1948-2004 yılları arasında kentin kıyı ile olan ilişkileri problematiği üzerinden yarışmalar düzenlense de, kent bu duruma cevap verememiş ve kendini yeniden üretememiştir. Nikomedyadan beri bir kıyı kenti olan İzmit'te, kıyıya yapılan dolgu alanlarıyla bu problem sürekli ötelenmektedir. O zaman neden yarışmalar düzenlenmektedir? Kentsel tasarım projeleri Avrupa'da gerçeklik kazanırken, neden Türkiye'de uygulanamamaktadır?

Şekil 5.2: 19. Yüzyılda İzmit'i Gösteren Harita ve Sulak Alanlar (www.kocaeli.bel.tr)

Yarışmalar neden kıyı kültürüne sahip çıkma ve kıyı ile ilişki kurma durumu tetikleyememektedir? Yılda ortalama 3-4 kentsel tasarım yarışmasının çıkması, kentlerimizde dönüştürücü bir etki yapamaz. Fakat kentlere enjekte edilen bu projeler, uygulanma fırsatı bulduğunda, benzetmek gerekirse bir tür 'dölleme' etkisi yapabilir.

Bir başka açıdan bakıldığında, yarışmaların sayısal niceliğinden ziyade, düzenlenen yarışmaların niteliği üzerinde düşünmek gerekir. Yarışmayı çıkaran karar verici merciler (belediye başkanı, bakan vs.) dışında kentli tarafından özümsememiş, arkasında kamuoyu bilinci oluşmadan çıkarılmış, dışa kapalı kentsel tasarım yarışmaları ile, uygulanmayan ürünlere sahip süreçlerden öte bir şey elde edilememektedir. Tek başına yarışma düzeneğinin kendisi kentleri dönüştüremez. Kentlerde kamusal hayatın gelişmesi, kentsel tasarım yarışmalarını da doğrudan etkileyecektir.

İzmit'te yaşayanlar, değişen yaşam biçimleriyle artan ihtiyaçlarını giderebileceği, sosyalleşebileceği mekanların arayışı içerisindedir. Bu arayış insanları, kentin kendisinin üretmediği büyüklüklere (alış veriş merkezlerine) itse de, kent, kıyısı ile bağını yeniden kurma potansiyelini İzmit körfezi tamamen kapatılmadığı sürece bünyesinde saklı tutmaktadır.

Son olarak; kentsel tasarım yarışmaları, mimarlık ortamında kentsel tasarım kriterleri çerçevesinde disiplinlerarası etkileşim ve iletişim kurmayı, kentsel ortamda ise kentlinin çevresiyle özdeşleşmesini sağlayan kentsel mekanlar üretmeyi hedeflemektedir. Türkiye’de mimari proje yarışmalarıyla elde edilen projelerin, neredeyse yarıya yakını uygulanabiliyorken, kentsel tasarım yarışmaları ile elde edilen projelerin uygulanamayışının nedeni toplum dinamiklerinin hala bu büyüklüğü üretmeye vakıf olamayışı olabilir mi?

KAYNAKLAR

Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması (2008), Ödül Kazanan Projeler, <http://www.arkitera.com>, (**Ziyaret Tarihi: 21 Mart 2010**)

Akçay R., *İller ve Belediyeler Dergisi*, Ankara, 32-35, (1948)

Arkitekt Dergisi, 1991/01, Sf. 81-83

Alexander, **C. A Pattern Language. Oxford University Press**, New York. 1170 (1977)

Ay P., 1980 Sonrası Türk Mimarlığı'nda Yaşanan Dönüşümlerin Yarışma Projeleri Üzerinden İrdelenmesi, **Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü**, Yüksek Lisans Tezi, (2010)

Ayataç, H.K., "Gerçek Kent Tasarımcısı Kimdir?", 1. Ulusal Kentsel Tasarım Kongresi; Kentsel Tasarım: Bir Tasarımlar Bütünü, **MSÜ Mim.Fak. Yayını**, ss. 250-257, İstanbul. (1999)

Aydemir, S. E. Açık Alanlar ve Rekreasyon, Kentsel Yeşil Alanlar "Kentsel

Alanların Planlanması ve Tasarımı, **İber Matbaacılık** s. 263-313" Trabzon(1999)

Aydın, A. Kent Merkezlerinde Meydanların Gelişimi, Yüksek Lisans Tezi, **Erciyes Üniversitesi**, Kayseri, 28, (2006)

Bakan, K. Ve G. Konuk, Türkiye'de Kentsel Dış Mekânların Düzenlenmesi. **Tübitak Yapı Araştırma Enstitüsü**, Yayın No: U5, Ankara (1987)

Balamir A., *Mimarlık Dergisi*, 313, Mimarlık ve Kimlik Temrinleri I, 24-29, (2003)

Balcı, D., Kentsel Kıyı Mekanı Düzenleme Sorunlarının Kadıköy- Kartal Sahil Yolu Güzergahı Kıyı Kullanımı Örneklemeyle İrdelenmesi, **Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü**, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü / Mimari Tasarım, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. (2002)

Bozdoğan, S., Modernizm ve Ulusun İnşası, **Metis Yayınları**, 367, (2002)

Breen A., Rigby D., The New Waterfront: A Worldwide Urban Success Story, **C.S. Graphics Pte. Ltd.**, Singapore (1996),

Çakmaklı (Oktay), D., 7 (1992)

Conrads,U."Programs&Manifestoes on 20th-Century Architecture",the MIT Press, Cambridge,1970.Reiner,T.A.;"The Place of the Ideal Community in Urban Planning",**U.of Pennsylvania Press**,Philadelphia,(1962)

Çubuk, M, "Kentsel Tasarım Formasyonu ve Eğitimi Sunuş Bildirisi ve Sonuç Metni", VIII. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu 15-16 Mayıs 1997, **MSÜ Mim. Fak. Yayını**, İstanbul(1997)

Demirsoy M., Kentsel Dönüşüm Projelerinin Kent Kimliği Üzerindeki Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, **Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, 9, (2006)

Dinç P. Mimarlığa Yarışanlar- Ulusal Mimarlık Yarışmalarında Gazi'li Mimarlar, **Eflatun Yayınevi**, 62-64, (2009)

Eski Başiskele Köprülü Kavşağı Ulaşım Sistemi ve Çevre Düzenlemesi Ulusal Fikir Yarışması (2004) Ödül Kazanan Projeler, [http:// www.arkitera.com](http://www.arkitera.com), (**Ziyaret Tarihi: 14 Mayıs 2010**)

Erel B., Kentsel Açık Alan Kavramı Bağlamında İskele Meydanlarının İncelenmesi, İstanbul Örneği, **Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü**, Yüksek Lisans Tezi,7,(2007)

Erkök F., Kentsel bileşenleri ve kıyı kenti kimliği bağlamında İstanbul'un öznel ve nesnel değerlendirmesi, **İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü**,Doktora Tezi, İstanbul. (2002)

Erten S., Çimen D., Burat S., Türkiye'de Kentsel Tasarım Proje Yarışmaları ve Disiplinlerarası Çalışmayı Öğrenme Süreci,123-128, (2005)

Girginer, S. Kentsel tasarım ile ekolojik sürdürülebilirliğin ilişkilendirilmesi ve toplu konut gelişim bölgelerinde örneklenmesi. İzmir: **D.E.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü** Kentsel Tasarım Bölümü Yüksek Lisans Tezi. (2006)

Gökgür, P, "Kentsel Mekanda Kamusal Alanın Yeri", **Bağlam Yayınları**, 11-13, İstanbul, (2008)

Gürel, S, "Kentsel Tasarım Eğitiminin Dünü-Bugünü-Yarını", **Planlama Dergisi** 97/2, Şehir Plancıları Odası Yayını, s. 4-5, Ankara,(1997)

Hasol, D., Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, **Yem. Yayınevi**, İstanbul, 306, (1998)

İnceoğlu, M. Kentsel Açık Mekanların Kalite Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Yaklaşım: İstanbul Meydanlarının İncelenmesi, **Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü**, Doktora Tezi (2007)

İzmit'in 2000'li yıllarda görünüşü, <http://www.uzmanportal.com>, (**Ziyaret Tarihi: 21 Ağustos 2010**)

İzmit'in 19. Yüzyılda Sulak Alanlarını Gösteren Haritası, <http://www.kocaeli.bel.tr>,
(Ziyaret Tarihi: 27 Eylül 2010)

Kaya, Ş. Tanzimat'tan Cumhuriyet'e İzmit Kenti, **İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü**,
Doktora Tezi (2008)

Kamusal Alanları Açmak ve Özgürleştirmek, **Arredamento Dergisi**, sayı2, 64,
(2007)

Kentsel Tasarım'ın kavramsal ve eylemsel olarak Avrupa'da ele alınması,
<http://www.planlama.org>, (Ziyaret Tarihi: 17 Ağustos 2011).

Korkmaz T., 2000'lerde Türkiye'de Mimarlık: Söylem ve Uygulamalar, **Mimarlar Odası Yayınları**, 3, (2007)

Kösten Y., Al.B., **Mimarlık Haftası Paneli**, (2011)

Krier, Rob, **Urban Space, Academy Editions**, London, (1979)

Lynch, K., Good City Form, s.142, **MIT Pres**, Massachusetts, (1981)

Mesutoğlu, M. Kentsel Mekan Olarak Meydan ve morfolojik özellikleri, **Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü**, Mimarlık Fakültesi, Şehir Bölge Planlama,
Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. (2001)

Nalkaya S.,Kentsel Tasarımda Modernizm'in Önlenemeyen Çöküşü ve Alternatif Yaklaşım Arayışları, **Yapı Dergisi**,73, (1999)

Özbay H., **Mimarlık Dergisi**, 320, Yarışmalar Üzerine Çok Yönlü Bir Tartışma,Sf. 41, (2004)

Parc De La Villette Tasarım Yarışması'nda Tschumi'nin tasarımı,
<http://www.mimdap.org>, (Ziyaret Tarihi: 12 Temmuz 2011).

Paris Les Halles Bölgesi Kentsel Tasarım Yarışması, <http://www.arkitera.com>,
(Ziyaret Tarihi: 1 Mayıs 2011)

Paris Les Halles Bölgesi Kentsel Tasarım Yarışması Kazanan Proje,
<http://www.arkitera.com>, (Ziyaret Tarihi: 1 Mayıs 2011)

Potsdam Meydanı (1926), <http://www.mimarizm.com>, (Ziyaret Tarihi: 7 Haziran 2011)

Potsdam Meydanı Tasarım Konsepti, <http://www.belgeler.com>, (Ziyaret Tarihi: 7 Haziran 2011)

Reykjavik Eski Limanı ve Orfirisey Uluslararası Kentsel Tasarım Yarışması (2009), <http://www.erdemarchitects.com>, (**Ziyaret Tarihi: 22 Nisan 2011**)

Reykjavik Eski Limanı ve Orfirisey Uluslararası Kentsel Tasarım Yarışması (2009), <http://www.peyzaj.org>, (**Ziyaret Tarihi: 12 Mayıs 2011**)

Roma Döneminde İzmit, <http://www.kocaeli.bel.tr>, (**Ziyaret Tarihi: 18 Haziran 2010**)

Sattler C., **Christoph Sattler ile Berlin'de İzlenen Güncel Kentsel Politikalar Üzerine Söyleşi: Selcen Tuncer**, 2003

Sayar Y., **Mimarlık Dergisi**, 320, Türkiye'de Mimari Proje Yarışmaları 1933-2000: Bir Değerlendirme, 31-34, (2004)

Semerci F., Kentsel Tasarım Gereklilikleri Açısından Beyazıt Meydanı Örneği, **Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü**, Mimarlık Anabilim Dalı, Mimari Tasarım Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. (2008)

Sey Y., 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık, **Tarih Vakfı Yayınları**, 37, (1998)

Sönmez A., **Mimarlık Dergisi**, Sayı 150, 57-64, (1977)

Şener, G. (Kent içi Rekreasyon Alanları ve Dalyan – Bostancı Kıyı Düzenleme Örneği, **Yıldız Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü**, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü / Yapı Bilgisi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. (1987)

Tekeli İ., 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık, **Tarih Vakfı Yayınları**, 8-20, (1998)

Temel Britannica, Cilt 10

Tschumi'nin tasarımı, <http://www.colloquium.fr>, (**Ziyaret Tarihi: 12 Temmuz 2011**).

Tschumi'nin Follie'leri, <http://www.tfexperience.blogspot.com>, (**Ziyaret Tarihi: 12 Temmuz 2011**).

Uluoğlu B., **Arredamento Dergisi**, sayı2, Kamusal Alan Görünümler, 52, (2007)

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Mimarlık Dergisi**, 1993/03, Sf. 24

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Mimarlık Dergisi**, 1988/02, Sf. 29

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Mimarlık Dergisi**, 1988/04, Sf. 56-61

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Mimarlık Dergisi**, 1988/01, Sf. 22, 23

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Mimarlık Dergisi**, 1994/09, Sf. 35

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Mimarlık Dergisi**, 1991/01, Sf. 66-85

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Mimarlık Dergisi**, 1993/01

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Mimarlık Dergisi**, 1997/01, Sf. 8

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Mimarlık Dergisi**, 1997/08, Sf. 40-45

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Mimar Dergisi**, 1997/12, Sf. 4

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Yapı Dergisi**, 1987/10, Sf. 9

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Yapı Dergisi**, 1987/12, Sf. 9

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Yapı Dergisi**, 1997/02, Sf. 24

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Yapı Dergisi**, 1997/06, Sf. 37

Yarışma Jüri Raporları ve Proje Açıklama Raporları, **Yapı Dergisi**, 1999/09, Sf. 91-99

ÖZGEÇMİŞ

İbrahim Türkeri, 1985 yılında Ankara'da doğdu. Orta öğrenimini Çankaya 50.Yıl Lisesi'nde tamamladı. 2003 yılında Kocaeli Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Mimarlık Bölümü'nde lisans eğitimine başlayan Türkeri, 2008 yılında Mimarlık ve Tasarım Fakültesi'nden üçüncülük derecesi ile mezun oldu. Derince Yalçın Yapı şirketinde altı ay şantiye şefliği yaptı. Yüksek lisans eğitimine, 2009 yılında girdiği Mimarlık Anabilim Dalı'nda araştırma görevlisi olarak devam eden Türkeri, ulusal ve uluslar arası mimarlık yarışmalarında ödüller kazandı. 2008-2009 yılları arasında iki dönem, Bilgi Üniversitesi Mimarlık Yüksek Lisans programında Nevzat Sayın Atölyesinde proje yaptı. Nisan 2011 de Prof.Dr. Baki Komsuoğlu Bilim Teşvik Ödülleri kapsamında, Sanat Alanı Teşvik Ödülü'nü kazandı. Mekan tasarımı, kentsel tasarım, mimarlık eleştirisi ve kuramı konularında araştırma yapan Türkeri, Atölye Uluğ çalışmalarına eş zamanlı olarak dahil olmakta, bir mimarlık ve tasarım araştırması grubu olan İbrahim Türkeri Architects(İTA)'in yürütücülüğünü yapmaktadır.